

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

64. vuosikerta

26. maaliskuuta 2021

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Alueiden komitea

Interactio – etäkokous – AK:n 142. täysistunto, 3.2.2021–5.2.2021

2021/C 106/01	Euroopan alueiden komitean päätöslauselma covid-19-rokotuskampanjasta	1
---------------	---	---

LAUSUNNOT

Alueiden komitea

Interactio – etäkokous – AK:n 142. täysistunto, 3.2.2021–5.2.2021

2021/C 106/02	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi"	3
2021/C 106/03	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Nuorisotyöllisyyden tukeminen: silta työelämään seuraavalle sukupolvelle – entistä vahvempi nuorisotakuu"	7
2021/C 106/04	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Rajat ylittävät julkiset palvelut Euroopassa"	12
2021/C 106/05	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Agroekologia"	19
2021/C 106/06	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Tasa-arvon unioni: romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys"	25
2021/C 106/07	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Uusi eurooppalainen tutkimusalue tutkimusta ja innovointia varten"	31

2021/C 106/08	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Kulttuurialan ja luovien toimialojen uudelleenkäynnistäminen"	38
---------------	---	----

III *Valmistelevat säädökset*

Alueiden komitea

Interactio – etäkokous – AK:n 142. täysistunto, 3.2.2021–5.2.2021

2021/C 106/09	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Kahdeksas ympäristöohjelma"	44
---------------	--	----

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – ETÄKOKOUS – AK:N 142. TÄYSISTUNTO, 3.2.2021–5.2.2021**Euroopan alueiden komitean päätöslauselma covid-19-rokotuskampanjasta**

(2021/C 106/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK)

1. kannattaa EU:n rokotestrategiaa solidaarisuuden, yhtenäisyyden ja tehokkuuden ilmauksena sekä prosessina, joka perustuu rokotteiden tasavertaiseen saatavuuteen kaikkien EU:n kansalaisten kesken, kohtuuhintaisuuteen ja turvallisuuteen. Komitea torjuu ”rokotekansallisuuden”, joka on vastoin näitä periaatteita.
2. on tyytyväinen tieteellisen tutkimuksen ja innovoinnin läpimurtoon, joka on tuottanut turvallisia ja tehokkaita rokotteita ennätysajassa maailmanlaajuisen yhteistyön ansiosta. Komitea katsoo, että rokotukset ovat ratkaiseva tekijä, joka antaa mahdollisuuden selvittää vaikeasta pandemiasta ja sen dramaattisista vaikutuksista sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään ja mielenterveyteen EU:ssa. Rokottaminen ei kuitenkaan yksin riitä, ja tartuntojen määrää on vähennettävä nopeasti ennen uusien virusmuunnosten tuloa, koska nykyisten rokotteiden tehoa niihin ei ole vielä osoitettu.
3. vaatii, että koronarokotteiden hyväksymisprosessin ja neuvottelemisen niiden saatavuudesta on oltava avointa, ja toivoo, että meneillään olevat ja tulevat rokotehankinnat koordinoitaneen hyvin ja niistä tiedotetaan asianmukaisesti EU-tasolla. Komitea kehottaa jäsenvaltioita toimimaan rokoteasiassa toisin kuin pandemian alkaessa, jolloin osa niistä osoitti solidaarisuuden puutetta, mikä johti ongelmiin suojavarusteiden, hengityssuojainten ja hengityskoneiden saatavuudessa.
4. tukee EU:n, Maailman terveysjärjestön ja jäsenvaltioiden rokotuskampanjoita ja kehottaa nopeuttamaan rokotetuotantoa ja -toimituksia sekä rokotuksia ja asettamaan käyttöön enemmän tietoa, jotta EU:n kansalaiset voivat saada rokotteiden mahdollisimman pian yksinkertaisen ja yhtenäisen menettelyn mukaisesti asuinpaikasta riippumatta.
5. on huolissaan covid-19-viruksen sitkeydestä sekä Euroopassa ja kaikkialla maailmassa kohdatuista vaikeuksista saada pandemia hallintaan ja päättää jatkuvat rajoitustoimenpiteet. Komitea on huolissaan myös nykyisestä rokotetuotannosta ja rokotteiden käyttöönotosta kaikkialla EU:ssa, koska eräät valmistajat ovat vähentäneet toimituksia merkittävästi ja pakottaneet siten kansalliset viranomaiset tarkistamaan rokotteiden jakelua koskevia suunnitelmia. Unionin toimielinten onkin tärkeää ryhtyä asianmukaisiin toimiin, jotta voidaan varmistaa, että valmistajat noudattavat sopimuksia.
6. korostaa, että monilla paikallis- ja alueviranomaisilla on toimivaltaa terveysasioissa ja että ne ovat valmiita tukemaan rokotteiden käyttöönottoa – etenkin logistisesti – ja osallistumaan kampanjoihin ja tiedotustoimiin kansalaisten luottamuksen ja hyväksynnän lisäämiseksi ja rokotusprosessin nopeuttamiseksi. Sen vuoksi komitea kehottaa jäsenvaltioita ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset aktiivisesti mukaan kampanjoihinsa ja rokotestrategioidensa nopeaan täytäntöönpanoon.

7. on huolissaan siitä, että kun 70 prosenttia väestöstä on rokotettava, jotta pandemia saataisiin päättymään, alle puolet eurooppalaisista on halukkaita ottamaan rokotteen vuonna 2021, lähes kolmannes väestöstä seitsemässä jäsenvaltiossa ei halua rokotetta lainkaan, ja lähes kaksi kolmannesta eurooppalaisista katsoo, että rokotteet on tuotettu liian nopeasti ⁽¹⁾.
8. katsoo, että on olennaisen tärkeää vakuuttaa kansalaiset siitä, että käytetty teknologia on turvallista ja että rokotteiden nopea tuotanto on seurausta niiden kehittämiseen osoitettujen taloudellisten ja henkilöresurssien keskimääräistä korkeammasta tasosta. Komitea toteaa, että valtiotasoa alempana toimivat päättäjät ovat ihanteellisessa asemassa välittääkseen tätä vakuuttavaa viestiä.
9. varoittaa valeutisten ja disinformaation vaikutuksista, jotka voisivat haitata väestön nopeaa ja laajamittaista rokottamista, ja kehottaa lisäämään tietoisuutta mahdollisista rokotuskampanjaan liittyvistä huijauksista. Komitea katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen voisi edistää merkittävästi disinformaation ja rokotuksiin liittyvän epävarmuuden torjuntaa.
10. kehottaa luomaan eurooppalaisen seurantavälineen, jonka avulla voitaisiin seurata rokotuskattavuutta ja rokotteiden jakelua alueittain ja kehittää siten avoimuutta ja koordinoitua sekä auttaa kartoittamaan mahdollisia puutteita. Komitea katsoo, että kansalaisille olisi tiedotettava laajalti koronarokotteiden luvista, saatavuudesta ja käyttöönnotosta.
11. tarjoaa Euroopan alueiden komitean ja sen jäsenten apua Euroopan komissiolle ja jäsenvaltioille rokotuskampanjoiden tukemisessa hyvien käytäntöjen vaihdon ja tiedon jakamisen avulla.
12. tukee neuvoston aikomusta luoda standardoitu ja yhteentoimiva todiste lääketieteellisiin tarkoituksiin annetusta rokotteesta, sillä rokotusten dokumentointi on lääketieteellinen välttämättömyys.
13. korostaa, että EU:lla on johtava rooli helpotettaessa rokotteiden saatavuutta kaikkialla maailmassa.
14. vaatii, että Euroopan unionin, jäsenvaltioiden sekä alueiden ja kuntien covid-19-pandemian puhkeamisen johdosta toteuttamia toimia arvioidaan kattavasti ja että arvioinnin pohjalta tehdään asianmukaiset lääketieteelliset, taloudelliset, yhteiskunnalliset, hallinnolliset ja toimivaltaoikeudelliset johtopäätökset.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Euroopan komission (viestinnän pääosaston Media Monitoring & Eurobarometer -yksikön) tutkimus: Public Opinion on COVID-19 Vaccination in the EU, joulukuu 2020.

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – ETÄKOKOUS – AK:N 142. TÄYSISTUNTO, 3.2.2021–5.2.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi”

(2021/C 106/02)

Esittelijä:	Csaba BORBOLY (RO, EPP), Harghitan lääninvaltuuston puheenjohtaja
Viiteasiakirjat:	Tiedonanto – Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi COM(2020) 274 final Ehdotus – Neuvoston suositus kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta COM(2020) 275 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Keskeiset viestit

- kehottaa tunnustamaan paikallis- ja alueviranomaisten ja jäsenvaltioiden merkittävän roolin EU:n tärkeimmissä toimintapolitiikoissa ja myös osaamisen alalla sekä kunnioittamaan sitä. Kyseiset viranomaiset omistavat keskeisen infrastruktuurin, ovat EU:n rahastojen sekä kansallisen ja alueellisen tuen edunsaajia ja toimivat pääasiallisina portteina paikallis- ja alueyhteisöihin. Komitea pitääkin valitettavana, että tätä roolia ei ole tunnustettu asianmukaisesti nyt annetussa Euroopan komission tiedonannossa.
- korostaa tarvetta tiedottaa energiaintensiivisten alojen työntekijöille digitaalisen ja vihreän siirtymän tuomista haasteista ja mahdollisuuksista ja tukea heitä asianmukaisesti.
- pitää kiinnostavana uutta eurooppalaista sopimusta, jolla edistetään yhteisiä toimia sekä nykyisten taitojen parantamiseen (ammatillisen osaamisen kehittämiseen) että uusien taitojen hankintaan (uudelleenkoulutukseen) tehtyjen investointien vaikutuksen maksimoimiseksi. Paikallis- ja alueviranomaiset on otettava mukaan sopimukseen tekemään yhteistyötä ja huolehtimaan selkeästä sitoutumisesta kaikkien työikäisten koulutukseen koko unionissa.
- ehdottaa, että alueellisissa strategioissa ja vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvissä sopimuksissa viitattaisiin osaamispolitiikkaan ja alueiden tarvitsemiin investointeihin. Lisäksi on ymmärrettävä paremmin alueellisia osaamiseen liittyviä tarpeita ja mahdollisuuksia ja analysoitava niitä – vähähiilisiä teknologioita ja kestäväpohjaisuutta painottaen – asianomaisilla aloilla, joista mainittakoon erityisesti ajoneuvoteollisuus, rakentaminen, rakennuspalvelut, suunnittelu ja luovat alat, lääketieteellisyys, tieto- ja viestintätekniikka ja elintarvikeala.
- tähdentää, että useimmissa jäsenvaltioissa paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli koulutuksen rahoittamisessa ja osaamiseen liittyvien politiikkojen kehittämisessä. Komission tulisi pyrkiä luomaan suoria yhteyksiä paikallis- ja alueviranomaisiin, jotka ovat kiinnostuneita EU:n varojen nopeasta käyttöönnotosta pilottihankkeissa, paikallisten ja alueellisten strategioiden ja toimintasuunnitelmien laatimisesta ja lisärahoituksen saamisesta uusille aloitteille, jotta voidaan toteuttaa toimia, vaikka keskipitkällä aikavälillä ei olekaan olemassa kumppanuussopimuksia.

6. panee merkkeille, että useimmat koulutusjärjestelmät ovat reagoineet pikaisesti ja joustavasti nykyisen pandemian asettamiin uusiin haasteisiin, ja muutamissa jäsenvaltioissa on nopeasti vauhditettu koulutuksen digitalisointia. Vaikka alueilla on saatu aikaan todellisia menestystarinoita, alueiden komitea esittää, että keskitytään seuraaviin seikkoihin:

- a. yhtäläiset mahdollisuudet saada käyttöön uusia opetus- ja koulutusvälineitä kiinnittäen erityistä huomiota muita haavoittuvammassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin
- b. kielisteiden – myös etnisten vähemmistöjen ja viittomakieltä käyttävien kuurojen ja huonokuuloisten kielellisiin oikeuksiin liittyvien esteiden – poistaminen
- c. sen varmistaminen, että uudet aloitteet ja koulutusmuodot ovat vaikuttaneet myönteisesti kaikkien mahdollisuuksiin päästä koulutuksen piiriin niin, että kurotaan umpeen digitaalista kuilua ja korjataan saatavuuden puutteita, jotta voidaan tarjota kaikille täydet mahdollisuudet yhteistyövälineiden käyttöön olinpaikasta riippumatta
- d. digitaalisen liitettävyyden edistäminen erityisesti harvaan asutuilla alueilla, mukaan lukien teknologia ja koulutusmateriaalit ja -välineet, jotka mahdollistavat digitaaliseen koulutukseen osallistumisen.

7. muistuttaa, että Euroopan komission 17. syyskuuta antamiin suuntaviivoihin kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanosta Next Generation EU:n yhteydessä sisältyy yhtenä lippulaivahankkeena ”Uudelleen kouluttautuminen ja osaamisen parantaminen” sekä koulutusjärjestelmien mukauttaminen tukemaan digitaitoja ja yleissivistävää ja ammatillista koulutusta kaikenikäisille. Tämä merkitsee uutta rahoitusmahdollisuutta jäsenvaltioille ja siten myös alue- ja paikallisviranomaisille.

Poliittiset suositukset

8. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on edessään uusia haasteita, erityisesti covid-19-pandemiaan liittyen. Päivittäin kuitenkin käynnistetään myös monia uusia aloitteita vastauksina näihin haasteisiin. Merkittävimpinä esimerkkeinä ovat koulutuksen ja paikallisen yritystoiminnan digitalisaatio. Komission tulisi pohtia, voisiko se perustaa eurooppalaisen foorumin, joka sisältäisi valikoituja parhaita käytäntöjä ja joka olisi paikallis- ja alueviranomaisten käytettävissä ja tukisi sopeutumis- ja selviytymisstrategioiden ja toimintasuunnitelmien kehittämistä innoittaen uusia paikallisia ja alueellisia aloitteita. Alueiden komitea ja sen jäsenet suhtautuisivat myönteisesti tällaisiin aloitteisiin ja tukisivat niitä.

9. korostaa, että ammatillinen ja teknologinen koulutus edellyttää harjoittelua ja on useimmiten kytköksissä paikkaan ja oppilaitokseen, huomattavasti enemmän kuin digitaaliset taidot, kielitaidot ja muu ”pehmeä” osaaminen. Tietyillä alueilla tulisi alkaa kartoittaa parhaita käytäntöjä, jotka voivat innostaa uusiin aloitteisiin muilla alueilla.

10. kehottaa komissiota tarkistamaan tiedonannossa esitettyä lähestymistapaa ja ottamaan huomioon paikallis- ja alueviranomaisten merkittävän roolin osaamisinfrastruktuurin tukemisessa ja kehittämisessä useimmissa jäsenvaltioissa, koska paikallis- ja alueviranomaiset ovat vastuussa keskeisistä koulutuspoliittisista asioista ja niillä on tärkeä asema nuoriso- ja työllisyyspolitiikassa.

11. painottaa, että kriisiajat, kuten covid-19-pandemia, horjuttavat koulutusjärjestelmiä ja niitä seuraa usein korkea työttömyysaste ja taloudellinen epävarmuus. Vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä johtuvien työmarkkinamuutosten huomioimisen lisäksi on muistettava, että matalan koulutustason aikuiset tarvitsevat kiireellisesti tukea voidakseen päästä työmarkkinoille tai pysyä niillä⁽¹⁾. Näin ollen ehdotetut osaamiseen ja ammatilliseen koulutukseen liittyvät aloitteet ovat erittäin tarpeellisia, jotta voidaan varmistaa oikeutta laadukkaaseen ja inklusiiviseen opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen koskevan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäisen periaatteen täytäntöönpano.

⁽¹⁾ Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (Cedefop) mukaan vuonna 2016 EU:n 25–64-vuotiaista 23 prosentilla oli alhainen koulutustaso eli enintään ylemmän perusasteen koulutus (ISCED 2). [https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20\(53.1%25\)](https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20(53.1%25).).

12. suhtautuu toiveikkaasti EU:n opetusministerien odotettavissa olevaan Osnabrückin julistuksen hyväksyntään. Julistuksella tähdätään eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen nykyaikaistamiseen ja rajatylittävän yhteistyön syventämiseen eurooppalaisella koulutusalueella⁽²⁾, ja se on keino vahvistaa suosituksen vapaaehtoista luonnetta. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että paikallis- ja alueviranomaiset on otettava täysimääräisesti mukaan aikuiskoulutuspolitiikkaa koskevien kansallisten strategioiden suunnitteluun ja täytäntöönpanoon.

13. korostaa covid-19-kriisin valossa tarvetta parantaa digitaalisia koulutusratkaisuja ja etäopiskelua myös ammatillisessa koulutuksessa sekä parantaa tarvittaessa ammatillisen koulutuksen suorittaneiden seuranta, kuitenkin tarpeetonta hallinnollista taakkaa välttämällä. Komitea korostaa lisäksi tarvetta lisätä ammatillisen koulutuksen houkuttavuutta ja varmistaa johdonmukaisuus ja synergia ammatillisen koulutuksen ja yleisen koulutusjärjestelmän välillä. AK kehottaa niin ikään tarkistamaan laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisia puitteita, jotta voidaan varmistaa laadukas, monipuolinen ja räätälöity oppisopimuskoulutus. Komitea pitää myös tärkeänä, että kaikilla työntekijöillä on yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeus päästä koulutukseen.

14. panee merkille, että tilanne vaihtelee suuresti eri puolilla EU:ta ja että tämä on yksi suurimmista haasteista suunniteltaessa ja pantaessa täytäntöön uusia koulutusstandardeja ja -käytäntöjä. Alueelliset erot johtuvat osaamisvajeesta ja kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuudesta EU:ssa, ja erot todennäköisesti syvenevät, jos paikallisia ja alueellisia politiikkoja ei suunnitella hyvin eikä rahoiteta asianmukaisesti. Alueiden komitea toistaakin vaatimuksensa siitä, että uuden osaamisohjelman ja ammatillista koulutusta koskevan politiikan täytäntöönpanon edistymistä arvioitaessa olisi kiinnitettävä enemmän huomiota aluetasoon.

15. on sitä mieltä, että poliittisissa toimissa on otettava huomioon alueellinen konteksti ja että ”yksi kaikille sopiva” lähestymistapa ei toimi. Paikallis- ja aluetason toiminnassa ratkaisuja on mukautettava tilanteen mukaan.

16. korostaa, että on ratkaistava kysymys, joka koskee syrjäytyneiden tai sosiaalisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden pääsyä laadukkaaseen koulutukseen, jotta varmistetaan, että yhdenvertaiselle pääsulle ei ole esteitä missään jäsenvaltiossa.

17. kannattaa eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisen vauhdittamista laadukkaan koulutuksen takaamiseksi kaikille. EU:n olisi edistettävä, tuettava ja täydennettävä koulutusjärjestelmien ja erilaisten opetussuunnitelmien välistä yhteistyötä ja vaihtoa kansalaisten tarpeiden pohjalta toimivaltajaon, toissijaisuusperiaatteen ja yhdenmukaistamiskiellon mukaisesti.

18. painottaa, että on olemassa vaara, että vihreällä siirtymällä ja pandemialla on muita haitallisempi vaikutus vähemmistöihin, naisiin, lapsiin, teini-ikäisiin, nuoriin ja muita heikommassa asemassa oleviin yhteisöihin, erityisesti syrjäisillä, harvaan asutuilla tai vuoristoalueilla, missä väestöllä on enemmän esteitä ja vaikeuksia päästä laadukkaaseen koulutukseen kuin muualla. Näitä kysymyksiä olisi käsiteltävä näytön pohjalta ja ottaen huomioon kyseisten ryhmien erityistarpeet kaikilla alueilla. Tässä yhteydessä ehdotetaan, että vammaiset henkilöt olisi katsottava yhdeksi niistä ryhmistä, jotka kärsivät erityisen paljon mainituista ongelmista.

19. on sitä mieltä, että kun otetaan huomioon uusien STEM-taitojen (tieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka) tärkeä rooli vihreän siirtymän ja digitalisaation edistämiseksi, niiden on oltava hankittavissa kaikilla alueilla ja kaikilla koulutustasoilla sukupuolten tasapuolista edustusta kunnioittaen. Tietoa näiden alojen merkityksestä tulevilla työmarkkinoilla ja niiden tuleville työntekijöille tarjoamista mahdollisuuksista olisi välitettävä ISCED-luokituksen tasojen 2 ja 3 opiskelijoille, kun he valitsevat urapolkuaan. Tavoitteena on ohjata heitä suuntautumaan tulevassa ammatillisessa koulutuksessaan kyseisille aloille, ottaen huomioon kielelliset oikeudet ja kaikkien sukupolvien ja ryhmien mahdollisuudet hankkia näitä uusia taitoja.

20. tähdentää, että paikallisten ja alueellisten aloitteiden edistämiseksi etusijalle olisi asettava julkiset korkeakoulut ja että olisi löydettävä julkisia ja yksityisiä investointeja, jotta voidaan edistää taitoihin liittyviä uusia mahdollisuuksia, kun taas tämän alan paikallisessa ja alueellisessa tutkimuksessa olisi keskityttävä uusien taitojen omaksumiseen kaikilla Euroopan alueilla.

21. painottaa, että osaamista ja ammatillista koulutusta koskevassa eurooppalaisessa yhteistyössä tulisi keskittyä paikallis- ja aluetasoon ja ottaa mukaan paikallis- ja alueviranomaiset sekä pyrkiä vakiinnuttamaan yhteydet oppilaitoksiin ja koulutuksen tarjoajiin. Tällaisten foorumien ei pitäisi keskittyä pelkästään jäsenvaltioihin ja niihin tahoihin, jotka jo ovat mukana.

⁽²⁾ <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/article/eu-education-ministers-karliczek-osnabrueck/2384182>

22. pitää erittäin myönteisenä, että osaamisohjelman toimeen 7 sisältyy yhteisötalouden tuottamien yrittäjyysmahdollisuuksien edistäminen esimerkiksi auttamalla paikallisyhteisöjä, tekemällä paikallisia vihreän kehityksen sopimuksia ja aktivoimalla haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä. Komitea suosittelee, että paikallis- ja alueyhteisöt otetaan laajemmin mukaan laatimaan yhteisötalouden toimintasuunnitelmaa, jonka komissio on ilmoittanut antavansa vuonna 2021.

23. katsoo, että EU:n Erasmus+-koulutusohjelmalla on suuri merkitys kulttuurienvälisten ja monikielisten taitojen hankkimisessa. Vaarana on, että monet opiskelijat, oppilaat ja oppisopimuskoulutettavat eivät enää voi käyttää tätä mahdollisuutta pandemian vuoksi. Näin ollen on löydettävä uusiin olosuhteisiin mukautettuja nopeita ratkaisuja, jotta Erasmus+:n tavoitteet voidaan edelleen saavuttaa ja samalla tukea sosiaalisen osallisuuden hengessä niitä opiskelijoita, oppilaita ja oppisopimuskoulutettavia, jotka tähän mennessä ovat vähemmässä määrin hyödyntäneet Erasmus+:n tarjoamia mahdollisuuksia.

24. toteaa, että pandemia, vihreän kehityksen ohjelma ja digitalisaatio ovat suurimpia muutosvoimia Euroopan taloudessa. Muutokset ovat tervetulleita, kun on kyse ympäristöön ja Euroopan tulevaan talouskehitykseen liittyvistä tuloksista. Selviytymiskyvyn vahvistamiseksi työntekijöillä on oltava vihreän ja digitaalisen kasvun uutta aikakautta silmällä pitäen mahdollisuus hankkia uutta osaamista kehittyvien ja kasvavien alojen mukaisesti, jotta voidaan korjata osaamisen kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus. Työntekijöitä on tuettava kohdennetulla ja räätälöidyllä ohjauksella työpaikalla – uusia työmahdollisuuksia etsivät ihmiset ovat avoimimpia oppimaan uusia taitoja. Samalla yrityksiä olisi tuettava opinto-ohjauksen tarjoamisessa henkilöstölleen.

25. korostaa, että kaikilla alueilla, kaikilla aloilla ja kaikilla koulutustasoilla tarvitaan rahoituksen ja elpymisen tukemisen, selviytymis- ja palautumiskyvyn parantamisen ja koulutukseen liittyvien uusien taitojen, mukaan luettuna opettajien ja kouluttajien koulutus, kriittinen massa. Komitea vaatii tämän vuoksi, että koulutukseen ja osaamiseen suoraan investoivien EU:n ohjelmien, erityisesti Erasmus+-ohjelman ja ESR+:n, määrärahoja ei leikata.

26. painottaa, että nopeasti digitalisoituvassa koulutusmaailmassa opettajat, kouluttajat, opiskelijat ja oppilaat tarvitsevat uusia tieto- ja viestintätekniikkaan perustuvia ja operatiivisia taitoja, mutta myös uusia toiminnallisia taitoja, jotka liittyvät informaatio-, digi- ja medialukutaitoon⁽³⁾. Alueiden ja kuntien on paikallisten ja alueellisten toimintapolitiikkojen perusteella hankittava näyttöä siitä, onko opettajilla ja kouluttajilla tarvittavat taidot ja ovatko he sopeutuneet uuteen tilanteeseen. Pullonkaulat ja kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus edellyttävät räätälöityjä ja koordinoituja ratkaisuja opettajien koulutusohjelmien ja heidän osaamisensa jatkuvan kehittämisen muodossa.

27. kannattaa ajatusta, että tulevassa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa on nähtävä sellaisen näyttöön perustuvan soveltavan tutkimuksen tulokset, jonka piiriin kuuluvat uusien taitojen kartoitus, verkko-opetusmenetelmät, perustaitojen tarjonta kaikille, myös kielivähemmistöille ja etnisille ja syrjäytyneille ryhmille, sekä osaamiseen liittyvien politiikka-alojen monitasoinen hallinto, jossa paikallis- ja alueviranomaiset ovat aktiivisesti mukana.

28. katsoo, että paikalliset ja alueelliset kumppanuudet, joissa ovat mukana paikallis- ja alueviranomaiset, asiantuntijaryhmät, työnantajien edustajat ja koulutuksen tarjoajat, voivat parantaa ymmärtämystä siitä, miten alueellinen osaamisen hankinta voidaan järjestää mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti. Tällaiset kumppanuudet voivat edistää paikallista ja alueellista muutosta parantamalla osaamista, ymmärtämystä ja luottamusta ja myös osallistamalla kaikki asianomaiset eri toimijat.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITIKOSTAS

⁽³⁾ JRC Technical Notes: Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding, Kirsti Ala-Mutka (https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding).

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Nuorisotyöllisyyden tukeminen: silta työelämään seuraavalle sukupolvelle – entistä vahvempi nuorisotakuu”

(2021/C 106/03)

Esittelijä:	Romy KARIER (LU, EPP), Clervaux'n kunnanvaltuuston jäsen
Viiteasiakirjat:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Nuorisotyöllisyyden tukeminen: silta työelämään seuraavalle sukupolvelle COM(2020) 276 final Ehdotus – Neuvoston suositus ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaamisesta COM(2020) 277 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. panee tyytyväisenä merkille ehdotuksen nuorisotakuun vahvistamista koskevaksi neuvoston suositukseksi, joka perustuu alkuperäisen nuorisotakuun 22. huhtikuuta 2013 tapahtuneen hyväksymisen jälkeen kerättyihin kokemuksiin. Näin välineeseen tehdään merkittäviä parannuksia, kuten uusi ja johdonmukaisempi rakenne, joka jakautuu neljään erilliseen vaiheeseen, keskittyminen pitkäaikaisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleviin ja nuorisotakuun osallistavien osatekijöiden vahvistaminen. Ehdotus on erityisen merkittävä, kun otetaan huomioon covid-19-pandemiakriisi, joka vaikuttaa suhteettomasti nuoriin.
2. pitää tervetulleena komission ehdotusta laajentaa nuorisotakuun edunsaajien ikäryhmää kattamaan myös 25–29-vuotiaat nuoret, jolloin tavoitetaan yhä suurempi määrä nuoria. Ehdotus on näin ollen yhdenmukaisempi useimmissa jäsenvaltioissa sovellettavien täytäntöönpanosääntöjen kanssa mutta myös osallistavampi, ja siinä otetaan huomioon, että koronaviruspandemian vuoksi nuorisotyöttömyys lisääntyy 15–29-vuotiaiden keskuudessa vielä merkittävästi ja että he tarvitsevat tukipalveluja⁽¹⁾. Komitea korostaa, että sen jälkeen, kun tarjous on tehty tai kun neljän kuukauden määräaika tarjouksen esittämiselle on kulunut umpeen, nuorille olisi edelleen tarjottava tukea, jotta heidän motivaatiotaan, taitojaan ja kykyjään voidaan jatkuvasti vahvistaa. Tämä koskee erityisesti muita heikommassa asemassa olevia nuoria, jotka saattavat tarvita pitkäaikaisempaa tukea pystyäkseen integroitumaan menestyksekkäästi työmarkkinoille.
3. korostaa alue- ja paikallisviranomaisten tärkeää roolia työllisyys-, koulutus- ja nuorisopolitiikan alalla ja ehdottaa, että paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan kumppanuuksiin nuorisotakuun kaikissa vaiheissa. Tämä koskee erityisesti kartoitusvaihetta ja tavoittamisvaihetta, joissa paikallis- ja alueviranomaiset voisivat toimia siltana eri sidosryhmien, kuten työmarkkinaosapuolten, oppilaitosten, nuorisojärjestöjen, julkisten työvoimapalvelujen ja paikallisen ja alueellisen yrityssektorin, välillä.
4. suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jonka mukaan paikallis- ja alueviranomaisten tulisi olla oppisopimuskoulutuksen liikkeellepaneva voima paikallisessa liiketoimintaympäristössä. Näin tunnustetaan paikallis- ja alueviranomaisten keskeinen rooli taloudellisen kehityksen edistämisessä kumppanuuksien avulla ja otetaan huomioon alueiden komitean aikaisemmat kannat tässä asiassa⁽²⁾. Nuorisotyöttömyyden torjunnan kannalta tärkeää oppisopimuskoulutusta olisi edistettävä yhdistämällä älylliset ja tekniset taidot ammattikokemukseen. Siksi on tärkeää parantaa niiden tarjontaa ja laatua korostaen erityisesti digitaalista koulutusta.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52012XR2562>

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:52012AR1186> ja <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:52013AR0789>

5. katsoo, että paikallisviranomaisilla on tärkeä rooli nuorisotakuun tunnetuksi tekemisessä nuorison parissa ja siihen sitouttamisessa esimerkiksi varmistamalla järjestelmän julkisissa työvoimapalveluissa saama huomio ja soveltamalla kumppanuuteen perustuvaa lähestymistapaa kaikkien, nuorten parissa työskentelevien sidosryhmien kanssa.
6. painottaa paikallis- ja alueviranomaisten sosiaali-, terveys-, työllisyys- ja nuorisopalvelujen merkitystä varhaisvaroitustajärjestelmissä ja korostaa niiden seurantavalmiuksia, jotta voidaan tunnistaa nuoret, jotka ovat vaarassa joutua koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle, ja ehkäistä samalla koulupudokkuutta erityisesti niillä alueilla, missä koulun keskeyttäminen on yleisintä EU:ssa.
7. pitää myönteisenä, että komissio painottaa tavoittamistoimia erityisesti pitkäaikaisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osalta, mutta korostaa, että on tärkeää suositella nuorten itsensä käyttämän teknologian hyödyntämistä ja mitattavissa olevien tavoitteiden asettamista ja kannustaa nuorisotakuun tarjoajia näin lisäämään tavoittamisstrategioidensa vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Komitea katsoo myös, että nuorisotakuujärjestelmästä hyötyviä nuoria olisi muistutettava siitä, että kyseessä on EU:n aloite, sillä nykyiset edunsaajat eivät usein tiedosta tätä.
8. kannattaa ajatusta työmarkkinoiden kannalta merkityksellisten taitojen edistämisestä sekä ehdotettua digitaalisten taitojen, johtamistaitojen, yrittäjyyden ja riippumattomuuden sekä vihreään siirtymään liittyvien taitojen painottamista. Komitea korostaa kuitenkin, että kielitaitoa on edistettävä ensisijaisena painopisteenä, jotta parannetaan nuorten mahdollisuuksia integroitua työmarkkinoille, etenkin alueilla, missä kielitaito on erityisen tärkeää, kuten rajaseutualueilla ja alueilla, joiden taloudessa matkailulla on keskeinen asema. Komitea pitää valitettavana, että tätä ei ole sisällytetty uuteen ehdotukseen.
9. pitää oleellisenä määritellä selkeät, täsmälliset ja sitovat kriteerit nuorisotakuun perusteella tarjottavien työ-, koulutus- ja oppisopimuspaikkojen laadulle. Tämä voitaisiin saavuttaa arvioimalla, missä määrin tarjous vastaa osallistujan profiilia, varmistamalla, että tarjous kunnioittaa nuorten työntekijöiden oikeuksia ja sosiaalisia oikeuksia ja että se mahdollistaa pysyvän integroitumisen työmarkkinoille, ja sisällyttämällä tarjousten laatu nuorisotakuun seuranta- ja tiedonkeruuprosesseihin ⁽³⁾.
10. korostaa, että on tärkeää edistää työvoiman liikkuvuutta jäsenvaltioiden ja alueiden välillä nuorisotakuuta vahvistamalla, koska liikkuvuudella on tärkeä rooli työmarkkinamahdollisuuksien luomisessa. Komitea pitää siksi valitettavana, että tätä alkuperäisessä nuorisotakuussa ollutta osuutta ei ole sisällytetty uuteen ehdotukseen, vaikka monet maat ovat täydentäneet nuorisotakuutaan alueellisilla tai kansainvälisillä liikkuvuusohjelmilla. Lisäksi komitea vaatii, että luodaan yhteys nuorisotakuujärjestelmän ja laadukkaiden harjoittelujaksojen ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen välille.
11. on samaa mieltä siitä, että kartoitusvaiheessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota työmarkkinoiden alueellisiin erityispiirteisiin ja maaseudulla, syrjäisillä ja syrjäisimmillä alueilla, kaupunkien epäsuotuisilla alueilla tai heikomminkin kehittyneillä alueilla asuvien taikka vähemmistökielilyhteisöissä elävien nuorten kohtaamiin esteisiin. Komitea katsoo kuitenkin, että tähän liittyen olisi myös toteutettava vahvistetun nuorisotakuun mukaisia erityisiä tukitoimenpiteitä, jotta voidaan varmistaa, että kyseisillä alueilla asuvilla nuorilla on samat mahdollisuudet ja samat palvelut kuin muuallakin.
12. suosittelee työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämistä alueellisella ja paikallisella tasolla parempien tulosten aikaansaamiseksi työttömille nuorille ja siten osallistavamman talouskasvun edistämiseksi erityisesti syrjäisillä ja eristyneillä alueilla ja kehottaa luomaan tehokkaita strategioita oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien toteuttamiseksi paikallis- ja aluetasolla.
13. pitää valitettavana, että ESR plussan ohjelmakaudella 2021–2027 nuorisotakuun tukemiseen osoitettavaa osuutta ei ole kasvatettu merkittävästi huolimatta covid-19-pandemian aiheuttamasta kriittisestä tilanteesta, jossa nuorisotyöttömyys on jo noussut jyrkästi kaikkialla Euroopan unionissa. Komitea korostaa sen vuoksi tarvetta lisätä merkittävästi rahoitustukea jäsenvaltioille ja alueille, erityisesti korkeasta työttömyysasteesta ja köyhyydestä kärsiville vähemmän kehittyneiden alueiden, taantuneiden teollisuusalueiden, syrjäisten ja syrjäisimpien alueiden kaltaisille alueille, joilla on korkean nuorisotyöttömyysasteen lisäksi tällä hetkellä myös tiukkoja budjettirajoituksia, jotta voidaan puuttua nuorisotakuun

⁽³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_5/SR_YOUTH_GUARANTEE_FL.pdf

epätasaiseen tehokkuuteen eri puolilla Euroopan unionia. Komitea pahoittelee, että EU:n rahoitusta nuorten työllistämiseen ei voida enää kohdentaa alueellisin perustein nuorisotyöllisyysaloitteen avulla, ja vaatii, että jäsenvaltioiden hallitusten on myönnettävä rahoitusta nuorten työllisyyden edistämiseen alueille, missä sitä eniten tarvitaan, ja varmistettava, että EU:n rahoituksella ei korvata nuorten työllistämistoimien kansallista rahoitusta.

14. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli vahvistetun nuorisotakuun tavoittamis- ja kartoitusvaiheessa ja ne tarvitsevat siksi sekä kansallisista talousarvioista että EU:n talousarviosta riittäviä investointeja sen varmistamiseen, että heikossa asemassa olevat nuoret saadaan todella integroitua nopeasti muuttuville työmarkkinoille. Jäsenvaltioiden hallitusten tulee myös sitoutua vahvasti siihen, että paikallis- ja aluetaso osallistetaan poliittisten toimenpiteiden täytäntöönpanoon. Euroopan sosiaalirahasto plussan olisi oltava keskeisessä asemassa tuettaessa uusien laadukkaiden työpaikkojen luomista ja edistettäessä sosiaalista osallisuutta ja sosiaalista innovointia. On kuitenkin myös ratkaisevan tärkeää varata riittävästi kansallisia resursseja vahvistetun nuorisotakuun mukaisten poliittisten toimenpiteiden täytäntöönpanoon ja yhteisvaikutusten luomiseen koheesiopolitiikan kanssa seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa, jotta toimista tulisi mahdollisimman tehokkaita.

15. on tyytyväinen vahvistetun nuorisotakuun ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin väliseen kytkökseen. Vahvistetulla nuorisotakuulla on varmistettava kaikkien nuorten osanottajien sosiaalinen suojelu, jotta vältetään köyhyyden ja epävarmojen työsuhteiden riskin lisääntyminen.

16. uskoo, etteivät monet paikallis- ja alueviranomaiset ole täysin tietoisia kaikista kanavista, joiden kautta ne voivat saada EU:n tukea nuorisotyöttömyyden torjuntaan. AK pyytää siksi Euroopan komissiota järjestämään yhteistyössä sen kanssa tiedotustilaisuuden tilanteen korjaamiseksi. Tulokset voitaisiin julkaista AK:n verkkosivuilla, joiden kautta kaikki asianomaiset sidosryhmät voisivat tutustua niihin.

17. katsoo, että harjoittelujaksojen ja oppisopimuskoulutuksen avulla olisi ensisijaisesti tarjottava nuorille oppimiskokemusta, joka voi auttaa heitä päättämään tulevasta urastaan ja kehittämään taitojaan pysyvän työpaikan saamiseksi. Komitea korostaa, että osana opetussuunnitelmia tai ammatillista koulutusta toteutettaviin harjoittelujaksoihin ja oppisopimuskoulutusjaksoihin olisi sisällyttävä selkeät oppimistavoitteet, laadukas oppimissisältö ja ammatillinen mentorointi. Komitea painottaa, että näiden oppimiskriteerien lisäksi tarvitaan lisäsäännöksiä, joilla varmistetaan hyvät työolot avoimilla työmarkkinoilla ja osana aktiivista työvoimapolitiikkaa toteutettavassa työharjoittelussa ja oppisopimuskoulutuksessa. Komitea tähdentää, että aktiivisen työvoimapolitiikan ja avoimien työmarkkinoiden palkattomien harjoittelujaksojen ja oppisopimuskoulutusjaksojen käytäntö voi johtaa tavanomaisten työpaikkojen korvaamiseen, muodostaa nuorten oikeuksia loukkaavan hyväksikäytön muodon ja heikentää huonommassa sosioekonomisessa asemassa olevien nuorten mahdollisuuksia. Sen vuoksi komitea tukee Euroopan parlamenttia pyrkimyksissä varmistaa, että avoimilla työmarkkinoilla ja aktiivisen työvoimapolitiikan puitteissa toteutettavasta työharjoittelusta ja oppisopimuskoulutuksesta maksetaan oikeudenmukaista palkkaa ja sen yhteydessä on pääsy sosiaaliturvan piiriin, jotta varmistetaan nuorille laadukkaat mahdollisuudet.

18. katsoo, että paikalliset nuorisotakuun tarjoajat voisivat sisällyttää järjestelmiinsä nuoria, jotka osallistuvat lyhyille kursseille tai työskentelevät osa-aikaisesti etsiessään kokoaikatyötä, ottaen huomioon, että näillä nuorilla ei ole kiinteää yhteyttä työmarkkinoihin ja he hyötyisivät nuorisotakuuseen kuuluvasta tuesta ja virallisesta tarjouksesta.

19. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan komissio korostaa tarvetta harkita yrittäjyyteen valmentavaa täydennys-, uudelleen- ja muuta koulutusta sekä liiketoiminnan tuntemuksen ja taitojen parantamista keinona lisätä nuorten työllistymismahdollisuuksia. Komitea katsoo kuitenkin, että yhteiskunnallisen yrittäjyyden ja yleisemmin yhteisötalouden myönteinen rooli nuorisotyöttömyyden vähentämisessä voitaisiin oikeutetusti tunnustaa myös vahvistetussa nuorisotakuussa.

20. on yhtä mieltä siitä, että uudessa ehdotuksessa on tehtävä ero pitkäaikaisesti ja lyhytaikaisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten välillä, kun otetaan huomioon, miten suuri pettymys nuorisotakuu on tuloksiltaan ollut ensin mainitun ryhmän kannalta. Tätä erottelua voitaisiin kuitenkin edelleen voimistaa vahvistetun nuorisotakuun neljän vaiheen suosittelussa toimenpiteissä, jotta erityisesti pitkäaikaisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille suunnatut tukitoimenpiteet voitaisiin tuoda paremmin esiin.

21. pitää tervetulleena, että Euroopan komissio painottaa osallistavuutta. Uusi ehdotus on nykyistä järjestelmää osallistavampi esimerkiksi vammaisuuden, sosiaalisen taustan ja etnisen alkuperän osalta, ja siinä keskitytään erityisesti sukupuoliluottuvuuteen eli tunnustetaan, että sukupuolten välinen ero työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten parissa on viime vuosina kasvanut. Ehdotuksessa voitaisiin kuitenkin vieläkin vahvemmin tuomita muunlainen syrjintä työmarkkinoilla, kuten etniseen alkuperään, rotuun tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä tai maahanmuuttajien syrjintä.

22. pitää myönteisenä, että ehdotuksessa katsotaan tärkeäksi ryhtyä jo varhaisessa vaiheessa toimiin riskialteimpien nuorten tulevaisuudennäkymien muuttamiseksi, ja ehdottaa, että uusiin ehdotuksiin sisällytettäisiin täsmällisempiä suosituksia ja painopisteitä työvoima- ja koulutuspalveluille, jotta rekisteröimättömät työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret voidaan havaita paremmin ja heitä voidaan motivoida ja kannustaa palaamaan koulutukseen, työelämään tai täydennys- ja uudelleen koulutukseen. Komitea korostaa, että on tärkeää kartoittaa nuoria alue- ja paikallistasolla, jotta määritetään heidän ominaispiirteensä ja nähdään, minkälaista tukea he tarvitsevat.

23. on samaa mieltä siitä, että nuorisotakuun tarjoamisen lähtökohtana olisi oltava nuorten rekisteröityminen työvoimapalveluun, mutta ehdotuksessa olisi harkittava mahdollisuutta määritellä niitä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria varten, jotka eivät ole helposti tavoitettavissa eivätkä todennäköisesti rekisteröidy työvoimapalveluun, muita väyliä nuorisotakuun toteuttamiseksi samassa neljän kuukauden määräajassa. Yhtä tärkeää on vähentää nuorten työnhakijoiden hallinnollista taakkaa ja pitää yhteyspisteiden määrä mahdollisimman pienenä. Tätä ajatellen ehdotuksessa olisi suositeltava, että vakiomenettelyksi otettaisiin sähköinen rekisteröityminen erityisten nuorisotakuun sähköisten alustojen kautta. Viranomaisten tulee niin ikään varmistaa, että ne ryhmät, joita ei tavoiteta digitaalisten kanavien kautta, saavat tarkoituksenmukaista tukea. Nuorisotakuun piiriin kuuluvat nuoret olisi pyrittävä rekisteröimään ennakoivasti. Tietoisuutta järjestelmästä olisi edistettävä myös jo koulutuksessa olevien nuorten parissa. Komitea ehdottaa samansuuntaisesti, että helpotetaan nuorten mahdollisuuksia hyötyä nuorisotakuun koulutustarjonnasta siten, että yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen toimijat voivat ilmoittaa julkisille työvoimapalveluille haavoittuvassa asemassa olevista nuorista, jotka saattavat tarvita lisätukea päästäkseen työelämään koulutuksen päättymisen jälkeen, lisänä koulutuspalvelujen ja julkisten työvoimapalvelujen väliselle automaattisemmalle tietojenvaihdolle, jotta koulutuksen päättäneet nuoret voidaan ennakoivasti ohjata ja rekisteröidä nuorisotakuun piiriin.

24. yhtyy Euroopan komission suosituksiin, jotka koskevat koulunkäynnin varhain keskeyttäneitä ja matalan osaamistason omaavia nuoria, ja korostaa erityisesti tarvetta luoda joustavia väyliä palata koulutukseen tai suorittaa uuden mahdollisuuden tarjoavia koulutusohjelmia, joiden oppimisympäristöt vastaavat heidän erityistarpeitaan ja antavat heille mahdollisuuden hankkia vielä puuttuvia pätevyyskykyjä. Komitea painottaa kuitenkin tarvetta korostaa tässä yhteydessä enemmän ammatinvalinnanohjauksen hyödyllisyyttä.

25. katsoo, että nuorisotakuujärjestelmän puitteissa toteutetuilla toimilla olisi pyrittävä parantamaan taitoja ja osaamista, joilla korjataan nykyistä ammattitaidon kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuutta työmarkkinoilla erityisesti EU:n digitalisaatiokehitykseen ja vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvillä aloilla. Komitea toteaa myös, että sosiaalisten taitojen kehittämisestä, esimerkiksi viestimistä ja itseluottamusta parantavista tekniikoista, voidaan saada lisähyötyä.

26. kannattaa Euroopan komission esittämiä välillisten työvoimakustannusten vähentämiseen tähtäviä suosituksia, kuten kohdennettuja ja hyvin suunniteltuja palkkatukia ja rekrytointibonuksia, verohyvytyksiä tai vammaisetuksia, joilla kannustetaan työnantaja luomaan uusia mahdollisuuksia nuorille tai jatkamaan jo työllistyneiden työsuhdetta. Start-up-yrityksille suunnatut kannustimet erityisesti digitaaliteknologian alalla ovat myös erittäin tärkeitä tässä kiihtyvän digitalisaation tilanteessa, ja niitä voitaisiin näin ollen painottaa ehdotuksessa entisestään.

27. kehottaa hyödyntämään kaikilta osin uuden sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman mahdollisuuksia nuorisotakuujärjestelmiin liittyvien hyvien kansallisten, alueellisten ja paikallisten käytäntöjen kokoamiseksi.

28. suosittelee kaikkien nuorisotakuujärjestelmien puitteissa toteutettujen toimenpiteiden arvioinnin tehostamista, jotta voidaan kehittää enemmän näyttöön perustuvia politiikkoja ja toimenpiteitä sen perusteella, mikä toimii missä ja miksi, ja varmistaa näin resurssien tehokas ja tuloksekas käyttö.

29. katsoo, että kun neljäs vaihe on saavutettu ja tarjous hyväksytty, nuorisotakuun olisi tarjottava ohjausta ja tietoa, joilla pyritään helpottamaan niiden nuorten täydennys- ja uudelleen koulutusta, joilla on suurin riski joutua jälleen työttömäksi. Näin varmistetaan myös nuorten mahdollisuus edetä urallaan, vaikka he aloittaisivat matalan osaamistason ja alemman tason tehtävissä.

30. katsoo, että nuorisotakuun tehokkaan täytäntöönpanon olisi johdettava vakaisiin ja pysyviin työpaikkoihin. Tämä voidaan saavuttaa myös nuorisotakuun pääasiallisten tarjoajien eli julkisten työvoimapalvelujen sekä kaikkien muiden sidosryhmien, myös paikallis- ja alueviranomaisten, välisillä vahvoilla kumppanuuksilla, solidaarisuudella ja koordinoimalla.

31. korostaa, että nuorisotyöllisyyden tehokas edistäminen pandemian oloissa edellyttää nuorisotakuun vahvistamisen lisäksi sitä, että eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen (SURE) soveltamista jatketaan ja laajennetaan, että nuorten työllistämistoimenpiteet ja erityisesti laadukkaiden työllistymismahdollisuuksien luominen sisällytetään kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin ja että tulevassa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa mainitaan nimenomaisesti kattavamman sosiaalisen suojelun takaaminen nuorille työttömille ja epävarmoissa työpaikoissa oleville nuorille. Lisäksi komitea varoittaa toimintapolitiikoista, joilla pyritään osana elpymistä edistämään nuorten työllisyyttä heikentämällä heidän oikeuttaan kohtuulliseen palkkaan ja pääsyä sosiaalisen suojelun piiriin.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Rajat ylittävät julkiset palvelut Euroopassa”

(2021/C 106/04)

Esittelijä: Pavel BRANDA (CZ, ECR) Rádlon apulaiskunnanjohtaja**I YLEISTÄ**

Miltei kolmannes EU:n kansalaisista asuu ja työskentelee Euroopan raja-alueilla. Nämä rajat vaikuttavat suoraan ja epäsuorasti heidän elämäänsä. Raja-alueiden asukkailla on usein erityisiä haasteita työpaikan löytämisessä, terveydenhuolto- ja muiden julkisten palvelujen saannissa tai päivittäisessä työmatkaliikenteessä ja hallinnollisissa asioissa. Rajat ylittävä yhteistyö on osoittautunut tehokkaimmaksi keinoksi voittaa rajoista johtuvat esteet ja rajojen erottavat vaikutukset sekä vahvistaa raja-alueiden alueellista yhteenkuuluvuutta.

Julkisia palveluja on – erityisesti vakavasta väestökadosta kärsivillä – raja-alueilla saatavilla usein suppeammin kuin keskus- ja pääkaupunkialueilla, erityisesti kun on kyse alueista, joihin kohdistuu lisäksi väestökehitykseen liittyviä haasteita. Tämä vaikuttaa merkittävästi ihmisten elämänlaatuun. Rajat ylittävien julkisten palvelujen tuottaminen ei ainoastaan hyödyttäisi kansalaisia, vaan se voisi olla myös kannattavampaa, koska tällaisten palvelujen saatavuus paranisi ja niistä tulisi kustannustehokkaampia.

Rajat ylittävien julkisten palvelujen onnistunut tarjoaminen voisi myös lisätä ymmärtämystä naapurimaiden välillä ja rakentaa kipeästi kaivattua luottamusta. Tällaisilla palveluilla olisi suora vaikutus siihen, millaisena Euroopan unioni koetaan, ja ne vahvistaisivat osaltaan eurooppalaista identiteettiä.

Rajat ylittävien julkisten palvelujen laajempi saatavuus voisi osaltaan vähentää rajojen kielteisiä vaikutuksia ja parantaa raja-alueilla asuvien ihmisten elämänlaatua. Vastaamalla asianmukaisesti julkisten palvelujen tarpeeseen unionin sisä- ja ulkorajoilla EU osoittaisi selkeän lisäarvonsa miljoonille kansalaisilleen, jotka hyötyisivät tällaisista palveluista.

Euroopan aluekehittämisen seurantaverkoston (ESPON) esittämässä laadukkaassa kohdennetussa analyysissä⁽¹⁾ luodaan ensimmäinen yleiskatsaus rajatylittävien julkisten palvelujen aihepiiriin. Siinä kartoitetaan taustaa ja esitetään eräitä suosituksia. Tämänhetkisessä monimutkaisessa tilanteessa, jossa haasteisiin tarvitaan koordinoituja vastauksia, AK:n olisi tehtävä käsillä olevan lausunnon avulla poliittinen aloite antaakseen painoarvoa rajat ylittävillä julkisilla palveluilla ja esittääkseen toimintapoliittisia suosituksia paikallis- ja alueviranomaisten näkökulmasta sekä määritelläkseen seuraavat toimet, joihin EU:n toimielinten ja muiden sidosryhmien olisi ryhdyttävä, jotta rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoaminen tehostuisi ja yleistyisi tulevaisuudessa.

II POLIITTISET SUOSITUKSET**EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA**

1. katsoo, että rajatylittävien julkisten palvelujen onnistuneen, tehokkaan ja entistä laajemman tarjonnan kolme oleellista edellytystä ovat oikeudellinen kehys, tarvittavat rakenteet ja rahoitus. Koska tällaiset palvelut ovat luonteeltaan eurooppalaisia, EU:n olisi omaksuttava johtava rooli ja pyrittävä aktiivisesti varmistamaan näiden edellytysten täyttyminen. Jäsenvaltio-, alue- ja paikallisviranomaisten kumppanuusperiaatteen mukaisesti tekemä yhteistyö on välttämätöntä, jotta voidaan eliminoida rajatilanteesta aiheutuvat kustannukset tai alentaa niitä.

⁽¹⁾ ESPON TARGETed Analysis on Cross-border Public Services (CPS), 14. tammikuuta 2019.

EU:n oikeudellinen kehys

EU:n oikeudellisen kehyksen tuoma lisäarvo

2. korostaa, että EU:n oikeudellisen kehyksen tulee mahdollistaa tehokkaat rajat ylittävät julkiset palvelut ja niiden tehokas hallinnointi raja-alueiden asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Tämä toisi selkeää eurooppalaista lisäarvoa, sillä nykyiset puitteet aiheuttavat usein valtavia hallinnollisia rasitteita ja kustannuksia, mikä saa monet paikallis- ja alueviranomaiset luopumaan suunnitelmistaan.
3. ilmaisee näin ollen vahvan tukensa oikeudellisten ja hallinnollisten esteiden poistamismekanismin eli eurooppalaiselle rajanyliselle mekanismille (*European Cross-Border Mechanism, ECBM*), jota koskevan ehdotuksen käsittely on tällä hetkellä pysähdyksissä Euroopan unionin neuvostossa, ja kehottaakin puheenjohtajavaltio Portugalia vauhdittamaan sen hyväksymistä.
4. katsoo, että rajat ylittävä yhteistyö ja rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoaminen on toissijaisuusperiaatteen mukaisesti luonteeltaan eurooppalaista ja voidaan hoitaa tehokkaimmin EU:n tasolla tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason viranomaisten kanssa (kumppanuusperiaate).

Rajat ylittävän toiminnan kannalta suotuisa EU:n lainsäädännön täytäntöönpano

5. kehottaa Euroopan komissiota, joka on EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnasta vastaava toimielin, ja etenkin jäsenvaltioita ja lainsäädäntävaltaa käyttäviä alueita koordinoimaan direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä naapurivaltioiden ja -alueiden kanssa, jotta koordinoiminen puute ei aiheuta uusia oikeudellisia esteitä ja hallinnollista epäsymmetriaa. Komitea kehottaa lisäksi jäsenvaltioita ja lainsäädäntävaltaa käyttäviä alueita tutkimaan valtakunnallisten tai alueellisten oikeudellisten kehystensä vaikutuksia raja-alueisiin.
6. toteaa, että vaikutustenarvioinneista voi saada erinomaisen käsityksen EU:n lainsäädännön vaikutuksista, ja kehottaa komissiota sekä jäsenvaltioita ja lainsäädäntävaltaa käyttäviä alueita kehittämään menetelmiä, jotka mahdollistavat rajat ylittävien vaikutusten tehokkaan arvioimisen.

Rajat ylittävien kysymysten yhteyspisteet Euroopan komission pääosastoissa

7. kehottaa Euroopan komissiota ottamaan raja-alueiden tilanteen huomioon monialaisesti toimintapolitiikkoja laatiessaan ja nimeämään rajat ylittävien kysymysten yhteyspisteet kaikkiin pääosastoihin, jotka mahdollisesti käsittelevät rajat ylittäviä kysymyksiä. Kyseeseen tulevat erityisesti sellaiset alat kuin ympäristö, pelastustoiminta, riskinhallinta, liikenne, terveydenhuolto, koulutus, aluesuunnittelu, digitalisaatio, viestintä, kulttuuri, matkailu, talouskehitys ja työllisyys⁽²⁾. EU:n uusissa säädöksissä ja entisten säädösten tarkistuksissa olisi otettava huomioon rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoaminen näillä kyseisten palvelujen kannalta merkityksellisillä aloilla, jotta edistetään tällaisten palvelujen toteuttamista.

Kansalliset rajat ylittävien kysymysten yhteyspisteet

8. kehottaa jäsenvaltioita ja lainsäädäntävaltaa käyttäviä alueita perustamaan vakaita ja pysyviä kansallisia hallinto-tahojen välisiä rajat ylittävien kysymysten yhteyspisteitä, jotka vaihtavat kokemuksia ja keskustelevat paikallis- ja alueviranomaisten tietyllä rajalla kohtaamista haasteista, koordinoivat EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa ja pyrkivät poistamaan järjestelmällisesti rajoista johtuvia esteitä (myös rajat ylittävien julkisten palvelujen käynnistämisen ja tarjoamisen osalta). Yhteyspisteinä voisivat toimia samat tahot kuin ne, joita on ehdotettu eurooppalaista rajanylitysmekanismeja koskevassa asetuksessa, sikäli kuin alueelle perustetaan tällainen yhteyspiste. Niillä olisi kuitenkin laajempi tehtäväkenttä. Yhteyspisteiden olisi nimettävä vastuuhenkilö, joka hallitsee raja-alueiden viralliset kielet. Niiden työn pitäisi johtaa paikallisten ja alueellisten toimijoiden havaitsemien esteiden poistamiseen. Ne voisivat arvioida raja-alueiden tilannetta ja ehdottaa yhteisiä toimintamalleja ja toimia, joilla parannettaisiin kansalaisille tarjottavia palveluja varmistamalla rajan molemmiin puolin käytettävissä olevien resurssien optimaalinen käyttö ja joissa määriteltäisiin mekanismeja toiminnan koordinoimiseksi rajat ylittävien ohjelmien ja muiden EU:n aloitteiden kanssa. EU:n raja-alueiden yhteyspisteen olisi tarjottava koordinointi- ja menetelmätukea ja edistettävä hyvien käytäntöjen vaihtoa Euroopan raja-alueiden välillä.

⁽²⁾ ESPON-verkoston analyysissa yksilöidyt politiikanalat, joilla rajat ylittäviä julkisia palveluja on pääosin käynnistetty.

9. kehottaa jäsenvaltioita antamaan enemmän joustovaraa paikallis- ja alueviranomaisille, jotka haluavat toteuttaa rajat ylittäviä julkisia palveluja, sillä asianomaisten valtiollisten toimijoiden joustava toiminta, tapauskohtaiset ratkaisut ja nopea reagointi rajat ylittävien julkisten palvelujen käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi voivat tarjota lyhyen aikavälin ratkaisuja, joiden kestävyys pitkällä aikavälillä on kuitenkin varmistettava. Rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoamista voitaisiin myös edistää hallitustenvälisten sopimusten avulla, kuten hiljattain solmitulla Aachenin sopimuksella.

Raja-alueiden yhteyspiste (alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto)

10. korostaa pitävänsä alue- ja kaupunkipolitiikan pääosastossa toimivaa raja-alueiden yhteyspistettä tervetulleena ja kehottaa lisäämään sen henkilöresursseja ottaen huomioon sen mahdollinen uusi rooli kansallisten yhteyspisteiden ja eri pääosastojen yhteyspisteiden toiminnan koordinoijana.

Eurooppalainen rajanylinen mekanismi

11. katsoo, että EU:n olisi edistettävä koordinoitua lähestymistavan soveltamista raja-alueilla unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Sellaisia tapauksia varten, joissa koordinoitu lähestymistapa ei tuota tulosta eivätkä kansalliset lait salli yhteistyön tekemistä, EU:n olisi tarjottava eurooppalainen ratkaisu tai kehys, jonka rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoajat voivat valita.

12. korostaa näin ollen voimakkaasti tarvetta hyväksyä Euroopan komission ehdottama uusi väline eli eurooppalainen rajanylinen mekanismi⁽³⁾. Se on alhaalta ylöspäin suuntautuva oikeudellinen väline, jonka avulla pystyttäisiin todennäköisesti voittamaan oikeudelliset ja hallinnolliset esteet ja luomaan sopivat oikeudelliset puitteet nimenomaan rajat ylittävien julkisten palvelujen toteuttamista varten.

13. tähdentää, että nykyisten rajoista johtuvien esteiden analysointi, jonka Euroopan komissio suoritti raja-alueita koskevassa tarkastelussaan, sekä sen johdosta toteutetut *b-solutions*-hankkeet osoittavat selvästi tällaisen oikeudellisen välineen tarpeen kentällä. Yli kolmasosassa 43 analysoidusta *b-solutions*-tapauksesta⁽⁴⁾ eurooppalainen rajanylinen mekanismi olisi sopiva väline esteiden poistamiseksi. Näin on erityisesti silloin, kun ehdotettu ratkaisu edellyttäisi voimassa olevan oikeudellisen tai hallinnollisen kehyksen muuttamista rajan toisella puolella.

14. kehottaa tässä yhteydessä paikallisia ja alueellisia sidosryhmiä vahvistamaan valmiuksiaan, jotta ne voivat yhä voimakkaammin ja tehokkaammin toimia ehdotetun eurooppalaisen rajanylisen mekanismin mukaisten ratkaisujen alullepanijoina. Mekanismin asianmukainen täytäntöönpano edellyttää, että paikallis- ja alueviranomaiset kykenevät ymmärtämään esteet riittävän hyvin ja siten määrittelemään toimivat oikeudelliset tai hallinnolliset ratkaisut selkeästi.

15. toteaa, että ehdotetusta eurooppalaista rajanylistä mekanismeista koskevasta asetuksesta voi tulla keskeisen tärkeä paitsi rajat ylittävien julkisten palvelujen myös ylipäättään rajat ylittävän yhteistyön tulevaisuuden kannalta, koska se voisi auttaa poistamaan olemassa olevia esteitä ja saamaan EU:n raja-alueiden kaiken taloudellisen potentiaalin käyttöön⁽⁵⁾.

16. kehottaa Eurooppa-neuvostoa aloittamaan uudelleen keskustelut eurooppalaista rajanylistä mekanismeista koskevasta asetuksesta ja hyväksymään pikaisesti kantansa ehdotukseen, jotta asetus voidaan hyväksyä nopeasti.

17. kehottaa jäsenvaltioita käsittelemään rajanylistä tilanteissa esiintyvien oikeudellisten ja hallinnollisten esteiden poistamismekanismeja rajavaltioiden välisissä huippukokouksissa ja muissa rajat ylittävän yhteistyön korkean tason foorumeissa. Tätä Euroopan komission ehdottamaa välinettä olisi tarkasteltava päätösvaltaisilla foorumeilla siksi, että saadaan jäsenvaltiot vakuuttuneiksi sen hyödyllisyydestä: sen avulla voidaan poistaa suuri osa EU:n rajoilla edelleen ilmenevistä oikeudellisista ja hallinnollisista esteistä ja näin ollen luoda rajat ylittäviä julkisia palveluja.

18. ehdottaa, että komissio, asianomaiset jäsenvaltiot, lainsäädäntävaltaa käyttävät alueet ja paikallis- ja aluetason rajat ylittävät rakenteet testaisivat ehdotetun eurooppalaisen rajanylisen mekanismin periaatteiden ja menettelyjen soveltamista konkreettisiin hankkeisiin, jotta saataisiin parempi käsitys siitä, miten tätä välinettä voitaisiin soveltaa missäkin tilanteissa ja miten se voisi auttaa voittamaan olemassa olevat oikeudelliset ja hallinnolliset esteet. Monet raja-alueet ovat toimineet jo aiemmin rajat ylittävän yhteistyön laboratorioina, ja yhteistyöstä on saatu niillä hyviä tuloksia rajat ylittävien ongelmien ratkaisemiseksi.

⁽³⁾ Asetusehdotus COM(2018) 373 final – 2018/0198 (COD).

⁽⁴⁾ <https://www.b-solutionsproject.com>

⁽⁵⁾ Euroopan komission tiedonannossa "Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla" todetaan, että jos olemassa olevista esteistä poistettaisiin edes 20 prosenttia, raja-alueiden BKT kasvaisi kaksi prosenttia ja uusia työpaikkoja voisi syntyä yli miljoona (COM(2017) 534 final, s. 4).

Rajat ylittävät rakenteet

19. toteaa ESPON-verkoston tekemän analyysin osoittaneen, että useimmat rajat ylittävät julkiset palvelut ovat edellyttäneet uuden rajat ylittävän rakenteen tai elimen perustamista, useimmiten ilman uutta oikeushenkilöllisyyttä. Hyvin usein on käytetty tai mukautettu jo olemassa olevia rakenteita. Uusia rajat ylittäviä rakenteita luotaessa on hyödynnetty olemassa olevia valtioiden välisiä sopimuksia, kansallista lainsäädäntöä tai EAYY-asetusta.

20. korostaa, että rajat ylittävien julkisten palvelujen tehokkaan kehittämisen kannalta suotuisia ovat sellaiset pysyvät rajat ylittävät rakenteet, joilla on oma henkilöstö ja budjetti ja joiden ainoana tarkoituksena on edistää rajat ylittävää yhteistyötä. Tällaisia ovat esimerkiksi Euroregio-alueet, työyhteisöt (*comunidades de trabajo*) ja vastaavat rakenteet.

21. korostaa eurooppalaisten alueellisen yhteistyön yhtymien (EAYY) ⁽⁶⁾ etuja ja potentiaalia, jota ei ole hyödynnetty vielä kokonaan. Yhtymät voisivat olla ihanteellisia rajat ylittävien julkisten palvelujen hallintoelimiä etenkin silloin, kun tarvitaan yhteistä budjettia ja yhteistä henkilöstöä ja kun viranomaiset ovat pääasiallisia palveluntarjoajia. AK:n EAYY-foorumin toimintaa tietoisuuden lisäämiseksi olisi tehostettava, ja siinä olisi keskityttävä erityisesti EAYY:iden hyödyntämiseen rajat ylittävien julkisten palvelujen toteuttamisessa.

22. tähdentää, että vaikka EAYY:t ovat osoittautuneet erittäin käyttökelpoisiksi rajat ylittävässä yhteistyössä, niihin liittyy tiettyjä oikeudellisia rajoituksia, joiden takia ne eivät pysty hyödyntämään kaikkia tehostetun rajat ylittävän yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia. Tämä on erityisen ilmeistä rajat ylittävissä julkisissa palveluissa ja infrastruktuurihankkeissa. Kyseistä eurooppalaista välinettä voitaisiin käyttää paljon laajemmin, jos edellä mainittua oikeudellista kehystä parannettaisiin.

Rahoitusvälineet

23. kehottaa mainitsemaan rajat ylittävien julkisten palvelujen kehittämisen yhtenä tukikelpoisena toiminta-alana koheesiopolitiikassa ja käytännössä Interreg-ohjelmassa (ilman että tämä merkitsee ohjelman muiden osioiden supistamista) sekä muissa seuraavaan monivuotiseen rahoituskehukseen sisältyvissä rahoitusvälineissä ja covid-19-pandemian jälkeisessä Next Generation EU -elpymisvälineessä. Rahoitusohjelmien houkuttelevuuden lisäämiseksi tulee myös vähentää tällaisen rahoituksen hakemiseen ja hallinnointiin liittyvää byrokratiaa.

24. kehottaa kaikkia raja-alueiden hallintoviranomaisia rahoittamaan rajat ylittäviä toimia ja hankkeita yleisten alueellisten ohjelmien (EAKR ja ESR) puitteissa Interreg-ohjelmiin liittyvien toimien täydentämiseksi ja tehostamiseksi.

25. korostaa merkitystä, joka Interreg-ohjelmalla on ollut raja-alueille 30 viime vuoden aikana. Interreg on tukenut yhteistyötä, joka on mahdollistanut raja-alueiden hallintotahojen ja viranomaisten lähentymisen ja vuoropuhelun, ja laajentanut rajat ylittävän yhteistyön kenttää, ja ohjelmasta on tuettu hankkeita, jotka ovat suoraan edesauttaneet rajat ylittävien julkisten palvelujen käynnistämistä.

26. muistuttaa Euroopan komission *b-solutions*-hankkeista saaduista erittäin hyvistä kokemuksista. Tavoitteena on ollut poistaa raja-alueiden esteitä, myös rajat ylittävien julkisten palvelujen tieltä. Hankkeet ovat osoittaneet, että pienelläkin rahoituksella voidaan saavuttaa erittäin hyviä tuloksia.

27. toistaa olevansa hyvin pettynyt seuraavaa rahoituskehystä koskeissa ehdotuksissa Interreg-ohjelmalle ehdotettuihin määrärahoihin, jotka eivät ole riittävät ylipäätään Euroopan alueellisen yhteistyön tarpeisiin eivätkä etenkään koheesiopolitiikan ja Euroopan yhdentymisen kannalta keskeisen osa-alueen eli rajat ylittävän yhteistyön tarpeisiin vastaamiseksi. Interreg-ohjelman määrärahojen pienemisen vuoksi menetetään monia mahdollisuuksia, sillä edellisenkään rahoituskauden budjetti ei ollut läheskään riittävä.

28. suosittelee, että jäsenvaltiot kohdentavat yhdessä osan REACT-EU-aloitteen lisäresursseistaan rajat ylittäviin yhteistyöohjelmiin, joihin ne osallistuvat, jotta rajat ylittävä yhteistyö saadaan jälleen tehokkaasti käyntiin ja sitä voidaan vahvistaa covid-19-kriisin jälkeen, mukaan lukien tuki rajat ylittävien julkisten palvelujen ja terveystietojen kehittämiseen. Tässä yhteydessä olisi myös tutkittava, millaisia synergioita pelastustoimijoiden yhteistyön avulla voidaan saavuttaa.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1082/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (EAYY) (EUVL L 210, 31.7.2006, s. 19).

29. antaa vahvan tukensa aihetta ”Raja-alueet ja covid-19-pandemian torjunta: tilaisuus antaa uutta pontta yhteisille kriisitoimille ja yhteiselle kehittämiselle” koskevalle pilottiohjelmalle, josta Euroopan parlamentti äänesti marraskuun täysistunnossaan. Ohjelman tavoitteena on parantaa raja-alueiden asukkaiden elämänlaatua edistämällä näiden alueiden integrointia ja toiminnallista yhtenäisyyttä. Pilottihankkeella autetaan raja-alueita parantamaan kriisivalmiuttaan ja edistämään keskuudessaan uudenlaista tapaa kehittää julkista politiikkaa ja myös julkisia palveluja yhteisen kehittämisen ja tehostetun monitasoisen hallinnon pohjalta. Pilottihankkeessa yhdistyvät näin ollen lyhyen ja keskipitkän aikavälin lähestymistavat, ja tarkoituksena on tarjota alan toimijoille ja päätöksentekijöille konkreettisia välineitä ja menetelmiä, joita voidaan soveltaa suoraan käytännössä kansalaisten arkeen vaikuttavalla tavalla Euroopan kaikilla raja-alueilla.

30. toteaa, että vaikka EU on ohjelmiansa kautta tukenut eräiden rajat ylittävien julkisten palvelujen käynnistämistä, pitkän aikavälin rahoitus ei ole vakaalla pohjalla. Jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten tulisi harkita uusia tapoja huolehtia riittävästä pitkän aikavälin rahoituksesta, kuten valtio- tai aluetason rahoituslähteitä ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, joiden toteuttamista ja toimintaa rajojen ylitse tulisi niin ikään helpottaa ainakin Euroopan talousalueella.

Sähköiset palvelut

31. toteaa, että parhaillaan käynnissä oleva digitalisaatioprosessi koskee raja-alueilla kolmea osa-alueetta eli elinkeino-rakennetta, kansalaisille palveluja tarjoavia viranomaisia ja julkisyhteisöjä sekä alueiden asukkaita. Sähköiset palvelut voisivat tässä yhteydessä olla erittäin kiinnostava ala kehittää rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjontaa. Esimerkiksi hyödyntämällä automaattisen käännöksen tarjoavaa käyttöliittymää voitaisiin voittaa kielimuuri, joka on yksi suurimmista rajat ylittävää yhteistyötä ylipäättään ja julkisten palvelujen rajat ylittävää tarjoamista erityisesti haastavista esteistä. Myös sellaisten sähköisten asiointikorttien luominen, joilla raja-alueiden asukkaat pääsisivät rajat ylittävien julkisten palvelujen piiriin, olisi tärkeä edistysaskel näiden alueiden väestön elämänlaadun parantamiseksi. Sähköisten menettelyjen käytön lisääminen johtaa siihen, että hallinnolliset määräykset on yhdenmukaistettava, ja poistaa siten suuren joukon muita esteitä. Tekoälypohjaisten järjestelmien kehittäminen voisi niin ikään edistää Euroopan laajuista palvelujen tarjontaa.

Yksityisen sektorin merkitys

32. kehottaa päättäjiä kiinnittämään erityistä huomiota paikallisiin pieniin ja keskisuuriin palveluntarjoajiin. Yksityiset toimijat ovat keskeisen tärkeitä tietyissä maissa tai kun on kyse tiettyjen palvelujen tarjoamisesta. Pienten ja keskisuurten palveluntarjoajien rajat ylittävillä yhteisyrityksillä, jotka voisivat olla esimerkiksi eurooppayhtiöitä (⁷), olisi ehkä paremmat valmiudet tarjota rajat ylittäviä julkisia palveluja.

Rajat ylittävät kulkuyhteydet

33. pyytää tukemaan rajat ylittävien kulkuyhteyksien luomista. Joidenkin raja-alueiden asukkaiden voi olla fyysisesti vaikeaa päästä rajan toiselle puolelle luonnonesteiden (vuoret tai joet) vuoksi ja koska fyysistä kulkuyhteyttä eli tietä tai siltaa ei ole rakennettu tai koska soveltuvaa säännöllistä julkista liikennepalvelua ei ole. Kulkuyhteyksien parantaminen lisäisi kanssakäymistä ja loisi siten enemmän yhteenkuuluvuutta raja-alueiden asukkaiden välille.

34. kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita aloittamaan uudelleen keskustelut sellaisen palvelupassin (sähköisen kortin) käyttöönotosta, jonka saatuaan pk-yritykset voisivat tarjota palveluja rajojen yli ilman hallinnollisia lisärasitteita ulkomaisten sääntelyviranomaisten taholta.

Rajatylittävien julkisten palvelujen parempi tunnetuksi tekeminen ja seuranta

35. korostaa, että ylivoimainen enemmistö (64 %) kaikista tiedossa olevista rajat ylittävistä julkisista palveluista (⁸) on tarjolla vanhojen EU:n jäsenvaltioiden välisillä rajoilla ja vain harvat niistä uusien jäsenvaltioiden välisillä rajoilla.

36. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita järjestämään jäsenvaltioissa yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten ja AK:n kanssa tiedotuskampanjan rajat ylittäviin julkisiin palveluihin liittyvistä hyödyistä ja mahdollisuuksista. Näiden sidosryhmien olisi myös investoitava enemmän nykyisten rajat ylittävien julkisten palvelujen seurantaan ja niistä tiedottamiseen (esimerkiksi laatimalla luetteloita rajat ylittävistä julkisista palveluista), koska suuri yleisö ei edelleenkään tiedä monista tällaisista palveluista.

(⁷) Neuvoston asetus (EY) N:o 2157/2001, annettu 8 päivänä lokakuuta 2001, eurooppayhtiön (SE) säännöistä (EYVL L 294, 10.11.2001, s. 1).

(⁸) ESPON TARGETed Analysis on Cross-border Public Services (CPS), 14. tammikuuta 2019.

37. on valmis omaksumaan merkittävämmän roolin rajat ylittävien julkisten palvelujen seurannassa ja tunnetuksi tekemisessä Euroopassa, sillä komitealla on erittäin hyvää kokemusta EAYY:iden seurannasta ja niistä tiedottamisesta EAYY-fooruminsa kautta. Koska osa eurooppalaisista alueellisen yhteistyön yhtymistä tarjoaa jo rajat ylittäviä julkisia palveluja, EAYY-foorumille olisi myös annettava tehtäväksi seurata rajat ylittävien julkisten palvelujen kehitystä ja levittää tietoa kyseisistä palveluista sekä siitä, että EAYY on sopiva väline niiden toteuttamiseen.

38. kehottaa raja-alueita ja erityisesti Euroregion-alueita, työyhteisöjä, EAYY:itä ja muita rajat ylittäviä rakenteita kysymään toiminta-alueensa kansalaisilta, mitä palveluja seudulta puuttuu tai mitä voitaisiin parantaa, sekä vastaamaan näihin tarpeisiin ja mahdollisesti suunnittelemaan uusia tai parempia rajat ylittäviä yhteisen edun mukaisia palveluja.

Rajat ylittävät julkiset palvelut EU:n maa- ja meriulkorajoilla

39. muistuttaa EAYY-asetuksesta saaduista kokemuksista, jotka ovat osoittaneet, että unionin ulkopuolisten maiden kanssa voidaan aloittaa hedelmällinen ja jäsenmääräisesti yhteistyö, kuten on tehty erityisesti Sveitsin ja Ukrainan kanssa.

40. korostaa, että 17:ää prosenttia kaikista tiedossa olevista rajat ylittävistä julkisista palveluista tarjotaan EU:n ja sen ulkopuolisten maiden raja-alueilla, mikä osoittaa, että tällainen yhteistyö on tarpeen ja mahdollista EU:n ulkorajojen, niin maa- kuin merirajojen, ulkopuolellakin. Lainsäädäntökehityksen, rakenteiden ja rahoituksen olisi mahdollistettava tällaisten palvelujen käynnistäminen EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, sillä se palvelisi kyseisten raja-alueiden asukkaiden etua.

Covid-19-pandemian aikaiset kokemukset: sulkeako rajat vai tehdäkö yhteistyötä

41. tuo jälleen esille, että jäsenvaltiot hukkasivat mahdollisuuksia taannoisen covid-19-pandemian aikana, kun ne sulkivat rajoja mielijohteesta ja yksipuolisesti harkitsematta voimien yhdistämistä EU:n sisärajoilla terveydenhoito- ja ensiapupalvelujen tarjoamiseksi raja-alueiden asukkaalle. Kriisiin olisi voitu vastata paremmin tekemällä yhteistyötä ja jakamalla asiantuntemusta ja resursseja. Tämä olisi kuitenkin nähtävä opetuksena, joka osoittaa jälleen kerran tarpeen kehittää rajat ylittäviä julkisia palveluja ja koordinoituja eurooppalaisia lähestymistapoja yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että terveydenhuolto- ja pelastusalan rajat ylittävä yhteistyö on myös muina kuin kriisiaikoina erittäin tärkeää ja toivottavaa, jotta väestö voi saada hyvää hoitoa.

42. huomauttaa, että koordinoimaton rajojen sulkeminen, joka tehtiin kuulematta naapurivaltioita tai raja-alueiden paikallis- ja alueviranomaisia, oli valtava isku nykyiselle rajat ylittävälle yhteistyölle ja ennen kaikkea se vaikutti erittäin kielteisesti raja-alueiden asukkaiden elämään, koska henkilöiden ja tavaroiden poikkeuksellisen liikkuvuuden mahdollistavista pöytäkirjoista ei ollut sovittu, mistä seurasi kielteinen vaikutus muun muassa rajat ylittävien julkisten palvelujen tarjoamiseen.

43. pitää tarpeellisenä määritellä rajat ylittävän yhteistyön vähimmäistaso, joka on säilytettävä myös kriisiaikana, jotta voidaan turvata rajat ylittävien julkisten palvelujen ja erityisesti kriisinhallintaan liittyvien palvelujen saatavuus.

44. suhtautuu myönteisesti kumppanuuteen, jonka AK, Euroopan komissio ja johtavat rajat ylittävien kysymysten parissa työskentelevät järjestöt (*Mission opérationnelle transfrontalière* – MOT, Euroopan raja-alueiden liitto – AEER ja Keski-Euroopan rajat ylittävien aloitteiden tukipalvelu – CESCO) solmivat covid-19-kriisin aikana. Tältä pohjalta on muodostettu Euroopan rajat ylittävä kansalaisallianssi.

45. korostaa, että suljetuista rajoista huolimatta monet raja-alueet ja -kunnat ovat löytäneet keinoja tehdä yhteistyötä ja jakaa resursseja näinä vaikeina aikoina. Tämä osoittaa jälleen kerran, että rajat ylittävä yhteistyö on luonnollista kyseisillä alueilla asuville ihmisille ja järkevä toimintatapa kyseisille yhteisöille.

Suosituksat tulevaisuutta ajatellen

46. ilmaisee olevansa valmis hyödyntämään raja-alueiden kokemuksia ja esittämään kattavia suosituksia rajat ylittävistä yhteistyöstä osana AK:n panosta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin.

47. aikoo esittää konferenssille suosituksia erityisesti seuraavista kahdesta aiheesta:

- Ensimmäinen aihe ovat rajat ylittävän yhteistyön pitkän aikavälin tulevaisuudennäkymät Euroopan unionissa. Komitea aikoo keskittyä konkreettisiin ehdotuksiin, joita AK ja raja-alueet kehottavat panemaan täytäntöön vuoteen 2050 mennessä. Rajat ylittävät julkiset palvelut ovat osa näitä tulevaisuudennäkymiä.
- Toiseksi komitea aikoo pyytää esittämään lainsäädäntöä, jolla varmistettaisiin rajat ylittävän yhteistyön vähimmäistason ylläpito EU:n laajuisten ja/tai paikallisten kriisien sattuessa, jotta voidaan säilyttää riittävä julkisten palvelujen taso, huolehtia raja-alueiden asukkaiden toimintamahdollisuuksista, taata sisämarkkinoiden keskeytymätön toiminta ja pitää yllä Euroopan yhdentymiskehitystä.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Agroekologia”

(2021/C 106/05)

Esittelijä: Guillaume CROS (FR, Vihreät)
Alueellisen toimeenpanevan elimen jäsen: Oksitanian aluevaltuusto

I YLEISTÄ**EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA****Taustaa**

1. toteaa, että covid-19-pandemia osoittaa Euroopan elintarvikejärjestelmien tärkeyden ja haavoittuvuuden, ja muistuttaa, että tarvitaan häiriöitä sietäviä ja omavaraisia elintarvikejärjestelmiä, joiden luomiseksi maaseutualueiden taloudellisen toiminnan kannattavuus on ratkaisevan tärkeää.
2. korostaa, että Euroopan unionin tulee vastata ilmaston lämpenemisen, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja maaperän tilan huononemisen aiheuttamiin uhkiin pandemian vuoksi vieläkin kiireellisemmin omaksumalla uusia agronomisia, sosiaalisia ja alueellisia lähestymistapoja, joiden avulla suojellaan luonnonvaroja, vaalitaan terveyttä, kannustetaan maatiloja uudistumaan ja luodaan alueellista yhteenkuuluvuutta.
3. muistuttaa, että maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä on nyt tullut ainoa mahdollinen vaihtoehto.
4. muistuttaa, että kolmasosa EU:n maatalousmaasta on pysyvää nurmea. Näillä nurmialueilla on tärkeä rooli, sillä ne varastoivat runsaasti orgaanista ainesta maaperään ja rikastuttavat biologista monimuotoisuutta.
5. painottaa tarvetta siirtyä maatalousajattelussa ottamisesta kiertoajatteluun, joka kattaa muun muassa hiilen, fosforin ja typen kierron, sekä resurssien järkevään ja säästävään hyödyntämiseen.
6. muistuttaa, että siementen homogeenisuus ja yhdenmukaisuus on biologisen monimuotoisuuden vastaista.
7. toteaa, että eläintuotannon menetelmät on kansanterveyden, ilmaston lämpenemisen ja eläinten hyvinvoinnin vuoksi muutettava sellaisiksi, että niillä on myönteisiä ympäristövaikutuksia muun muassa laidunten säilyttämisen ja metsämaan ylläpitämisen ansiosta, ne eivät vaaranna viljelijöiden tai kansalaisten terveyttä ja kunnioittavat eläimiä. Lihankulutusta voidaan vähentää kehittämällä samalla kestäväpohjaista eläintuotantoa.
8. katsoo, että karjankasvattajien elämänlaatu ja eläinten hyvinvointi ovat sidoksissa toisiinsa ja että eläintuotantoon on ryhdyttävä soveltamaan toisenlaista lähestymistapaa, jossa tuottaja ei enää myy tappiolla ja kunnioittaa eläimiään.
9. toteaa, että erikoistuneet tilat, jotka ostavat runsaasti tuotantopanoksia (öljyä, lannoitteita, torjunta-aineita, antibiootteja jne.), ovat taloudellisesti haavoittuvampia korkeiden tuotantokustannusten vuoksi ja koska ne ovat riippuvaisia toimitusketjun alkupään yrityksistä ja alttiimpia taloudellisille riskeille.
10. on tyytyväinen Euroopan komission ehdotuksiin Pellolta pöytään -strategiaksi ja biodiversiteettistrategiaksi, joissa vaaditaan merkittävää muutosta maatalouspolitiikkaan.
11. toteaa, että uusien maataloustuottajien asettumista pienille tai keskisuurille tiloille hidastaa maan saannin vaikeus, oli sitten kyseessä maan vuokraaminen tai sen hankkiminen omistukseen.

Agroekologinen lähestymistapa

12. toteaa, että ehdotus vähentää kemiallisten lannoitteiden ja torjunta-aineiden sekä antibioottien käyttöä merkittävästi vuoteen 2030 mennessä ja kasvattaa ekologista alaa edellyttää maatalouden tuotantomenetelmien perinpohjaista mullistusta.

13. korostaa, että vastaus tähän haasteeseen on agroekologia eli maan kasvukuntaa ylläpitävä viljely, jossa käytetään tuotannontekijöinä ekosysteemejä mahdollisimman laajasti huolehtien samalla niiden uusiutumiskyvystä.
14. muistuttaa, että FAO toteaa tiivistäen agroekologian muodostuvan kymmenestä toisistaan riippuvaisesta osatekijästä, jotka ovat monimuotoisuus, yhdessä luominen ja tietämyksen jakaminen, synergia, tehokkuus, kierrätys, selviytymis- ja palautumiskyky, inhimilliset ja sosiaaliset arvot, ruokakulttuuri ja -perinteet, vastuullinen hallinto sekä kiertoon perustuva ja solidaarinen talous.
15. korostaa tarvetta nähdä jäte resurssina esimerkiksi niin, että kierrätettyä vettä, jossa on olennaisia ravinteita, käytetään kasteluun alueilla, missä tarve niin vaatii, tai että viljakasvien olkijätettä käytetään karjankasvatuksessa, biorakentamisessa tai maanparannusaineena.
16. korostaa, että agroekologia pienentää maatalouden hiilijalanjälkeä, tukee biologisen monimuotoisuuden elpymistä, turvaa maaperän hedelmällisyyden tai palauttaa sen, pysäyttää ilman ja veden pilaantumisen, parantaa maatilojen taloudellista häiriönsietokykyä ja turvaa terveellisen ravinnon ja sen saatavuuden.
17. korostaa, että agroekologia ei merkitse paluuta menneisyyteen. Se on monitahoisempi maatalousmenetelmä kuin kemianteollisuuteen ja öljyyn perustuvat käytännöt. Kyse on älykkäästä maataloudesta, jossa yhdistyvät ympäristöön liittyvä, taloudellinen ja sosiaalinen toiminta sekä agronomiset ja sosiaaliset käytännöt, jotka perustuvat innovatiivisiin kokeiluihin, taitotietoon ja julkiseen tutkimukseen.
18. korostaa, että agroekologiassa kehitetään maataloutta yhdessä luonnon kanssa ja osana sitä.
19. toteaa, että agroekologiassa kehitetään elävää maaperää, joka vaalii kasvien terveyttä ja varastoi paljon hiiltä ja vettä sekä sietää paremmin kuivuutta ja korkeita lämpötiloja.
20. korostaa, että agroekologiassa otetaan huomioon paikalliset ilmastolliset ja historialliset maatalousolosuhteet ja valitaan niiden perusteella tuotannonalat, lajikkeet, rodut ja aikataulut, jotta voidaan optimoida tilojen kyky sietää vastoinkäymisiä.
21. toteaa, että agroekologiassa kehitetään inhimillisen kokoisia eläintiloja, joissa eläimiä pidetään mahdollisimman paljon ulkona ja joissa pyritään omavaraisuuteen eläinten ruokinnassa.
22. toteaa, että agroekologiassa pyritään edistämään
- a. pieni- ja keskikokoisia tiloja, joiden avulla voidaan pysäyttää maataloustyöpaikkojen katoaminen ja antaa uutta vauhtia nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamiselle
 - b. tilojen välistä verkottumista keskinäistä avunantoa varten
 - c. yhteyksiä paikalliseen väestöön lisäämällä lyhyitä toimitusketjuja ja tuotteiden paikallista jalostustoimintaa.

23. katsoo, että digitalisaatio voi helpottaa eräiden tuotanto- ja markkinoillesaattamiskäytäntöjen hallintaa. Automaattisten ja verkkoon liitettyjen maatalouskoneiden laajamittainen kehitys herättää kuitenkin kysymyksen tietojen hallinnasta, joka uhkaa karata viljelijän ulottumattomiin. Komitea katsoo, että viljelijän ei pidä ulkoistaa tilansa tarkkaa tuntemusta ja on säilytettävä oikeus korjata koneensa.

Agroekologista siirtymää tukevat toimintapolitiikat

24. toteaa, että agroekologiassa otetaan huomioon elintarviketuotantoa laajemmin koko elintarvikejärjestelmä, joka kattaa myös oikeudenmukaiset työolot ja -ehdot.
25. katsoo, että YMP:n uudistus, josta parhaillaan neuvotellaan ja jonka keskeinen sisältö ei ole haasteiden tasalla, tarjoaa kuitenkin jäsenvaltioille ja niiden alueille joitakin välineitä agroekologian tukemiseksi.
26. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission Eurooppa-neuvostolle lokakuussa 2020 antamaan muistioon, jossa yksilöidään neljä mahdollista ympäristövälinettä, joihin kuuluvat peltometsäviljely ja agroekologia.
27. toteaa, että agroekologia, jonka lähtökohtana on pienten ja keskisuurten tilojen verkosto, ei voi kehittyä, jos YMP:n suorat tuet myönnetään jatkossakin hehtaarikohtaisesti eikä viljelijäkohtaisesti.
28. toteaa, että EU:n muut toimintapolitiikat (maatalousmarkkinat, ulkomaankauppa, ilmasto, siemenet, vesi, maaperä, tutkimus jne.) on saatettava johdonmukaisiksi ja samansuuntaisiksi agroekologisen lähestymistavan kanssa.

29. pitää agroekologiaa kestävän maaseutumatkailun hallinnan välineenä.
30. katsoo, että julkisessa tutkimuksessa on lisättävä tukea agroekologialle.
31. toteaa, että agroekologia suosii sellaisten pienten ja keskisuurten tilojen verkostoa, joilla työskentelee nuorempia viljelijöitä ja jotka vastaavat 2000-luvun haasteisiin, ja lähentää kaupungin ja maaseudun yhteyksiä lyhyiden toimitusketjujen ja luonnonmukaisten, paikallisten ateriapalvelujen ansiosta, ja katsoo näin ollen, että agroekologia edistäisi voimakkaasti alueiden elpymistä ja yhteenkuuluvuutta maaseudun, kaupunkien lähialueiden ja kaupunkien välillä.
32. katsoo, että maataloustuottajien asemaa elintarvikealan arvoketjussa on vahvistettava muun muassa edistämällä tuottajien yhteenliittymiä ja pienten ja keskisuurten maatalousyritysten paikallisia yhteenliittymiä, joilla saadaan aikaan mittakaavaetuja, jotta maataloustuottajat saisivat oikeudenmukaisemman korvauksen työstään ja jotta kyettäisiin näin vauhdittamaan paikallista taloutta.

II POLIITTISET SUOSITUKSET

YMP:n uudistus

33. ehdottaa, että tulevassa YMP:ssä suositetaan vahvemmin agroekologisia menetelmiä, joihin kuuluvat
- a) viljelyn monipuolistaminen, jolloin tilat eivät ole niin alttiina luonnosta johtuville tai sektorikohtaisille vaihteluille
 - b) pitkät viljelykierröt ja eri viljelykasvien yhdistäminen, mikä auttaa tasaamaan maataloustuotannosta saatavia hyötyjä
 - c) puut, aidat, lammikot ja kivikot viljelypalstojen ympärillä tai keskellä
 - d) luonnostaan tyypeä maaperään sitovien palkokasvien viljely
 - e) eri lajien ja lajikkeiden kasvattaminen samassa viljelylohkossa
 - f) pysyvästä ja riittävästä kasvipeitteestä huolehtiminen maan eroosion ehkäisemiseksi
 - g) alueen ominaispiirteisiin ja ilmastoon paremmin soveltuvien paikallisten maatiaissiemenlajien ja eläinrotujen ottaminen uudelleen käyttöön maatiloilla
 - h) sekaviljelyn ja karjanhoidon yhdistäminen
 - i) integroituun torjuntaan perustuvan mallin soveltaminen viljelyksiin kemiallisen lähestymistavan sijasta.
34. ehdottaa YMP:stä annetussa lausunnossa esitettyjen ehdotusten valossa, että seuraavan YMP:n ympäristövälineisiin sisällytetään Pellolta pöytään -strategian lukumääräiset tavoitteet: pienennetään ravinnehävikkiä vähintään 50 prosenttia, vähennetään lannoitteiden käyttöä vähintään 20 prosenttia, vähennetään kemiallisten torjunta-aineiden käyttöä ja niiden aiheuttamaa riskiä 50 prosenttia ja mikrobilääkkeitä 50 prosenttia, osoitetaan ekologiseksi alaksi 10 prosenttia ja luonnonmukaiseen viljelyyn 25 prosenttia viljelyalasta.
35. kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa tekemään vihreän kehityksen ohjelman tavoitteista totta tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien kolmikantaneuvottelujen yhteydessä ja ehdottaa, että sovitaan unionin tasolla, että vähintään 30 prosenttia ensimmäisen pilarin määrärahoista käytetään kunkin kansallisen strategiasuunnitelman ympäristövälineisiin.
36. toteaa, ettei kaikilla tiloilla ole samanlaisia edellytyksiä ekologiselle kestävyydelle. Tiukempiin ympäristötoimenpiteisiin olisi kansallisten ympäristövälineiden avulla yhdistettävä riittävästi rahoitusta ja koulutusta, jotka määräytyisivät kunkin tilan ympäristöön liittyvien erityispiirteiden perusteella.
37. suositaa, niin kuin YMP:stä ja laiduntaloudesta annetuissa komitean lausunnoissa on todettu, että laajennetaan tuen saamisen ehtoja kaikilla tiloilla niin, että ne kattavat maataloustyöntekijöiden oikeuksien kunnioittamisen (sosiaalisen ehdollisuuden käsitteen käyttöön ottaminen) ja tilan enimmäiseläintiheyden, sekä tiukennetaan ehtoja eläinten hyvinvointia koskevien sääntöjen osalta.
38. ehdottaa asteittaista siirtymistä hehtaarikohtaisesta perustuesta tilalla työskentelevien henkilöiden määrään perustuvaan perustukeen sekä suorien tukien ohjaamista ensisijaisesti pienille ja keskisuurille maatiloille ja agroekologisiin menetelmiin.
39. ehdottaa, että rajoitetaan merkittävästi suorien tukien tilakohtaista enimmäismäärää.

40. suositaa jäsenvaltioille agroekologisen siirtymän edistämiseksi, että uuden yhteisen maatalouspolitiikan ympäristövälineiden kehykseen sisällytetään bonus-malus-järjestelmä: siihen kuuluisivat esimerkiksi viljelyn monipuolistamisesta maksettava bonus, joka rahoitetaan lannoitteista, kemiallisista torjunta-aineista ja antibiooteista perittävällä sakkomaksulla, ja laidunkasvatusbonus, joka rahoitetaan märehtijöiden lukumäärään suhteutetulla kasvihuonekaasuihin perustuvalla sakkomaksulla.

41. suositaa, että jäsenvaltiot panevat täytäntöön kohdassa 40 kuvatus bonus-malus-järjestelmän ottaen huomioon omat ympäristöprioriteettinsa.

42. suositaa, että YMP:n toisen pilarin toimenpiteissä etusijalle asetetaan seuraavat:

a. agroekologiset tuotantotavat, mukaan luettuina peltometsätalous, ja niihin liittyvät kollektiiviset lähestymistavat (yhteistyö)

b. maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden järjestelmä

c. lyhyet toimitusketjut

d. luonnonmukaiset ja paikalliset ateriapalvelut

e. koulutus ja neuvonta agroekologian, peltometsätalouden ja yhdistetyn maa-, metsä- ja laiduntalouden alalla.

43. kehottaa muuttamaan kansallisista strategiasuunnitelmista annetun asetuksen 65 artiklaa (toinen pilari) niin, että pinta-ala-ajattelun sijaan sovelletaan agroekologiasopimuksiin perustuvaa ajattelua.

44. muistuttaa YMP:stä annetussa lausunnossa esittämästään ehdotuksesta, että investointituen ehdoksi asetetaan ympäristöauditointi ja että sen määrärahat rajataan enintään 10 prosenttiin toisen pilarin varoista.

45. ehdottaa, että Euroopan komissio laatii oppaan, jossa hallintoviranomaisille ja alueellisille toimijoille annetaan metodologista tukea agroekologiavaihtoehdon edistämiseksi erilaisten YMP:n vapaaehtoisten toimenpiteiden käyttöä yhtiessä.

Maatalouden tuotantomenetelmät

46. ehdottaa, että märehtijöiden kasvatuksessa siirryttäisiin pysyvään laiduntamiseen talvehtimista lukuun ottamatta.

47. katsoo, että monenlaisia kansanterveyteen ja ympäristöön kohdistuvia kielteisiä ulkoisvaikutuksia aiheuttavasta yksimahaisten eläinten (siat, siipikarja) teollisesta tuotannosta ilman yhteyttä maahan olisi asteittain siirryttävä kokonaan tai osittain ulkokasvatukseen sekä soveltamaan enimmäiseläinmäärää rakennuskohtaisesti ja tilan rehuntuotantohehtaareja kohden.

48. kehottaa lopettamaan häkkikasvatuksen, niin kuin hiljattain tehdyssä kansalaisaloitteessa ja myös komitean YMP-lausunnossa vaaditaan.

49. ehdottaa eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi, että kehitetään maatilalla tapahtuvaa teurastusta ja pieniä lähiteurastamoja.

50. pyytää jatkamaan joulukuun 31. päivän 2020 jälkeenkin poikkeusjärjestelyä, joka sallii siipikarjan ja kaniin tuottajien teurastaa ja jalostaa tuotantonsa tiloillaan paikallista myyntiä varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004⁽¹⁾ nojalla.

51. ehdottaa puheenjohtajavaltio Saksan esittämän, eurooppalaisen eläinten hyvinvointimerkinnän luomista koskevan ehdotuksen täydentämistä.

52. ehdottaa myös pakollista selkeää merkintää kasvatusmenetelmästä ja eläimen elämäntaustasta, myös kuljettamisesta, jotta tuottajat pystyvät tuomaan esiin menetelmiinsä tehdyt parannukset ja jotta kuluttajat voivat valita tuotteet toiveidensa perusteella kananmunien eurooppalaisten merkintöjen mukaan.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä (EUVL L 139, 30.4.2004, s. 55).

Muut toimintapolitiikat

53. suositaa, että Pellolta pöytään -strategiassa ilmoitetulla kestäväällä elintarvikejärjestelmää koskevalla uudella lainsäädännöllä luodaan oikeudellinen kehys, joka velvoittaa EU:n aloittamaan todellisen agroekologisen siirtymän, jossa elintarvikekysyntää suunnataan uudelleen ruokavalioiden kehittymiselle suotuisten toimintaedellytysten avulla, pysäytetään yleistynyt lihavuuskehitys, vähennetään lihankulutusta, lyhennetään toimitusketjuja, lisätään kausituotteiden kulutusta ja vähennetään jyrkästi ruokahävikkiä.

54. pyytää komissiota tukemaan lyhyiden toimitusketjujen kehittämistä

a. muuttamalla hygieniasääntöjä ja tuotteiden jalostamiseen tiloilla sovellettavia vaatimuksia ja yleisemmin panemalla elintarvikelainsäädäntö ja merkintävaatimukset täytäntöön pienille tuottajille soveltuvalla tavalla

b. tukemalla paikallisia ja kollektiivisia hankkeita, jotka liittyvät ensinnäkin tarvittavien varusteiden hankkimiseen paikallista jalostustoimintaa varten (pienteurastamot, liikkuvat teurastamot, vihannespakkaamo, myyntikeittiö, paikallistorakenteet, kuten kauppahallit, maatilamyymälät jne.) sekä toiseksi pienten paikallisten osuuskunnallisten tuotanto-, jalostus- ja markkinointiyhteenliittymien perustamiseen.

55. ehdottaa, että EU panee täytäntöön Euroopan parlamentin suositukset, jotka on annettu vuonna 2017 valiokunta-aloitteisessa mietinnössä viljelysmaiden keskittymisestä EU:ssa ⁽²⁾ ja jotka koskevat erityisesti ”maatalousmaan saatavuuden eurooppalaisen seurantakeskuksen” perustamista. Komitea ehdottaa, että EU panee täytäntöön – vesidirektiivin kaltaisen EU:n direktiivin muodossa – FAO:n vuonna 2012 hyväksymät, maanhallintaa koskevat vapaaehtoiset ohjeistot ⁽³⁾, jotta voitaisiin helpottaa maan saatavuutta ja edistää nuorten viljelijöiden asettautumista.

56. pyytää, että Euroopan komissio ehdottaisi uutta EU-direktiiviä maatalousmaasta, jotta voidaan pysäyttää orgaanisen aineksen pitoisuuden vähentyminen ja maan eroosio ja asettaa etusijalle maatalousmenetelmät, joissa vaalitaan elävää maaperää.

57. kehottaa tiukentamaan vesidirektiivejä poistamalla niistä poikkeukset (nk. nitraattidirektiivi).

58. suositaa tehostamaan kiertotalouteen siirtymistä lannan käsittelyssä, niin että lanta hyödynnetään maanviljelyssä (komposti ja orgaaniset lannoitteet).

59. vaatii maatalouden geenivaroista antamansa lausunnon mukaisesti, että siemeniä koskevassa uudessa unionin lainsäädännössä vapautetaan maatiaissiementen käyttö ja kaupan pitäminen sisällyttämällä lainsäädäntöön muun muassa luonnonmukaista maataloutta koskevassa uudessa asetuksessa ehdotetut muutokset, jotka koskevat luonnonmukaisten siementen lisäämistä luetteloon.

60. vaatii, että EU:n lainsäädännöllä edistetään biologista monimuotoisuutta kieltämällä geneettisesti muunnetut tai mutageneesin avulla kehitetyt siemenet.

61. toivoo, että agroekologian yhteiskunnallinen lisäarvo ja myönteiset ulkoisvaikutukset näkyvät tuottajien kukkarossa, jotta heistä tulisi siirtymää ajava muutosvoima.

62. suositaa seuraavia toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että koko väestöllä on oikeus agroekologiseen ravintoon:

a. luonnonmukaisten kauden lähituotteiden alv:n alentaminen

b. näihin samoihin tuotteisiin kohdistuva lähituotannon lounasseteli

c. merkittävä prosenttiosuus luonnonmukaisia kauden lähituotteita ateriapalveluissa.

63. ehdottaa, että suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen tuote-eritelmissä mainitaan agroekologiset menetelmät.

64. pyytää, että EU lopettaa sellaisten maataloustuotteiden tuonnin, jotka eivät noudata unionin sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä tuotantovaatimuksia, muun muassa Pellolta pöytään -strategian vaatimuksia, ja jotka kilpailevat epäoikeudenmukaisesti eurooppalaisen tuotannon kanssa, sekä sellaisen ylituotannon viennin eurooppalaisia tuotanto-kustannuksia halvemmalla, joka on usein tuhoisaa kolmansien maiden tuotannolle.

⁽²⁾ Euroopan parlamentti (2017), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0197_FI.html

⁽³⁾ <http://www.fao.org/3/a-i2801f.pdf>

65. toistaa YMP:stä annetussa lausunnossa esitetyn kehotuksen ottaa käyttöön uudet monenväliset ja kahdenväliset maatalousalan kauppasäännöt, jotka ovat oikeudenmukaisemmat ja solidaarisemmat ja joihin sisältyy agroekologinen lähestymistapa.

66. vaatii enemmän EU-tason tukea riippumattomalle julkiselle tutkimukselle agroekologian ja peltometsätalouden aloilla sekä osallistavalle tutkimukselle, jota tehdään viljelijä-tutkijoiden kanssa, sekä yhteiskuntatieteelliselle tutkimukselle, jossa tarkastellaan sosioteknisen siirtymän dynamiikkaa. Komitea on tyytyväinen komission aloitteeseen tukea ja koordinoita agroekologisten kokeilujen verkostoa.

Paikallis- ja aluetaso

67. kehottaa tukemaan hyvin aktiivisesti agroekologian täytäntöönpanoa paikallis- ja alueyhteisöissä, erityisesti kun on kyse uusien toimijoiden teknisestä koulutuksesta, nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamisen tuesta, viljelijöiden riippumattomasta neuvonnasta, lyhyiden toimitusketjujen tuesta ja maataloustuotteiden pienimuotoisesta jalostustoiminnasta, maatalousmaata ja kaupunkisuunnittelua koskevista säännöistä, suojeltujen maatalousalueiden kehittämisestä, agroekologisten esittelytilojen perustamisesta sekä agroekologisen siirtymän täytäntöönpanon seurantavälineistä.

68. ehdottaa agroekologista innovointia koskevien pitkäkestoisten sopimusten tekemistä viljelijäryhmittymien ja paikallis- tai aluetason viranomaisten välillä hyödyntäen maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä käsittelevän eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden välineitä.

69. kehottaa EU:ta kaupunginjohtajien energia- ja ilmastokeskustelun tapaan koordinoimaan ja pitämään yllä sellaisten kuntien verkostoa, jotka ovat sitoutuneet toteuttamaan toimenpiteitä selviytymiskykyisten ja kestäväpohjaisten maatalous- ja elintarvikejärjestelmien edistämiseksi.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Tasa-arvon unioni: romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys”

(2021/C 106/06)

Yleisesittelijä:	Jácint HORVÁTH (HU, PES), Nagykanizsan kaupunginvaltuuston jäsen
Viiteasiakirjat:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Tasa-arvon unioni: romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys COM(2020) 620 final Ehdotus neuvoston suositukseksi romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta COM(2020) 621 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä – Romanit etnisenä vähemmistönä Euroopassa

1. suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon, joka osoittaa, että komissio ja Eurooppa-neuvosto ovat edelleen sitoutuneet romaniyhteisöjen ⁽¹⁾ integroimiseen ja pyrkivät siihen, että romanien syrjinnästä ja syrjäytymisestä päästään eroon. Komitea on myös tyytyväinen asiaa koskevaan neuvoston viimeisimpään suositukseen ja tähdentää alue- ja paikallistasolla suunnatun tiedottamisen ja konkreettisten tavoitteiden asettamisen merkitystä. Komitea kehottaakin komissiota ja neuvostoa varmistamaan saavutettujen tulosten asianmukaisen seurannan.
2. toteaa, että romanit ovat suurin etninen vähemmistö Euroopassa. Useilta romaneilta on edelleenkin evätty perusoikeudet, he elävät köyhyydessä ja he kärsivät äärimmäisestä syrjinnästä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä. Koska tämä ongelma esiintyy Euroopassa ja nämä ihmiset ovat Euroopan kansalaisia, on erityisen järkyttävää, että unionin jäsenvaltiot ja hallitukset eivät ole tähän asti onnistuneet toteuttamaan menestyksekkäitä integrointi- ja osallistamispolitiikkoja, jotka antaisivat romaneille mahdollisuudet käyttää EU-kansalaisuuteen liittyviä oikeuksiaan ja hoitaa velvollisuuksiaan.
3. muistuttaa, että tasa-arvon unionia, joka on yksi komission päätavoitteista ⁽²⁾, ei voida saavuttaa Euroopassa ilman romaniyhteisöjen aktiivista osallistumista. Näihin yhteisöihin kuuluu arvioiden mukaan noin 10–12 miljoonaa ihmistä.
4. toteaa, että edistyminen romanien integroinnissa on ollut vähäistä viimeisten kymmenen vuoden aikana. Eräissä tiedonannossa esitetyissä alakohtaisissa painopisteissä on tapahtunut jonkin verran edistystä, mutta asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu kokonaisuudessaan. Tulevaisuudessa onkin tarpeen uudistaa alan resurssien jakoa ja lisätä niitä tarvittaessa, kehittää edelleen yhdenmukaista lähestymistapaa ja kannustaa innovatiivisiin ratkaisuihin. Erityisesti on korostettava tarvetta jatkaa ammatillisen ja taloudellisen tuen antamista menestykselle ohjelmille tulosten saavuttamiseksi pitkällä aikavälillä.
5. huomauttaa myös, että romanien tasa-arvoa, sosiaalista osallisuutta ja osallistumista koskevat sitoumukset on uudistettava ja niitä on vahvistettava EU-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla.

⁽¹⁾ Termi ”romanit” kattaa tässä lausunnossa komission tiedonannon tapaan yläkäsitteenä laajan ryhmän erilaisia romanitaustaisia ihmisiä, kuten romat, sintit, kaaleet, romanichalit ja boyashit/rudarit. Se kattaa myös ashkalit, ”egyptiläiset”, jenishit, dom-, lom-, rom- ja abdal-ryhmät sekä liikkuvat ryhmät, kuten nk. etniset travellerit tai ranskankielisellä hallinnollisella termillä ”gens du voyage” tarkoitetut ryhmät, sekä henkilöt, jotka samastuvat nimillä ”Gypsies”, ”Tsiganes” tai ”Tziganes” kutsuttaviin ryhmiin. Käyttämällä termiä ”romani” ei kielletä minkään edellä mainitun ryhmän erityispiirteitä.

⁽²⁾ Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025, COM(2020) 565 final.

6. kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan, muun muassa lisäämään alue- ja paikallisviranomaisten vastuuta, kun otetaan huomioon, ettei syrjinnän ja sosiaalisen tilanteen aiheuttamien koulutus-, työmarkkina-, asunto- ja terveysongelmien ratkaisemisessa ole edelleenkään saavutettu tyydyttäviä tuloksia.

7. toteaa, että romaniyhteisöt ovat erittäin alttiita covid-19-pandemian vaikutuksille. Heidän tapauksessaan pandemia ja sen sosioekonomiset seuraukset ja terveysvaikutukset kärjistävät olemassa olevia eroja ja kasvattavat kuilua entisestään. Lisäksi pandemian seuraukset kumoavat osan tähän mennessä saavutetuista tuloksista. Elpymisprosessin yhteydessä onkin lisättävä romaneille osoitettavia resursseja.

8. huomauttaa, että romanien tasa-arvon ja integraation edistäminen on välttämätöntä perusoikeuksien kannalta, mutta sillä on myös selkeä taloudellinen merkitys. Strategian täytäntöönpanon onnistuminen on ratkaisevan tärkeää myös niiden jäsenvaltioiden taloudellisen suorituskyvyn kannalta, joissa romanien osuus väestöstä on suuri (yli 1 %).

9. on erityisen tyytyväinen Euroopan parlamentin vuonna 2020 antamaan mietintöön ”Romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpano: romanitautisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa”⁽³⁾, jossa esitetään todellisia toimenpiteitä ja täsmällisiä tavoitteita. Komitea suosittelee myös, että tämän mietinnön tulevaisuuteen suuntaavat päätelmät otetaan huomioon laadittaessa romaneja koskevia kansallisia strategiakehyksiä.

10. kannattaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kunnanjohtajien sekä paikallis- ja aluevaltuutettujen julistusta romanivastaisuuden torjunnasta⁽⁴⁾. Komitea kehottaa myös unionin toimielimiä tekemään entistä tiiviimmin yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa romanien aseman parantamiseksi sekä tukemaan kaupunkien ja alueiden eurooppalaista yhteenliittymää romanien osallisuuden edistämiseksi (European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion) ja erittäin menestyksekkästä Dosta!-kampanjaa.

11. pitää erityisen tervetulleena ja arvostaa sitä, että romaniväestöltään suurten Länsi-Balkanin maiden pääministerit antoivat heinäkuussa 2019 julistuksen romanien integraatiosta EU:n laajentumisprosessin yhteydessä⁽⁵⁾, jossa maat sitoutuivat parantamaan konkreettisesti romanien tilannetta ennen EU:hun liittymistä.

Romaneja koskevat kansalliset strategiakehykset ja horisontaaliset tavoitteet

12. on tyytyväinen siihen, että tiedonannossa otetaan huomioon edellisen kehityksen arvioinnin tulokset, kansallisten strategioiden täytäntöönpanoa koskevat vuosittaiset arvoinnit ja analyysit aiempien toimenpiteiden vähäisen vaikuttavuuden syistä ja että se perustuu laajoihin kuulemisiin.

13. huomauttaa kuitenkin, että tiedonannossa ei esitellä myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia aiempien kansallisten romanistrategioiden täytäntöönpanosta. Siinä ei tehdä mitään johtopäätöksiä eikä myöskään käsitellä lainkaan hyviä käytäntöjä tai mainita eri jäsenvaltioissa toteutettuja tehokkaita toimenpiteitä, joita voitaisiin ottaa käyttöön tai soveltaa muualla.

14. huomauttaa, että yksi avaintekijä edistymisessä on se, että jäsenvaltioita vaadittaisiin ottamaan käyttöön romaneja koskeva kansallinen strategiakehys. Komitea pitää valitettavana, että edellisen syklin aikana useat jäsenvaltiot eivät laatineet strategista kehystä, koska se oli vapaaehtoista.

15. vahvistaa tukevansa komission pyrkimyksiä. Komissio antaa ohjeet integraatiostратегioita varten ja toivoo niiden avulla voivansa auttaa EU:n jäsenvaltioita ja jäsenvaltioiden valtiota laatimaan tehokkaat romaneja koskevat kansalliset strategiat. Komitea toteaa kuitenkin, että jos romaneja koskevan EU:n strategian toteuttamisesta edellisen syklin aikana saaduista lukuista kielteisistä kokemuksista olisi otettu oppia, toimintamallia olisi voitu pohtia uudelleen johdonmukaisesti nykyisen strategian kehittämisen yhteydessä.

16. panee huolestuneena merkille Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimusten vahvistavan, että syrjintä työmarkkinoilla on ongelma paitsi työnhaun yhteydessä myös työelämässä, sillä 22 prosenttia vastaajista katsoi joutuneensa syrjityksi etnisen alkuperänsä tai maahanmuuttajataustansa takia. Tavaroiden ja palvelujen saatavuuden (julkishallinto, julkinen liikenne, kaupat, ravintolat jne.) osalta eniten syrjintää kohtaavat romanit (28 % heistä).

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0147_FI.html

⁽⁴⁾ http://a.cs.coe.int/team81/congress_form/Inscriptions/Declaration_Against_anti_gypsyism.aspx

⁽⁵⁾ <https://www.romaeducationfund.org/wp-content/uploads/2019/07/Western-Balkans-Declaration-on-Roma-Integration-and-EU-enlargement.pdf>

17. toteaa lisäksi, ettei tiedonannossa oteta huomioon kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja asiantuntijoiden mahdollista puuttumista. Se on eräissä jäsenvaltioissa merkittävä este edistymiselle ennen kaikkea siksi, että se haittaa kansalaisjärjestöjen toimintaa. Viime kädessä tämä voi vaikuttaa romanien osallistamismahdollisuuksiin.

18. korostaa, että romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten on edistettävä osaltaan EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa sekä YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Romaneja koskevissa kansallisissa strategiakehyksissä olisi mainittava erikseen yhteydet näihin asiakirjoihin sekä se, miten ja kuinka laajasti ne edistävät tavoitteita.

19. toteaa, että komissio asettaa tiedonannossaan ja ehdotuksessaan neuvoston suositukseksi aidosti kunnianhimoisia mutta myös tarpeellisia, monipuolisia ja tasapainoisia tavoitteita sekä horisontaalisella että alakohtaisella tasolla. Jotta nämä tavoitteet voitaisiin todella saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten suunnitteluun, täytäntöönpanoon, valvontaan ja seurantaan olisi otettava mukaan mahdollisimman laajasti paikallisia ja kansallisia romanien kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, niihin olisi sisällytettävä tehdyt ehdotukset ja strategiaa olisi voitava tarkastella uudelleen säännöllisesti.

20. huomauttaa, että tiedonannossa ei oteta huomioon tilannetta, jossa strategiakehyksiin sisältyvät toimenpiteet jäisivät kuolleeksi kirjaimeksi. Edellisestä syklistä saatujen kokemusten pohjalta komitea on vakavasti huolissaan siitä mahdollisuudesta, että jotkut jäsenvaltiot eivät pane täytäntöön kansallisia strategiakehyksiä. Komitea kehottaakin komissiota seuraamaan edistymistä tiiviisti jäsenvaltioiden tasolla, valvomaan asiaankuuluvan EU:n lainsäädännön soveltamista ja arvioimaan pikaisesti lisälainsäädännön tarvetta, sillä seuraamusten puuttuminen uhkaa viivästyttää romanien integrointi- ja osallistamisprosessia entisestään. Komitea kehottaa komissiota harkitsemaan sellaisen eurooppalaisen neuvottelukunnan perustamista, joka koostuisi muun muassa romanipolitiikan asiantuntijoista ja johon osallistuisi myös paikallis- ja alueviranomaisien edustajia, joilla on käytännön kokemusta romanikysymyksistä. Lisäksi komitea korostaa tarvetta parantaa romanien edustusta romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten suunnittelussa ja täytäntöönpanossa.

21. kannattaa yhteistyön jatkamista Euroopan unionin perusoikeusviraston kanssa romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten säännöllisen uudelleentarkastelun yhteydessä. Asianmukaisten tietojen saatavuus on ensiarvoisen tärkeää sekä nykytilanteen arvioinnin että edistymisen mittaamisen kannalta. Tähän asiaan olisi kiinnitettävä riittävästi huomiota, sillä usein on ilmennyt, että romanien integrointiin tarkoitettuja varoja on käytetty muiden kohderyhmien kuin romanien hyväksi.

22. korostaa, että romaneja koskevissa kansallisissa strategiakehyksissä vahvistetuissa tavoitteissa ja toimenpiteissä olisi otettava huomioon jäsenvaltioiden alueelliset erityispiirteet ja epäedullisessa asemassa olevat mikroalueet, jotka vaativat erityistoimia.

23. on samaa mieltä siitä, että romanien tasa-arvoon, osallisuuteen ja osallistumiseen liittyvät haasteet vaihtelevat suuresti ja niihin vaikuttavat muun muassa romaniväestön koko ja osuus kokonaisväestöstä sekä laajempi taloudellinen tilanne ja syrjäytymisen ja syrjinnän saama jalansija. Haasteet vaihtelevat myös sen mukaan, missä ja miten romanit elävät (maaseudulla, kaupungeissa, liikkuen, eriytyneillä alueilla), ja erityispiirteiden, kuten valtioiden rajat ylittävän liikkuvuuden, muuttoliikkeen tai kansalaisuusasiakirjoihin liittyvien ongelmien, mukaan.

24. tähdentää kuitenkin, että kansallisessa strategiakehyksessä on otettava huomioon paikalliset ja alueelliset erot, yksilöitävä alueet, joilla on erityisiä ongelmia, ja edistettävä räätälöityjen ratkaisujen käyttöönottoa.

25. on tyytyväinen siihen, että komissio kehottaa niitä jäsenvaltioita, missä on merkittävä romaniväestö, sisällyttämään romaneja koskeviin kansallisiin strategiakehyksiinsä kunnianhimoisempia sitoumuksia, joiden joukkoon tulisi kuulua romanien tasa-arvon ja osallistamisen valtavirtaistaminen alueellisella ja paikallisella tasolla.

26. kannattaa komission jäsenvaltioille esittämää kehotusta raportoida romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten täytäntöönpanosta kahden vuoden välein niin, että näitä tietoja täydennetään kansalaisyhteiskunnalta ja perusoikeusvirastolta saatavilla tiedoilla. Komitea kehottaa komissiota pyrkimään siihen, että romanikysymyksiä käsittelevät kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mahdollisimman laajasti mukaan toimintaan.

Huomioita alakohtaisista tavoitteista

27. toteaa, että komission tavoitteiden määrittelyn yhteydessä yksilöimillä neljällä keskeisellä aihealueella – koulutus, työllisyys, asuminen ja terveydenhuolto – on tärkeä rooli romanien integraatioprosessissa, kuten myös sosiaalipalveluilla, erityisesti paikallis- ja aluetasolla.

28. muistuttaa, että Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan toisen tutkimuksen (EU-MIDIS II) ⁽⁶⁾ mukaan romanilapset ovat jäljessä muista lapsista kaikkien koulutusindikaattorien osalta. Vain noin puolet (53 %) nelivuotiaista ja sitä vanhemmista alle oppivelvollisuusikäisistä romanilapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Keskimäärin 18 prosenttia 6–24-vuotiaista romaneista on ikäänsä alemmalla koulutustasolla. Koulunkäynnin keskeyttäneiden romaninuorten osuus on suhteettoman suuri koko väestöön verrattuna. Komitea tuomitsee romanilasten eriyttämisen koulussa. Tätä tapahtuu edelleen eräissä jäsenvaltioissa, vaikka käytäntö on kielletty lailla ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen viimeaikaisessa oikeuskäytännössä.

29. on tyytyväinen Euroopan neuvoston heinäkuussa 2020 antamaan suositukseen romanien ja/tai kiertolaisten historian sisällyttämisestä koulujen opetussuunnitelmiin ja opetusmateriaaleihin ⁽⁷⁾. Tämä on erityisen tärkeää niissä jäsenvaltioissa, missä on suuri romaniväestö.

30. suositaa, että kehyksen tavoitteisiin kirjataan romanien historiaa ja kulttuuria koskevan tiedon sisällyttäminen perus- ja keskiasteen oppikirjoihin ja asiaa koskevien indikaattorien asettaminen. Tavoitteena on varmistaa, että erityisesti maissa, joissa romanien osuus väestöstä on yli prosentin, oppilaat saavat kaikkina kouluvuosinaan romaneista myönteistä tietoa historian, kirjallisuuden ja taiteen aloilla. Romaneihin kohdistuvan rasismien ehkäiseminen koulutuksen avulla olisi asetettava etusijalle kaikissa jäsenvaltioissa romaniväestön osuudesta riippumatta.

31. toteaa, että covid-19-pandemian seurauksena käyttöön otetut digitaalisen koulutuksen mallit vaikuttavat osaltaan oppivelvollisuusikäisten romanilasten koulunkäynnin keskeyttämiseen, sillä useimmilla heistä ei ole käytössään tarvittavia tietoteknisiä välineitä eikä nopeita internetyhteyksiä tai he eivät pysty selviytymään opetusohjelmaan kuuluvista aineista itsenäisesti, ilman vanhempien apua.

32. tähdentääkin, että kun covid-19-pandemian vuoksi koulutuksessa käyttöön otetut rajoitukset on poistettu, tukiovetusohjelmat ovat äärimmäisen tärkeitä.

33. toteaa, että Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan toisen tutkimuksen (EU-MIDIS II) ⁽⁸⁾ mukaan vain neljännes yli 16-vuotiaista romaneista on palkansaajia tai itsenäisiä ammatinharjoittajia. Romaninaisten työllisyysaste (16 %) on huomattavasti alhaisempi kuin miesten (34 %). Kaiken kaikkiaan tutkimus osoittaa, että ansiotyössä olevien 20–64-vuotiaiden romanien osuus on 43 % eli selvästi alle EU:n keskiarvon (70 % vuonna 2015).

34. huomauttaa, että edellä mainitun Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksen mukaan terveydenhuollon alalla syrjintä oli suurinta romanien keskuudessa (8 %). Lisäksi heidän elinajanodotteensa on muuta väestöä alhaisempi.

35. kannattaa Euroopan parlamentin kehotusta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tehokkaat ja oikea-aikaiset oikeussuojakeinot kaikille pakkosteriloinnin uhreille, myös ottamalla käyttöön tehokkaita korvausjärjestelmiä.

36. kiinnittää huomiota siihen, että suuri osa romaneista asuu kotitalouksissa, joilla ei ole mahdollisuuksia saada tarvittavia julkisia palveluja ja perusvarustusta. He ovat näin ollen vakavassa vaarassa joutua elämään puutteellisissa asuinoloissa.

37. kannattaa jäsenvaltioille esitettyä kehotusta varmistaa, että romaneille on tarjolla riittävästi eriytymättömiä asuntoja, ja sisällyttää jokaiseen romaneja koskevaan kansalliseen strategiakehykseen tavoite estää hädät, ellei samalla tarjota vaihtoehtoisia asuntoa, kuten neuvoston suosituksessa ja tiedonannon liitteessä 1 edellytetään. Komitea painottaa, että tämä tavoite olisi saavutettava mieluiten kehyksen kattaman kauden puoliväliin mennessä, koska Euroopan unionissa monet romanit ovat menettäneet asuntonsa hädän takia ja elävät epäinhimillisissä oloissa.

⁽⁶⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

⁽⁷⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a0039f

⁽⁸⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

Huomioita institutionaalisesta kehyksestä

38. painottaa, että jos resurssien kohdentamista ei uudisteta kattavasti eikä institutionaalisia valmiuksia ja vastaanotokykyä kehitetä, resurssien käyttöön ei voida tehdä merkittäviä muutoksia. Jotta tasaamisohjelmat olisivat tehokkaita, on myös järjeistettävä ja yksinkertaistettava menettelyjä ja muutettava välittävien elinten toimintatapoja. Tasaamispolitiikkaa on yksinkertaistettava ja selkiytettävä, siitä on tehtävä avoimempaa, ja sitä on tuotava lähemmäs kansalaisia.

39. toteaa, että syrjäytymisestä erityisesti kärsivät romanit, jotka käyttävät oikeuttaan vapaaseen liikkumiseen asuakseen ja/tai työskennelläkseen muissa jäsenvaltioissa, kohtaavat siellä usein syrjintää ja hyväksikäyttöä. Komitea korostaa valtio-, alue- ja paikallistasolla tehtävän kansainvälisen yhteistyön merkitystä rajatylittävän järjestäytyneen hyväksikäytön estämiseksi.

40. kehottaa harkitsemaan turvautumista ensisijaisesti muihin tukimuotoihin (ensisijaiset hankkeet, neuvottelumenetelyt, yleiskattava tuki, sääntelytuki) hankintaohjelmien sijaan, sillä ne luovat epätasapuolisia edellytyksiä kilpailulle integrointiohjelmien tukemisessa.

41. ehdottaa, että yhteisen nimityksen ”romanit” käyttäminen lopetettaisiin, koska siinä ei tunnusteta romanitaustaisen väestön monimuotoisuutta. Komitea ehdottaa, että sen sijaan otetaan käyttöön ilmaus ”henkilöt, joilla on romani-identiteetti”.

42. suositaa, että jäsenvaltiot varmistavat asianmukaisten ammatillisten takeiden lisäksi jatkuvan ja esteettömän rahoituksen menestyksekkäiksi osoittautuneille sosiaalisen osallistamisen aloitteille ja asiaan liittyville hankkeille. On käynyt ilmi, että useat jo menestyneet hankkeet ovat saaneet uutta rahoitusta vasta sen jälkeen, kun ne on voitu esitellä ainutlaatuisina innovaatioina ja ennennäkemättömänä kehityksenä. On myös olennaisen tärkeää varmistaa jatkuva rahoitus sellaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden toteuttamille tehokkaille hankkeille, joilla ei ole omia varoja, omaisuuseriä eikä rahoitusvarantoja.

43. pitää erityisen tärkeänä, että integraation edistämiseen sitoutuneilla romanijärjestöillä on mahdollisuus lisätä vähitellen valmiuksiaan asteittaisen kehityksen ja kasvun periaatteen mukaisesti. Olisi myös voitava toteuttaa alkuhankkeita, jotka vaativat vain hyvin vähän rahaa, jotta myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevat paikkakunnat voivat osallistua romanien integrointiin tähtäävään tietoiseen kehittämiseen. Tätä prosessia on edistettävä ja tuettava hankevalmisteluohjelmalla, ja sen toteutuksessa on hyödynnettävä mentorien tukea.

44. korostaa, että kansallisten strategiakehysten rahoittaminen edellyttää myös yhdenmukaista lähestymistapaa suhteessa eri kehitysrahastoihin. On aiheellista korostaa tarvetta koordinoida tehokkaammin infrastruktuurin ja inhimillisten valmiuksien kehittämishankkeita, jotta Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) varoja voitaisiin käyttää yhdessä integroidun kehittämisen ohjelmien puitteissa monimutkaisiin hankkeisiin, joilla pyritään vahvistamaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Näiden resurssien koordinointi edellyttää sellaisten asianmukaisten täytäntöönpanovälineiden kehittämistä, jotka tukevat strategista lähestymistapaa.

45. on erityisen tyytyväinen siihen, että komissio sitoutui EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmassa 2020–2025 näyttämään esimerkkiä muille toimielimille toteuttamalla työntekijöiden rekrytointiin ja valintaan sovellettavia toimia, joilla parannetaan merkittävästi vähemmistöjen edustusta komission henkilöstössä. Näiden toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä komissio huolehtii siitä, että niitä sovelletaan myös romaneihin, ja kehottaa muita EU:n toimielimiä tekemään aloitteita monimuotoisuuden ja työelämään integroitumisen edistämiseksi. Komitea kannattaa tätä pyrkimystä ja katsoo, että se pätee myös siihen itseensä.

Paikallis- ja alueviranomaisten rooli

46. kehottaa jäsenvaltioiden hallituksia ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan romaneja koskevien kansallisten strategiakehysten laatimiseen. Nämä viranomaiset ovat romaneja lähimpänä oleva viranomaistaho ja eturintamassa ongelmien ratkaisemisessa, ja niillä on todellisia keinoja toimintaa varten ja resursseja parantaa tilannetta.

47. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat hallintotaso, jolla on eniten vastuuta romaniväestöjen integraatiosta. Niiden olisikin tuettava romaniväestöjen osallisuutta holhoamattoman, alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti.

48. kehottaa perustamaan kaikkiin jäsenvaltioihin paikallisia ja/tai alueellisia foorumeita ja käynnistämään niiden toiminnan. Foorumeiden tarkoituksena olisi seurata kansallisten strategiakehysten täytäntöönpanoa, jotta voidaan vahvistaa vuoropuhelua ja varmistaa tietty yhteistyön taso. Vain vakiintuneet yhteistyösuhteet kaikkien sidosryhmien välillä voivat johtaa tehokkaaseen integrointiin, ja hajautetun lähestymistavan vahvistaminen varmistaa ohjelmien tehokkaamman täytäntöönpanon.

49. suosittaa, että niiden paikallisyhteisöjen viranomaiset, joissa on romaniväestöä, tukevat paikallisyhteisöjen kehittämisohjelmia, jotka tarjoavat romaniryhmille ja pienille romaniyhteisöille mahdollisuuden saada olennaista, arkielämässä tarvittavaa käytännön perustietoa.

50. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia varmistamaan, että niiden hallinnoimassa mediassa julkaistaan sisältöä, joka auttaa hälventämään ennakkoluuloja romaneja kohtaan.

51. kiinnittää paikallis- ja alueviranomaisten huomion siihen, että tietämyksen lisääminen romanien historiasta ja kulttuurista sekä kulttuurienvälinen oppiminen ovat omiaan vähentämään tehokkaasti rasismia.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Uusi eurooppalainen tutkimusalue tutkimusta ja innovointia varten”

(2021/C 106/07)

Esittelijä:	Christophe CLERGEAU (FR, PES), Pays-de-la-Loiren aluevaltuuston jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi eurooppalainen tutkimusalue tutkimusta ja innovointia varten COM(2020) 628 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. viittaa aiheesta ”Euroopan horisontti – yhdeksäs tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma” antamansa lausunnon päätelmiin, joissa komitea
 - kehottaa ”ottamaan todella huomioon kaikkiin unionin jäsenvaltioihin ja alueisiin jakautuneen huippuosaamisen, jotta voitaisiin parantaa tieteellisen huippuosaamisen tasoa kaikkialla Euroopassa eikä vain muutamalla suurella alueella ja muutamassa suurkaupungissa”.
 - pitää erittäin valitettavana, ettei puiteohjelmassa edelleenkään tunnustettu tieteellisen huippuosaamisen alueellisia kytköksiä eikä alueellisten ekosysteemien ja innovaatiokeskittymien panosta unionin dynamiikkaan.
 - vaatii painokkaasti ”osallistamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysipainoisesti ja kaikilta osin strategiseen suunnitteluun [– –] ja ottamaan tässä yhteydessä huomioon älykkään erikoistumisen strategiat”.
 - katsoo tarpeelliseksi ”tunnustaa alueellisten vaikutusten olevan keskeinen osa-alue vaikutuskäsitteessä, jota käytetään arvioitaessa ohjelmaa ja hankkeita”.
2. pitää myönteisenä tiedonannon tarjoamaa mahdollisuutta ehdottaa johdonmukaista strategiaa kaikkien sidosryhmien aktivoimiseksi, jotta voidaan vahvistaa Euroopan tutkimus- ja innovointitoimia. Komitea panee kuitenkin merkille epätasapainon tiedonannossa, jossa eurooppalainen tutkimusalue (ERA) nähdään liian vahvasti Horisontti Eurooppa-puiteohjelman jatkumona muiden huomioon otettavien tekijöiden kustannuksella.
3. kannattaa tiedonannossa esitettyjä kunnianhimoisia aloitteita, jotka auttavat Eurooppaa vastaamaan globaaleihin haasteisiin ja joilla voidaan muuttaa tutkimusympäristöä ja vahvistaa unionia kehittämällä tietämystä. Tutkimuksella ja innovoinnilla (T&I) on oltava keskeinen rooli tuettaessa Euroopan ekologista, digitaalista, sosiaalista ja taloudellista siirtymää. Näiden toimintalinjojen pitäisi myös auttaa Eurooppaa voittamaan covid-19-kriisi, kuten ERAvsCorona-toimintasuunnitelma osoittaa.
4. pitää tervetulleena sitä, että komissio painottaa uutena asiana kansalaisten osallistumista tutkimus- ja innovointikysymyksiin, ja vaatii, että osallisuus kattaa akateemista vapautta kunnioittaen kaikki politiikan määrittely-, toteuttamis- ja seurantavaiheet eikä rajoitu vain valistukseen tai tiedottamiseen kansalaisille, jotka haluavat nimenomaan osallistua aktiivisesti. Komitea katsoo, että osallistaminen tulee organisoida ennen kaikkea paikallistasolla ja että kunnat ja alueet ovat olennaisen tärkeitä sen helpottamisessa ja kehittämisessä, sillä niillä on tärkeä rooli prosessissa, jossa tutkimus ja innovointi sovitetaan vastaamaan yhteiskunnan arvoja, tarpeita ja odotuksia. Alueellisten ja paikallisten toimijoiden osallistuminen tutkimus- ja innovointiprosessin ja -tulosten yhteiseen suunnitteluun ja niistä vastaamiseen vaikuttaa niin, että tutkimukseen ja innovointiin suhtaudutaan suopeammin ja hyväksyvämmiin yhteiskunnassa. Kunnat ja alueet tarjoavat myös merkittäviä resursseja avoimen tieteen tavoitteiden käytännön toteuttamiseksi laajassa mielessä, mikä on olennaisen tärkeää tuloksekkaan eurooppalaisen tutkimusalueen kehittämiseksi.

5. suhtautuu myönteisesti komission tavoitteeseen, jonka mukaan kolme prosenttia BKT:stä tulisi osoittaa tutkimus- ja kehittämismenoihin ja julkisten määrärahojen osuus tulisi vuoteen 2030 mennessä olla 1,25 prosenttia BKT:stä (nykyisen 0,81 prosentin sijaan), mutta ihmettelee, miten nämä tavoitteet voidaan saavuttaa, kun elpymissuunnitelmaan ei sisälly mittavia T&I-toimia ja siinä hylätään esimerkiksi komission ehdottama EU:n terveysalan toimintaohjelma.
6. pitää valitettavana, että vaikka komissaarin salkkuun on yhdistetty tutkimus-, innovointi-, koulutus- ja nuorisopolitiikka, ehdotusta uudesta lähestymistavasta eurooppalaista koulutus- ja tutkimusaluetta varten ei ole pystytty esittämään. Komitea muistuttaa tarpeesta soveltaa näihin asioihin monialaista lähestymistapaa ja luoda tiiviit sidokset erityisesti aluepolitiikkaan. Komitea toivoo, että tutkimusta, innovointia, koulutusta ja nuorisoa koskevasta kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta annettava tiedonanto, jonka komissio on vuoden 2021 työohjelmassa ilmoittanut julkaisevansa, on tämänsuuntainen.
7. painottaa, että tiedonanto on vasta alku tiellä, jonka on tarkoitus johtaa uusiin konkreettisiin toimiin ja tutkimus- ja innovaatiosopimuksen hyväksymiseen, ja toivoo voivansa osallistua näiden uusien vaiheiden valmisteluun. Komitea katsoo, että sopimuksen tulisi tarjota mahdollisuus puolustaa akateemista vapautta, opettajien, tutkijoiden, opiskelijoiden ja älymystön ilmaisunvapautta sekä heidän vapaata liikkumistaan paitsi unionissa myös unionin ja kaikkien kumppanimaiden välillä. Komitea katsoo myös, että eurooppalaisen tutkimusalueen puitteissa toteutettavassa kansainvälisen yhteistyön politiikassa on noudatettava näitä samoja periaatteita, ja on huolissaan akateemisen vapauden nopeasta heikentymisestä monissa maissa eri puolilla maailmaa.
8. toteaa, että innovoinnin ja tutkimuksen asianmukainen seuranta ja arviointi on olennaisen tärkeää toimintapolitiikkojen tehokkaan täytäntöönpanon kannalta. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä aiheesta ”Alueellinen innovaatioiden tulostaulu ja sen vaikutus alueellisiin paikkalähtöisiin politiikkoihin” antamastaan lausunnosta, jossa todetaan, että tulostaulu on olennainen väline alueellisten innovointipolitiikkojen suorituskyvyn kehityksen vertailemiseen, ja että olisi vahvistettava sen vaikutusta alueelliseen päätöksentekoon, jotta voitaisiin parantaa alueellisia innovaatioekosysteemejä ja älykästä erikoistumista.
9. on tyytyväinen tiedonannossa esitettyihin ehdotuksiin komission ja jäsenvaltioiden välisen kumppanuuden uudesta, strategisemmasta visiosta ja näiden toimintapolitiikkojen edistämisestä usein vastuussa olevien aluehallintotahojen osallistumisesta, tutkimus- ja innovointikysymysten paremmasta integroinnista sekä siitä, että otetaan paremmin huomioon tavoitteet, joihin näillä toimintalinjoilla on vastattava, ja niiden vaikutukset yhteiskuntaan. Komitea suhtautuu myönteisesti myös siihen, että tiedonannossa tutkitaan keinoja päästä entistä avoimempaan monitasoiseen hallintoon, ehdotetaan ERAHubs-aloitetta, joka mahdollistaa alueellisten ekosysteemien ja innovointikeskittymien paremman tunnistamisen, vahvistetaan koordinoinnin osatekijöitä korkeakoulutukseen sekä digitaaliseen koulutukseen ja osaamiseen liittyvien näkökohtien avulla ja pyritään tekemään eurooppalaisesta tutkimusalueesta osallistavampi helpottamalla mahdollisuutta hyödyntää huipputason tiedettä ja edistämällä tulosten levittämistä.
10. korostaa, että on tärkeää kehittää jakamistaloutta ja osaamisen liikkumista. Tutkimus- ja innovointiohjelmien ja -hankkeiden tulosten – ideoiden, havaintojen, menetelmien, prototyyppien, keksintöjen ja muiden vastaavien osaamisen tulosten – levittämisen tapoja ja käytänteitä olisi rahoitettava siten, että ne ovat kaikkialla Euroopassa uudelleen löydettävissä, hyödynnettävissä ja sovellettavissa käytännössä.
11. kannattaa ehdotusta laatia osallistavia naisten ja miesten tasa-arvosuunnitelmia, jotta T&I-alalla voidaan edistää EU:n tärkeänä pitämää sukupuolten tasa-arvoa, ja pyytää ottamaan kunnat ja alueet siihen mukaan. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä, että uuden eurooppalaisen tutkimusalueen toimiin kuuluu sukupuolten tasa-arvoa koskeva toimi 12, jonka tavoitteena on edistää tasa-arvoa EU:ssa tutkimuksella ja innovoinnilla. Komitea korostaa, että digitalisaatioon ja innovointiin liittyviä sukupuolten välisiä eroja on kurottava umpeen ja naisia on kannustettava enemmän STEAM-aineiden (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka) ja tieto- ja viestintätekniikan alan tutkimuksen pariin ja alan työpaikkoihin.
12. arvostaa erityisesti sitä, että Euroopan alueiden komitea mainitaan erikseen eurooppalaisen tutkimusalueen tärkeänä toimijana erityisesti osaamisvaihdon foorumin ja Tiede kohtaa alueet -aloitteen yhteydessä.
13. kritisoi kuitenkin sitä, että hallinnossa keskitytään edelleen komission ja jäsenvaltioiden väliseen suhteeseen, jolloin kunnat ja alueet nähdään useimmiten julkisen toiminnan kohteina eikä toimijoina, ja jätetään jäsenvaltioiden huoleksi ottaa huomioon paikalliset ja alueelliset haasteet. Komitea pyytääkin jälleen, että kunnat ja alueet tunnustetaan täysimittaisesti ja kaikilta osin osapuoliksi, jotka osallistetaan eurooppalaisen tutkimus- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen ⁽¹⁾ mukaisesti.

⁽¹⁾ COM(2018) 703.

Eurooppalaisen tutkimusalueen uusi toimintamalli

14. korostaa eurooppalaisen tutkimusalueen ja innovoinnin komitean (ERAC)⁽²⁾ (17.12.2019) ja Euroopan alueiden tutkimus- ja innovaatioverkoston⁽³⁾ kannanottojen merkitystä ja tukee eurooppalaisen tutkimusalueen uutta toimintamallia, jossa siirrytään

- Horisontti Eurooppa -puiteohjelman huipputason tieteesen perustuvaan toimintamalliin tukeutuen toimintamalliin, jossa yhdistetään huipputason tutkimus ja tietämys ja pyritään muun muassa saavuttamaan Euroopan johtoasema kestävässä kasvussa ja kehittämään prosesseja uusiin malleihin siirtymiseksi.
- tutkimusstrategioista tietämyksen strategioihin ja ehdotetaan tutkimuksen, innovoinnin, koulutuksen ja tietämyksen yhdenmukaista lähestymistapaa, joka kattaa laajan joukon sidosryhmiä: korkeakoulut, teollisuus, julkisen sektorin eri tasot, kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta.
- unionin puiteohjelmasta ja jäsenvaltioiden itsenäisistä toimintapolitiikoista todella monitasoiseen ohjaavaan kehikseen sekä T&I-toimien alueellisen kytköksen täyteen tunnustamiseen kunnissa ja alueilla.

15. suosittelee, että tutkimuksen ja yritysten välistä suhdetta korostetaan vahvemmin. On myös tunnustettava paikallis- ja alueviranomaisten keskeinen rooli suotuisan liiketoimintaympäristön kehittämisessä ja tietämyksen siirtoa edistävien yhteyksien helpottamisessa. Tähän kuuluvia asioita ovat yritysten tuki perustutkimukselle, tiedeyritysten edistäminen avoimuusvaatimuksia noudattaen, yksityiset investoinnit ja yrityksille annettava tuki innovaatioiden kehittämiseksi.

16. kehottaa tarkentamaan eurooppalaisen tutkimusalueen osaamisfoorumin luomisen yhteydessä, miten komissio aikoo a) varmistaa jatkumon tutkijoiden liikkuvuutta ja urakehitystä tukemaan jo kehitettyjen EURAXESS-aloitteen ja tutkijoita koskevan eurooppalaisen henkilöstöpoliittisen strategian (HSR4R) kanssa, jotta voidaan edistää osaamisen, tutkimuksen ja innovoinnin sisämarkkinoiden luomista, ja b) edistää näiden aloitteiden parissa toimivien tutkijoiden tunnustamista, tukimekanismeja alueille, jotka ovat sitoutuneet houkuttelemaan huipputasoisia ja pitämään heidät alueellaan, HSR4R-strategiaa sekä tutkimuslaitosten ja tutkijoiden tarpeiden tukemista.

17. korostaa tarvetta työskennellä yhteistyössä paikallis- tai aluetason kanssa ja tarjota välineitä, joissa paikallis- tai alueviranomaisilla on keskeinen rooli. Tällaisia ovat muun muassa toimintapolitiikan tukijärjestely (Policy Support Facility), synergiat aluepolitiikan ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman välillä sekä huipputasoisuusmerkki. On tärkeää helpottaa tiedon ja datan saantia EU:n rahastojen välisen synergian ja täydentävyyden vahvistamiseksi ja eri viranomaisten entistä koordinoitumman työskentelyn mahdollistamiseksi.

18. kehottaa selvittämään huipputasoisuuden käsitettä erottamalla selkeästi toisistaan tieteellinen huipputasoisuus, vaikutuksiin liittyvä huipputasoisuus, joka on tiiviisti sidoksissa tieteen ja innovaatioekosysteemien, erityisesti paikallisten ja alueellisten ekosysteemien, väliseen yhteyteen, sekä itse ekosysteemien huipputasoisuus, joka perustuu niiden tieteellisen huipputasoisuuden erityisiin aloihin mutta myös niiden strategiaan ja koordinoitavuuteen⁽⁴⁾.

19. ehdottaa, että samaan aikaan kun painotetaan tieteellisen huipputasoisuuden tukitoimien tärkeyttä muun muassa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä tunnustetaan täysin eurooppalaisen tutkimusalueen tavoitteeksi myös se, että kaikissa EU:n kunnissa ja kaikilla alueilla on korkealaatuista tiedettä, jota voidaan hyödyntää edistettäessä innovointia sekä autettaessa yhteiskuntaa ja yrityksiä vastaamaan kestävä kehityksen tavoitteiden asettamiin haasteisiin ja selviytymään nykyisistä kriiseistä.

20. on tyytyväinen Euroopan komission päätökseen helpottaa investointeja ja uudistuksia, jotta voidaan edistää EU:n painopisteitä, erityisesti vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta, joista on tullut keskeisen tärkeitä covid-19-kriisin jälkeen.

⁽²⁾ ERACin lausunto eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuudesta (englanniksi) (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1201-2020-INIT/en/pdf>).

⁽³⁾ ERRINin suositukset eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuudesta (englanniksi) (https://errin.eu/system/files/2020-06/200608%20ERRIN_recommendations_for_the_future_of_the_European_Research_Area_approved.pdf).

⁽⁴⁾ Euroopan yliopistojen liitto toteaa: "Excellence is not limited to highly cited publications but needs to be based on the many and diverse contributions of the research community, notably including Open Science practices, citizen engagement, and impact on society. (Huipputasoisuus ei rajoitu paljon lainattuihin julkaisuihin, vaan sen tulee perustua tiedeyhteisön lukuisiin ja erilaisiin panoksiin, muun muassa avoimen tieteen käytäntöihin, kansalaisten osallistumiseen ja yhteiskuntaan kohdistuviin vaikutuksiin.)".

21. kehottaa vahvistamaan eurooppalaisella tutkimusalueella yhteyksiä älykkään erikoistumisen strategioiden, eurooppalaisen tutkimusalueen painopisteiden ja niiden yleisen toteuttamisen välillä. Komitea kehottaa myös huolehtimaan paremmasta tasapainosta yhtäältä välttämättömän tieteellisen huippuosaamisen ja toisaalta tutkimuksen ja innovoinnin tuloksellisuudessa EU:n valtioiden, alueiden ja kuntien välillä olevien erojen umpeen kuromisen kiireellisen tarpeen välillä.

Eurooppalainen tutkimusalue, älykäs erikoistuminen ja aluepolitiikka

22. katsoo, että uuden eurooppalaisen tutkimusalueen olisi tarjottava tilaisuus tunnustaa täysipainoisesti älykkään erikoistumisen ja siihen liittyvän kollektiivisen prosessin ja yrittäjyyden rooli yhtenä tutkimuksen ja innovoinnin nykyisen ja tulevan tuloksellisuuden kulmakivistä Euroopassa. Komitea painottaa, että älykäs erikoistuminen kokoaa yhteen paikallisia ja alueviranomaiset, tutkimuslaitokset, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan, auttaa alueita saamaan kilpailuetua, edistää yksityisiä investointeja ja luo työpaikkoja. Komitea korostaa lisäksi alueiden keskeistä roolia eurooppalaisessa älykkään erikoistumisen strategiassa sekä tarvetta säilyttää alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden erityiset lähestymistavat, myös silloin, kun jäsenvaltioilla on omat älykkään erikoistumisen strategiansa. Komitea ehdottaa tässä yhteydessä hajautetun tieteellisen huippuosaamisen ja älykkään erikoistumisen kattavaa ja dynaamista kartoitusta alueiden, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin yhteistyöllä. Komitea ehdottaa myös, että otetaan huomioon välttämättömän siirtyminen S3-strategioista kohti kestävän ja älykkään erikoistumisen strategioita (S4) ja quadruple helix -mallin parempaa soveltamista, joka mahdollistaa sen, että yhteiskunnasta voi tulla strategian toimija.

23. pitää tärkeänä, että tämän kartoituksen pohjalta edistetään tieteelliseen huippuosaamiseen nojaavan alueellisen älykkään erikoistumisen verkottumista ja helpotetaan alueiden välistä yhteistyötä sekä Interreg-ohjelman ja erityisesti sen alueiden välisten innovointi-investointien osa-alueen kautta että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja etenkin sen toisen pilarin puitteissa toteutettavien konkreettisten yhteishankkeiden kautta, erityisesti missioiden ja eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien yhteydessä, sekä monialaisessa osiossa "Osallistumispohjan laajentaminen ja eurooppalaisen tutkimusalueen vahvistaminen". Komitea pitää tärkeänä, että kunnat ja alueet otetaan mukaan missioiden ja kumppanuuksien hallinnointiin.

24. kannattaa komission aikomusta ohjata yhteisten teknologian etenemissuunnitelmien laatimista yritysten kanssa siten, että suunnitelmiin sisällytetään T&I-investointiohjelmat, mutta on yllättynyt siitä, että tämä toteutetaan jäsenvaltioiden ja yritysten kanssa vain Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvien eurooppalaisten kumppanuuksien yhteydessä. Komitea muistuttaa, että tässä on otettava huomioon alueiden älykkään erikoistumisen alat sekä alueellisten ekosysteemien ja innovaatiokeskittymien rooli, sillä myös ne jäsentävät osaltaan teollisuuden arvoketjuja

25. vahvistaa kuntien ja alueiden halun toimia kumppaneina tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien kehittämisessä ja verkostoimisessa sekä Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumissa (ESFRI). Komitea muistuttaa niiden merkittävästä roolista näiden infrastruktuurien luomisessa, edistämisessä ja hyödyntämisessä⁽⁵⁾ ja toteaa lisäksi, että paikallis- ja alueyhteisöt ovat keskeisiä toimijoita alueellisten ekosysteemien ja tehokkaiden innovaatiokeskittymien luomisessa⁽⁶⁾.

26. ehdottaa, että jatkossa tehdään alueiden, jäsenvaltioiden ja EU:n välisiä kumppanuussopimuksia kaikkien sidosryhmien saamiseksi mukaan ajamaan yhteisiä tavoitteita tutkimuksen, innovoinnin ja korkeakoulutuksen sekä digitaalisen koulutuksen ja osaamisen aloilla ja niiden osallistamiseksi älykkään erikoistumisen alojen tukiohjelmiin kaikilla EU:n politiikka-aloilla eikä vain EAKR:n varojen käyttöön sovellettavien sääntöjen rajoissa. Tällaista toimintaa voitaisiin kokeilla pilottitoimena.

27. muistuttaa, että EAKR:n varojen käyttö tutkimukseen ja innovointiin on lisääntynyt huomattavasti ohjelmakaudesta toiseen ja oli kaudella 2014–2020 jo yli 100 miljardia euroa ja että samalla kaudella kuntien ja alueiden käyttämien omien talousarviovarojen määrä on noussut tasolle, joka on yhteensä lähes kaksinkertainen EU:n tutkimuksen puiteohjelman määrään verrattuna. Näissä luvuissa korostuu se, miten tärkeää on koordinoida unioni-, valtio-, paikallis- ja aluetason politiikkaa sekä luoda synergiaa eri välineiden välille.

⁽⁵⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Tutkimusinfrastruktuurit – eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuus alueellisesta ja rajatylittävästä näkökulmasta" (EUVL C 39, 5.2.2020, s. 68).

⁽⁶⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Uudistettu tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma: Euroopan mahdollisuus muokata tulevaisuutta" (EUVL C 168, 16.5.2019, s. 4).

28. on huolissaan synergiaetujen alalla saavutetusta vaatimattomasta edistyksestä, joka johtuu erityisesti valtiontukipuitteiden hitaasta kehityksestä, toistaa toiveensa, että "tietyn Euroopan horisontti -ohjelmaan perustuvan toimen tai toimintaohjelman kaikkiin rahoitusosuuksiin sovellettaisiin Euroopan horisontti -ohjelman oikeudellisia sääntöjä ja erityisesti valtiontukeen liittyviä sääntöjä" (⁷), ja vahvistaa näkemyksensä synergiaeduista vapaaehtoisena yhteistyönä, joka perustuu viiteen toimintaperiaatteeseen: johdonmukaisuus, täydentävyys, yhteensopivuus, yhteinen rakentaminen ja paikallistoimijoiden kollektiivisten aloitteiden tunnustaminen (⁸). Komitea korostaa jälleen, että tarvitaan tehokasta yhteistä rakentamista ja että hallintoviranomaisen on hallittava mahdollisia varainsiirtoja.

29. katsoo, että näiden seikkojen perusteella on olennaisen tärkeää, että kunnat ja alueet otetaan täysipainoisesti mukaan eurooppalaisen tutkimusalueen muutosfoorumiin, kun otetaan huomioon sekä yhteistyö- ja koordinoituaasteet että paikallisten toimijoiden rooli muutosohjelman toteuttamisessa kriisien ja siirtymien yhteydessä.

Alueellisten ekosysteemien ja innovaatiokeskittymien panos eurooppalaisen tutkimusalueen dynamiikkaan

30. suosittelee, että paikallisia ja alueellisia hyviä käytäntöjä seurataan ja kehitetään asetettaessa älykkään erikoistumisen strategiat mahdollistavien edellytysten täyttymisperusteita, joista säädetään rakennerahastojen yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa. On syytä muistaa, että EAKR:n alueellisia ohjelmia laadittaessa on varmistettava kansallisen, alueellisen tai paikallisen älykkään erikoistumisen strategian hyvä hallinto, jonka yhteydessä kunkin paikallisen tai alueellisen viranomaisen on osoitettava, miten sen älykkään erikoistumisen strategian toteuttamisessa on edistytty, myös muun muassa kansainvälistä yhteistyötä koskevien toimenpiteiden alalla. Tämä tarjoaa erinomaisen tilaisuuden kehittää ja levittää hyviä käytäntöjä erilaisten foorumien, esimerkiksi Tiede kohtaa alueet -foorumin tai osaamisvaihdon foorumin, kautta.

31. tukee vahvasti ajatusta ERA-keskuksesta (ERA hub) ja katsoo sen tarjoavan tilaisuuden tunnustaa institutionaalisesti alueellisen ekosysteemin ja innovaatiokeskittymän käsite, jota komitea on ajanut vuosien ajan, ja konkretisoida se sekä tunnustaa täysin tieteen ja innovoinnin paikkalähtöinen lähestymistapa. Komitea kehottaa toteuttamaan tämän ehdotuksen nopeasti ja ehdottaa osaamisvaihdon foorumin käyttämistä sen toimeksiannon tarkentamiseksi ja pilottihankkeiden käynnistämisen helpottamiseksi. Komitea onkin tyytyväinen komission aikomukseen nostaa tämä aloite strategiseen asemaan yhteistyössä AK:n kanssa edistämällä synergiaa T&I-, koulutus-, täydennyskoulutus-, uudelleen koulutus- ja muiden koulutusvälineiden välillä ja hyödyntäen koheesiorahastoja. Komitea pyytää, että aloitteen tavoite olisi laajempi kuin vain huipputaiteiden käyttömahdollisuuksien parantaminen.

32. korostaa erinäisiä riskejä, joita on vältettävä: Pohdinnoissa on otettava huomioon digitaalikeskittymistä ja Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutista saadut kokemukset, mutta ERA-keskusten ei pidä rajoittua tähän eikä tyytyä toimimaan yhteenliitetyn tietämyksen foorumeina, jotka keskittyvät hyvien käytäntöjen vaihtamiseen ja tietämyksen liikkumiseen. Eurooppa ei tarvitse keskusten keskuksia. ERA-keskusten ei pidä olla vain väline, jolla pyritään kuumaan umpeen innovaatiokuilua, eikä niissä pidä myöskään painottaa vain maailmanluokan yliopistoja, jotka saavat jo paljon tukea jäsenvaltioilta ja puiteohjelmasta.

33. ehdottaa sen sijaan, että ERA-keskuksiksi tunnustetaan toimijoiden yhteisöt, alueelliset (tai alueiden väliset) ekosysteemit ja innovaatiokeskittymät, jotka täyttävät seuraavat kumulatiiviset kriteerit:

- Niillä on tietämysstrategia, johon sisältyy korkeakoulutuksen, digitaalisen koulutuksen, elinikäisen oppimisen, täydennys- ja uudelleen koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin kattava yhdenmukainen lähestymistapa.
- Mukaan otetaan kaikki sidosryhmät quadruple helix -mallin mukaisesti korostaen kansalaisten ja demokraattisen järjestelmän paikallisten julkisten toimijoiden osallistamista.
- Niillä on valmiudet kollektiiviseen koordinointiin, strategian määrittelyyn ja prioriteettien hyväksymistä ja resurssien kohdentamista koskevaan yhteiseen päätöksentekoon.

(⁷) Euroopan alueiden komitean lausunto – Euroopan horisontti – yhdeksäs tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma (EUVL C 461, 21.12.2018, s. 79).

(⁸) Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Paikallinen ja alueellinen ulottuvuus Horisontti 2020 -puiteohjelmassa ja uusi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma" (EUVL C 342, 12.10.2017, s. 1).

- Ne tuottavat taloudellisia ja yhteiskunnallisia tuloksia alueellisten vaikutusten kannalta kaikilla osa-alueilla: koulutus, innovointi, työpaikkojen luominen, yritysten perustaminen, palvelujen tarjoaminen yrityksille, julkiselle sektorille ja kolmannelle sektorille, siirtymien ja kulttuurisen ja sosiaalisen innovoinnin edistäminen, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, aktiivinen kansalaisuus ja kulttuurinen luovuus (käyttäen muun muassa innovaatioiden tulostaulua⁽⁹⁾).
- Niillä on ERA-keskuksille kuuluvaa älykästä erikoistumista tieteellisen eurooppalaisen ja kansainvälisen huippuosaamisen aloilla tai ne pystyvät saavuttamaan tällaisen tason nopeasti ja uskottavasti.
- Ne osallistuvat alueidenvälisiin tai eurooppalaisiin aihekohtaisiin älykkään erikoistumisen verkostoihin ja kumppanuuksiin.
- Tutkijat ja opiskelijat ovat osallistuneet unionin tutkimus-, koulutus ja liikkuvuusohjelmiin.

34. katsoo, että EU:n olisi tuettava suoraan, myös taloudellisesti, näitä ERA-keskuksia seuraaviin kolmeen pilariin perustuvan kumppanuuden puitteissa:

- EU tunnustaa nämä ERA-keskukset tärkeiksi yhteyspisteiksi toteutettaessa Euroopan unionin tavoitteita ja niihin liittyviä toimintapolitiikkoja. Tämä edellyttää ERA-keskusten huomioon ottamista niin eurooppalaisen tutkimusalueen muutosfoorumin järjestämisessä kuin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman strategisessa ohjelmasuunnittelussa.
- EU tukee keskeisten tukitoimien vahvistamista (strategia, koordinointi, eurooppalaistaminen, kansainvälistäminen, koulutus, lahjakkuuksien houkuttelevuus, innovointi ja siirrot) ja helpottaa osallistumista unionin eri ohjelmiin, muun muassa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan.
- ERA-keskusten sidosryhmät sitoutuvat vahvistamaan strategisia valmiuksiaan, parantamaan älykkään erikoistumisen laatua ja lisäämään osallistumistaan unionin verkostoihin ja ohjelmiin sekä kehittämään yhteistyötä ERA-keskusten eurooppalaisessa verkostossa.

35. toivoo, että ERA-keskuksiksi tunnustetaan vähintään 50–100 kohdetta Euroopassa ja että verkosto olisi laajalti avoin erityisesti EU13-maiden ja heikoimmassa asemassa olevien alueiden kehittyville ekosysteemeille.

36. korostaa kuntien ja alueiden ratkaisevaa roolia yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaaviin yhteiskunnallisiin innovaatioihin liittyvien laajojen yhteistyöhankkeiden alullepanijoina ja ohjaajina. ERA-keskusten olisi toimittava välineinä kehitettäessä tarvittavaa osaamista ja käytäntöjä tämän edistykseen nopeuttamiseksi.

37. korostaa, että ERA-keskusten verkosto voisi tarjota erinomaiset puitteet sellaisten yhteisten tutkimus- ja innovointihankkeiden syntymiselle, joissa on mukana useita alueellisia ekosysteemejä ja innovaatiokeskittymiä alhaalta ylöspäin suuntautuvan toimintamallin mukaisesti. Nämä yhteenliittymät voisivat hyödyntää Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteisrahoitustoimien oikeudellista välinettä, jota voidaan käyttää myös toisessa pilarissa. Tämä soveltuu täydellisesti puiteohjelman, aluepolitiikan ja kuntien ja alueiden talousarvioiden välisten synergioiden kehittämiseen.

Covid-19-kriisi, innovaatiokuilu, huippuosaamisen levittäminen: yhteenkuuluvuus eurooppalaisella tutkimus-alueella

38. varoittaa nykyisen kriisin seurauksista haavoittuvimmassa asemassa oleville ja kriisin pahiten koettelemille alueille ja muistuttaa, että vuoden 2008 talous- ja finanssikriisi johti tietyillä alueilla erityisesti Välimeren maissa tutkimus- ja innovointi-investointien romahtamiseen. Komitea katsookin, että Next Generation EU -elpymisvälineen ja seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen olisi tuettava vahvemmin korkeakoulutusta, digitaalista koulutusta, elinikäistä oppimista täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksineen sekä tutkimusta ja innovointia, jotka palvelevat eurooppalaisen tutkimusalueen tavoitteita, ja että samassa yhteydessä olisi hyödynnettävä myös REACT-EU-välinettä ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa yhdenmukaisesti alueiden hyväksymien toimenpideohjelmien ja niiden älykkään erikoistumisen strategioiden kanssa. Tämä on välttämätöntä, koska alueet tarvitsevat enemmän tukea elpymiseen ennen kuin niistä voi tulla selviytymiskyisiä.

⁽⁹⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: "Alueellinen innovaatioiden tulostaulu ja sen vaikutukset alueiden paikallaisiin toimintapolitiikkoihin" (EUVL C 440, 18.12.2020, s. 87).

39. pyytää komissiota selittämään, miten jäsenvaltiot, joiden T&I-investoinnit ovat EU:n keskiarvon alapuolella, pystyvät nykyisessä tilanteessa ilman lisätukea saavuttamaan tavoitteen, joka on investointien lisääminen 50 prosenttia seuraavien viiden vuoden aikana – tavoite, jota komitea kylläkin tukee.

40. toteaa, että eurooppalainen tutkimusalue on hajanainen: EU:n varat eivät riitä alueellisten innovaatioekosysteemien välisen yhteistyön rahoittamiseen, ja tutkimustuloksia jaetaan harvoin suurelle yleisölle ja – jopa yhden jäsenvaltion sisällä – muille alueille. Komitea pitää samaan aikaan valitettavana, että ylikansalliset T&I-ohjelmat hyödyttävät perinteisesti vain harvoja ja suhteellisen ”suljettuja” edistyneiden yliopistojen, tutkimuskeskusten, suurten teollisuusalojen ja pääkaupunki-alueiden verkostoja, jotka ovat monissa tapauksissa jo osallistuneet aiempiin puiteohjelmiin tai joilla on vahva edustus Brysselissä.

41. on yhtä mieltä siitä, että eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttaminen on hidastunut ja että maiden ja alueiden välillä on edelleen suuria eroja, kuten ERAn edistymistä koskeva raportti vuodelta 2018 osoittaa. Eurooppalaisten, valtakunnallisten ja alueellisten tutkimus- ja innovointijärjestelmien lähentyminen on riittämätöntä, mikä johtaa tutkimus- ja innovointikohteiden haitalliseen keskittymiseen Euroopassa ja jättää kokonaisia alueita sivuun. Tämä johtaa myös siihen, että liikkuvuus ja tietämyksen jakaminen on epätasaista, mikä on ristiriidassa eurooppalaisen tutkimusalueen poliittisten tavoitteiden kanssa.

42. katsoo, että näistä huomioista ollaan laajalti samaa mieltä ja ne toistuvat säännöllisesti, mutta niistä ei ole opittu poliittisella tasolla mitään, ja että jos pitäydytään nykyisissä budjettivalinnoissa, ne eivät mahdollista näiden puutteiden korjaamista, tekevät innovaatiokuilun umpeen kuromisesta toiveajattelua ja vaikuttavat siten, että huippuosaamisen levittämiseen ja osallistumisen laajentamiseen tähtäävät järjestelyt jäävät riittämättömiksi eikä niillä voida saavuttaa toivottuja poliittisia tavoitteita.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kulttuurialan ja luovien toimialojen uudelleenkäynnistäminen”

(2021/C 106/08)

Esittelijä: Giuseppe VARACALLI (IT, Renew Europe), Geracen (Reggio Calabria) kunnanvaltuuston jäsen

POLIITTISET SUOSITUKSET**EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA**

1. toteaa, että covid-19-pandemia on tuonut dramaattisella tavalla esiin sen yleisen käsityksen, että kulttuuri voi olla Euroopan sosiaalisen, taloudellisen ja kestävä kehityksen valttikortti. Se on kuitenkin myös paljastanut kulttuurialan ja luovien toimialojen todellisuuden. Koska kulttuurialan ja luovien toimialojen käsite on epätarkka ja jako julkisesti rahoitetun tai tuetun taiteen ja kulttuurin ja taloudellisesti itsenäisten kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden välillä on yhtä epäselvä kuin kyseisten alojen rajat, tässä lausunnossa kiinnitetään huomio ennen kaikkea alan toimijoihin, joiden julkiselta sektorilta saama tuki on lähtökohtaisesti olematonta tai hyvin vähäistä. Lähes kaikissa maissa kulttuurialan ja luovien toimialojen toimijoista suuri osa on pieniä yrityksiä, riippumattomia taiteilijoita ja muita luovien toimialojen vapaita ammatinharjoittajia. Kyseessä on haavoittuva ja usein epävarma ala ja myös yksi pandemiakriisistä eniten kärsineistä aloista, kuten AK on korostanut vuosien 2020–2025 painopisteistä antamassaan päätöslauselmassa.

2. muistuttaa, että yksi kulttuurialan ja luovien toimialojen yleisistä edellytyksistä on kokoontuminen ja yhteinen elämys. Tämän vuoksi niihin on sovellettu sulkutoimia, jotka eivät ole vielä päättäneet tietyillä aloilla ja niiden toiminnoissa ja jotka ovat johtamassa vakaviin taloudellisiin menetyksiin ja työpaikkojen häviämiseen. Kyseiset alat liittyvät kuitenkin erottamattomasti myös edistykseen, tutkimukseen ja kasvuun sekä aineelliseen ja aineettomaan kulttuuriperintöön. Komitea kiinnittää huomiota siihen, että esittävien taiteiden työntekijät kuuluvat niihin ryhmiin, joita covid-19-pandemian aiheuttama kriisi kurittaa rankimmin. Kyseessä olevat ihmiset ja perheet ovat vaarassa jäädä ilman tuloja eivätkä kykene selviytymään omin voimin. Komitea kehottaa unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita tukemaan alan työntekijöitä varmistamalla, että Luova Eurooppa -ohjelman varat tavoittavat kaikki kulttuurialan ja luovien toimialojen muodot ja niiden kaikki toimijat työsuhteen tyypistä riippumatta, ja sopimalla yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa, että tällainen tuki voitaisiin toteuttaa vähimmäistoimeentulon muodossa.

3. korostaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 6 ja 167 artiklassa vahvistetaan, että EU:n toimivaltaan kulttuurin alalla kuuluu jäsenvaltioiden toimien tukeminen, koordinointi ja täydentäminen. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti AK tukee EU:n aloitteita kyseisellä toimivalta-alalla, sillä ne tuovat esiin alan merkittävän ylikansallisen ja eurooppalaisen ulottuvuuden. Paikallis- ja alueviranomaisilla on merkittävää toimivaltaa edistettäessä kulttuurista ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Pandemiakriisin aikana niiden on myös koordinoitava sellaisia moniulotteisia paikallisia ja alueellisia kulttuurialan verkostoja, joissa kaikki tärkeät toimijat ovat mukana. Tässä lausunnossa otetaan huomioon EU:n vuotuinen alue- ja kuntabarometri.

4. korostaa taiteen ja kulttuurin vapauden ja riippumattomuuden merkitystä sekä kulttuuri- ja taidetuotannon itseisarvoa. Komitean myös katsoo, että niitä tulee edistää mahdollistavina tekijöinä eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin vahvistamiseksi ja sen yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamiseksi, ja kehottaa antamaan kulttuurille ja taiteelle suuremman roolin EU:n tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa. Näin varmistetaan, että kulttuuriala ja luovat toimialat nähdään kansallisella tasolla prioriteettina, kun luodaan synergioita muiden politiikanalojen ja rakennerahoituksen kanssa seuraavalla ohjelmakaudella.

5. ehdottaa jatkuvaa vuoropuhelua kulttuurialan ja luovien toimialojen organisaatioiden kanssa, jotta voidaan luoda helposti käytettävissä olevia tukijärjestelmiä innovointia ja koulutusta edistävän mobilisaation aikaansaamiseksi dynaamisissa alueellisissa ekosysteemeissä. Tässä yhteydessä voidaan perustaa erityisiä rahastoja verkostojen luomista varten, säännellä kulttuurialan toimijoiden liikkuvuutta ja vahvistaa erikoistuneita kanavia ja internetalustoja mm. taiteilijoiden, kulttuurialan toimijoiden ja järjestöjen profiilien esittelemiseksi ja näiden kansainvälistymisen edistämiseksi (Europassin tapaan) ja kaikkien ehdotuspyyntöjen, toimenpiteiden ja kohdennettujen ja mukautettujen toimien julkaisemiseksi, jotta ne ovat helpommin yksittäisten taiteilijoiden ja alan toimijoiden ulottuvilla ja nämä kykenevät paremmin hyödyntämään niitä. Samalla on otettava huomioon, että monet kulttuurialalle ja luoville toimialoille työllistyneet ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia ja kamppailevat epävarmoissa työsuhteissa ja että näiden alojen parissa toimii pääasiassa pieniä ja keskiuuria niin voittoa tavoittelevia kuin tavoittelemattomiakin yrityksiä.

6. korostaa tarvetta varmistaa, että alue- ja paikallishallinnon tahoille tiedotetaan vieläkin paremmin kulttuurialaa ja luovia toimialoja varten EU:ssa käyttöön otetuista toimista ja aloitteista. Lisäksi nyt on varmistettava kulttuurialan ja luovien toimialojen tiiviimpi seuranta paikallis- ja aluetasolla ja tunnustettava alue- ja paikallistason toimivaltuudet kulttuuripolitiikan alalla pyrittäessä alalle suunnatun rahoituksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen, sillä paikalliset ja alueelliset instituutiot tuntevat muita paremmin perustana olevat rakenteet. Lähtökohtana voisi olla jo olemassa oleva foorumi <https://creativesunite.eu> sekä Luova Eurooppa -ohjelman kansallisten yhteyspisteiden potentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen.

7. vahvistaa, että on tärkeää hyödyntää ja lisätä digitaalisia mahdollisuuksia, jotta voidaan edistää kulttuuria interaktiivisesti ja tuoda kulttuuri paremmin kaikkien yhteiskuntaryhmien ulottuville. Tämä koskee erityisesti nuoria, jotka ovat kulttuuriperinnön tulevia vartijoita ja edistäjiä ⁽¹⁾. Komitea korostaa myös tarvetta lisätä EU:n rahoitusta näiden digitointitoimien yhteisrahoittamiseksi. Tämä on koko kulttuurialalla entistäkin tärkeämpää nykyisessä pandemiatilanteessa, joka on tuonut ilmi maantieteellisistä ja taloudellisista syistä sekä sukupolvitekijöistä johtuvan digitaalisen kuilun.

8. vahvistaa, että "kulttuurin tulee olla keskeisellä sijalla EU:n kansainvälisissä suhteissa" ja että "on ilmaantunut kansainvälisen diplomatian vaihtoehtoisia muotoja ja lähestymistapoja" ⁽²⁾, mukaan luettuna kulttuuridiplomatia. Komitea toteaa myös, että eurooppalaisessa kulttuuridiplomatiassa olisi keskityttävä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä paikallis- ja alueviranomaisten edistämiseen myös koulutus- ja kulttuurivaihdon avulla ja että huomiota olisi kiinnitettävä myös suureen yleisöön ja kolmansiin maihin, jotta voidaan edistää myönteistä mielikuvaa Euroopan unionista ja sen jäsenvaltioista ja alueista keinona vahvistaa identiteettiä ja sen kautta sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vuoropuhelua. Jotta Eurooppa voisi säilyttää asemansa kulttuurin moninaisten ilmaisumuotojen eturintamassa covid-kriisin jälkeen, on muutettava ajattelutapaa ja parannettava tietoisuutta siitä, mitä meillä on ja mitä meidän on edistettävä myös vaihtoehtoisin ja virtuaalisin keinoin. Ennen kaikkea on kuitenkin parannettava tietoisuutta luovasta potentiaalista ja kyvystä vuorovaikutukseen muiden toiminta-alojen kanssa kaikilla kulttuurin ja taiteiden aloilla. Covid-19-pandemia on saanut meidät ymmärtämään, että EU:n kulttuuridiplomatiata on tärkeää vahvistaa ja kehittää ja että on kyettävä kilpailemaan suuremmalla tarjonnalla ja innovoinnilla maailmanlaajuisella areenalla, jolla ilmaantuu uusia voimia myös kulttuurin alalla. Covid-19-pandemian aiheuttama taloustilanne on korostanut verkostoitumisen sekä esittävien taiteiden ja sirkustaiteen kiertueiden sekä kiertävien näyttelyiden edistämisen merkitystä tuotosten jakamisessa paikallis- ja aluetasoa pidemmälle. Tästä syystä jokaiselle taiteen osa-alueelle on luotava verkosto kiertueiden ja vierailujen käynnistämiseksi vuonna 2022.

9. korostaa samalla, että on edelleen tärkeää tukea alkuperäisen kulttuuriperinnön tavanomaista hyödyntämistä, jotta voidaan edistää ja säilyttää Euroopan yhteistä taiteellista, historiallista ja juutalais-kristillistä perintöä.

10. kehottaa edistämään Euroopan unionin ehdotuspyyntöjä, joiden tarkoituksena on tukea nykyistä enemmän myös kulttuurin sosiaalista roolia sekä kokeilua ja innovointia nykykuvataiteessa edistäviä hankkeita, joissa pyritään uudistamaan syrjäisiä alueita, maaseutualueita tai heikossa asemassa olevia kaupunkialueita, oppilaitoksia, sairaaloita, turvakoteja ja rangastuslaitoksia. Tarkoituksena on palkita taiteilijoita ja luovan toiminnan harjoittajia sellaisen laajan eurooppalaisen kulttuurihankkeen toteuttamisesta, joka kuuluu nykytaiteen alaan ja on innovoiva, mutta tuottaa samalla tuloksia, joiden avulla voidaan omaperäisellä, innovatiivisella ja havaittavalla tavalla luoda yhteys kohderyhmään tai yhteisöön ja auttaa näin kehittämään uusia elämänlaatumalleja.

11. kehottaa käymään keskustelua yksittäisten jäsenvaltioiden kanssa, jotta luodaan välineitä, jotka voidaan kulttuurialan ja luovien toimialojen monitahoisuus huomioon ottaen ulottaa moniin eri ryhmiin, jotka eivät kaikki kuulu työntekijöiden suojan piiriin. Komitea kehottaa harkitsemaan yhtenäistä sosiaaliturvajärjestelmää, joka mahdollistaa tuet ja avustukset erityistilanteissa. Nykyistä järjestelmää olisi mukautettava joustavoittamalla ja ajanmukaistamalla sitä. Olisi luotava uusia asianmukaisia sääntelykehyksiä uusia luomis-, tuotanto- ja jakelumekanismeja varten ja keskityttävä luoviin toimialoihin, jotta voidaan tunnustaa alan toimijoiden ammattimaisuus. Tässä yhteydessä on tarpeen huolehtia siitä, että julkishallinnon työntekijöiden joukossa on näyttämötaiteen ja muiden luovien alojen tutkinnon suorittaneita, jotta voidaan kehittää monialaisia ohjelmia, jotka kattavat näyttelemisen, audiovisuaalialan ja teatterin ja viime kädessä kaikki luovat toimialat.

12. korostaa, että on pikaisesti varmistettava selkeä lainsäädäntökehys, joka kattaa erikseen kaikkien kulttuurialan työntekijöiden ja taiteilijoiden työterveyden ja -turvallisuuden, ja otettava kaikilta osin huomioon kulttuurialan ja luovien toimialojen epävarmat työolot ja -ehdot nyt pandemia-aikana sekä koko kriisistä elpymisen ja kriisin seurausten keston ajan.

⁽¹⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Kulttuuri kunnianhimoisemmassa unionissa: alueiden ja kuntien rooli" (EUVL C 141, 29.4.2020, s. 39).

⁽²⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Tavoitteena kansainvälisiä kulttuurisuhteita koskeva EU:n strategia" (EUVL C 207, 30.6.2017, s. 95).

Yhtymäkohdat poliittisiin painopisteisiin

13. on huolissaan kulttuurialan ja luovien alojen tulevaisuudesta – huolimatta covid-19-pandemian alussa käyttöön otetuista horisontaalisista ja alakohtaisista toimista.

14. suhtautuu myönteisesti neuvoston ja Euroopan parlamentin joulukuussa 2020 saavuttamaan sopimukseen Luova Eurooppa -ohjelmasta ja erityisesti taiteilijoille tarkoitettuun 2,2 miljardin euron tukeen. Sopimuksessa tunnustetaan kulttuurialan ja luovien toimialojen merkitys ja lisätään merkittävästi tukea alalle, joka tarvitsee mittavaa apua koko elpymisvaiheen ajan.

15. korostaa, että on keskityttävä kestäväpohjaisiin kulttuuritoimiin, edistettävä niin investointeja taiteen julkiseen käyttöön ja sellaisia arvoja kuin demokratiaa, avoimuutta suhteessa muuhun maailmaan, sosiaalista integraatiota, osallisuutta ja ympäristötietoisuutta ilmaiseviin taiteilijoihin ja muihin kulttuurialan toimijoihin ilman ikärajoja kuin taiteen käynnistämistä ja uudelleenkäynnistämistä EU:n ohjelmien avulla ja asetettava helpommin saataville moninaisia kestäväpohjaisia rahoitusvälineitä, kuten julkista tukea, riskipääomaa ja luototusta, jonka takaisinmaksuehdot ovat edulliset pitkällä aikavälillä.

16. pitää myönteisenä päätöstä helpottaa pienten kulttuurihankkeiden osallistumista Luova Eurooppa -ohjelmaan yksinkertaistamalla huomattavasti lähinnä hakuvaiheen byrokraattisia menettelyjä. Komitea suosittaa lisäksi, että yhdistetään EU:n eri rahastoista kulttuuriin tehtävät investoinnit, yksinkertaistetaan niihin liittyviä menettelyjä ja laajennetaan mahdollisuutta – jos sellainen on olemassa – yhteisrahoitukseen, joka voi olla pienten toimijoiden hankkeissa jopa 80 prosenttia, ja avataan säätiöille, pankeille ja instituutioille mahdollisuus kattaa jäljelle jäävä osuus. Komitea yhtyy tältä osin Euroopan parlamentin kehoitukseen antaa ”mittavaa ja ensisijaisesti avustuksiin perustuvaa tukea kulttuurialalle ja luoville aloille, jotta voidaan varmistaa paikallisyhteisöjen toimeentulo”, ja on samaa mieltä tarpeesta kohdistaa ”kulttuurialalle ja luoville aloille niiden erityistarpeiden mukaisesti vähintään 2 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen elvytysvaroista”⁽³⁾. Komitea kehottaa sisällyttämään kulttuurialan ja luovat toimialat REACT-EU-välineeseen ja painottaa tarvetta integroida kulttuuri REACT-EU-välineen ja eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen (SURE) täytäntöönpanoa koskeviin kansallisiin politiikkoihin, jotta kulttuurikustannuksilla ei rasiteta kuntien ja alueiden taloutta, joka on jo kärsinyt covid-19-kriisin aikana. Komitea kehottaa hyödyntämään rahoituksen edelleenmyöntämismekanismeja (kaskadirahoitus), jonka Euroopan komissio on jo asettanut käyttöön nimellä ”rahoitustuki kolmansille osapuolille”.

17. on yhtä mieltä tarpeesta perustaa koko EU:n yhteinen portaali, johon kootaan tietoa kaikista EU:n ohjelmista, joista rahoitetaan kulttuuriperintöä⁽⁴⁾.

18. on tyytyväinen paikallis- ja alueviranomaisten lisääntyneeseen kiinnostukseen ja toimiin kaikkialla Euroopassa edistettäessä jäsenvaltioissa yhteisiä visioita ja toimia. Komitea toivoo, että muissa maissa voitaisiin toteuttaa samankaltaisia aloitteita kuin on toteutettu Agrigenton peruskirjan⁽⁵⁾ yhteydessä. Peruskirjan on allekirjoittanut satakunta Italian kunnanjohtajaa ja alueiden puheenjohtajaa, ja sillä on erityisen edustavien järjestöjen ja Euroopan alueiden komitean tuki⁽⁶⁾.

19. toivoo, että kulttuuriperintöalalla voidaan covid-19-pandemian aiheuttamista rajoituksista huolimatta aina mahdollistaa osallistuminen, kestäväpohjaisuus, suojelu ja innovointi, jotka ovat kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden perustana olevat neljä pilaria, ja että covid-19:n aiheuttaman kriisin vuoksi Luova Eurooppa -ohjelman varojen lisäyksistä tulee rakenteellisia ja alueviranomaiset voivat hallinnoida niitä suoraan.

20. toteaa, että kulttuuriperintöalan ammattilaisilla on parhaimmat edellytykset välittää koko yhteisölle tietoa kulttuuriperinnön keskeisistä hyödyistä taloudelle, kulttuurille, ympäristölle ja yhteiskunnalle.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin 17. syyskuuta 2020 antama päätöslauselma Euroopan kulttuurisesta elpymisestä (2020/2708(RSP)).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietintöluonnos 2019/2194(INI).

⁽⁵⁾ Roomassa 30. lokakuuta 2019 allekirjoitetun Agrigenton peruskirjan tavoitteena on edistää tehokkaita toimintapolitiikkoja, jotta voitaisiin vahvistaa yhteisön kulttuuriperinnön hyödyntämistä. (<http://www.anci.it/wp-content/uploads/Carta-di-Agrigento-per-una-nuova-Agenda-europea-della-Cultura.pdf>).

⁽⁶⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kulttuuri kunnianhimoisemmassa unionissa: alueiden ja kuntien rooli”, kohta 20 (EUVL C 141, 29.4.2020, s. 39).

21. kannattaa luovan työn tekijöiden, taiteilijoiden, teknisen henkilöstön sekä kulttuuri- ja kulttuuriperintöalan muiden toimijoiden roolin vahvistamista. Heitä ei tule pitää vain talouden ja kilpailukyvyyn vahvistamisen "välineinä". Covid-19-tilanne on tuonut entistäkin selvemmin esiin tarpeen sisällyttää kulttuuri monialaisesti opetussuunnitelmiin koulutusjärjestelmissä. Tätä varten olisi tärkeää ottaa esittävät taiteet osaksi oppitunteja.

22. on erityisen huolissaan ammattitaitoisten käsityöläisten, restaurointialan ammattilaisten ja kulttuuriperinnön asiantuntijoiden kasvavasta puutteesta. Komitea kehottaa unionin toimielimiä sisällyttämään arvokkaiden käytäntöjen ja tietämyksen säilyttämisen tuleviin kulttuuriperinnön vaalimista koskeviin aloitteisiin.

Erityinen paikallinen tai alueellinen ulottuvuus

23. kehottaa jäsenvaltioita – kunnioittaen täydentävyyttä ja toissijaisuutta EU:n perusperiaatteena kulttuurisuhteiden alalla – tehostamaan toimiaan tuki- ja koordinoituihin, jotta voidaan määritellä eurooppalainen strateginen toimintamalli kulttuurialan ja luovien toimialojen uudelleenkäynnistämiseksi.

24. tunnustaa paikallis- ja alueviranomaisten roolin välttämättöminä toimijoina edistettäessä, vahvistettaessa ja tuettaessa muun muassa musiikkiin, kuvataiteisiin, kansanperintöön, esittäviin taiteisiin, audiovisuaaliseen taiteeseen, julkaisuihin ja kulttuuriperintöön liittyvää kulttuuritoimintaa avustuksin, jotka auttavat parantamaan edunsaajien olosuhteita, kun covid-19-pandemiaan liittyvien terveystoimenpiteiden johdosta on jouduttu sulkemaan julkisia tiloja tai rajoittamaan niiden kapasiteettia kuukausiksi, sekä toteutettaessa muita tukitoimia, esim. tilojen käyttöön asettaminen maksutta kulttuuritoimintaa varten tai julkisten tilojen käytön helpottaminen.

25. muistuttaa, että kulttuurissa ja luovuudessa ei aina ole kyse aineellisista hyödykkeistä. Toisinaan kulttuuri ja luovuus ilmenevät aineettomasti, jolloin esittävästä taiteilijasta itsestään tulee taideteos – ajatellaanpa laulajaa ja tanssijaa, jonglööriä ja trapetsitaiteilijaa, muusikkoa ja miimikkoa, näyttelijää ja akrobaattia. He siirtävät osaltaan perinteitä, tapoja ja tottumuksia, herättävät tunteita, luovat elämyksiä, tekevät aluetta tunnetuksi, houkuttavat matkailijoita ja ylittävät kaikenlaiset psykologiset esteet, mutta eivät aina kykene ylittämään rakenteellisia esteitä, joita pandemia on nyt kärjistänyt. Kulttuuriperintöalan ammattilaisten asiantuntemus on ainutlaatuinen julkinen hyödyke, joka on välttämätön laadun, arvojen ja kestävyysvarmistamiseksi kulttuuriperinnön suojelussa ja säilyttämisessä. Tilanne edellyttää hallinnolta strategisia toimia, joilla tähdätään erilaisten kulttuuriekosysteemien suojeluun.

26. korostaa ja toivoo, että EU ryhtyy toimiin jäsenvaltioiden tarvittavan yhteistyön käynnistämiseksi, jotta voidaan tukea ja edistää kulttuurialaan ja luoviin toimialoihin kuuluvia moninaisia ryhmiä ja käynnistää uudelleen niiden toiminta, jonka covid-19-pandemia on pysäyttänyt. Kaikilla niistä on erilaisia ominaispiirteitä, ja ne tarvitsevat erilaisia tiloja ja toimia, mutta ne kaikki pyrkivät luomaan alueilla mahdollisuuksia matkailua sekä sosiaalista, taloudellista ja kulttuurista aluekehitystä varten. Esimerkkejä on monia, kuten aineellinen kulttuuriperintö (mukaan lukien monumenttien ja arkeologisten kohteiden erittäin monimutkainen hallinnointi – muun muassa vedenalaiset kohteet –, museot, arkistot ja kirjastot), aineeton kulttuuriperintö (alueelliset ja paikalliset tapahtumat, gastronomia, käsiteollisuus), tiedotustoimet (muun muassa konferenssien ja tapahtumien, esimerkiksi Euroopan kulttuuripääkaupunkien, välityksellä), esittävät taiteet, musiikki ja tanssi (muun muassa ooppera, sirkukset, katutaiteilijat), luovat alat, joihin lukeutuvat elokuva, kustannustoiminta, design, mainosala sekä radio ja televisio, grafiikka, kuvanveisto, kuvataide, arkkitehtuuri sekä kulttuuri-instituutit ja -säätöt.

27. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia hyödyntämään EU:n varoja sekä erilaisia ohjelmia ja toimia erityisesti alalla jo toimivien mutta vähemmän tunnettujen yksittäisten taiteilijoiden esiin nostamiseksi ja suunnittelemaan nyt myös verkossa tapahtumia ja vaihtoa, joiden avulla voidaan tuoda julki alueiden moninaista luovaa potentiaalia ja tehdä niistä, kuten on tapahtunut usein aiemminkin, oman kulttuurinsa lähettiläitä ja edistäjiä. Yhdessä ne kykenevät antamaan toimilleen yhteisen eurooppalaisen leiman ja säilyttämään samalla kullekin maalle ja alueelle ominaisia piirteitä. Komitea kehottaa tukemaan tiivistä yhteistyötä Luova Eurooppa -ohjelman kansallisten yhteyspisteiden kanssa tietämyksen ja tiedon lisäämiseksi alueilla ja myös edistämään ohjelman puitteissa yhteistyötä alueiden välillä.

28. tukee vakaasti neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöstä asettaa kulttuurialalla prioriteetiksi rajatylittävä yhteistyö, lujittaa kansainvälistä yhteistyötä ja eurooppalaisten teosten luomisen, levityksen ja näkyvyyden rajatylittävää ulottuvuutta samoin kuin Euroopan kulttuurialan ja luovien toimialojen toimijoiden liikkuvuutta. Komitea on valmis osallistumaan eurooppalaisten taiteilijoiden aseman vahvistamiseen yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa, ja kehottaa kiinnittämään tässä yhteydessä erityistä huomiota Euroopan syrjäisimpien alueiden taiteilijoihin. Komitea on samaa mieltä

Euroopan parlamentin kanssa tarpeesta "suojella kulttuuriperintöalan työpaikkoja, tukea restauroinnin ammattilaisia ja kulttuuriperinnön asiantuntijoita ja antaa heille tarvittavat keinot suojella Euroopan kulttuuriperintökohteita" (7). Komitea muistuttaa myös, ettei pidä unohtaa kulttuuriperintöalan ammattilaisia, jotka työskentelevät monitieteellisissä ja monialaisissa toimintaympäristöissä ja yhdistelevät perinteisiä, luovia ja innovatiivisia toimintamalleja säilyttääkseen Euroopan korvaamattoman kulttuuriperinnön tuleville sukupolville. Komitea kehottaakin edistämään liikkuvuutta mahdollistamalla kulttuuriperintöalan ammattilaisten kaikkien, sekä virallisten että epävirallisten, tietojen ja taitojen validointi.

29. vahvistaa sen, mikä on kulttuurialan toimijoille ollut aina selvää: kunnista ja alueista, jotka osaavat hyödyntää historiaansa, kertoa omia tarinoitaan, uudistua ja ajatella uudella tavalla antamalla tilaa kevyelle, luovalle ja kestäväälle taloudelle, tulee houkuttavia paitsi matkailijoiden ja matkailuun liittyvien talouden alojen myös alueille sijoittuvien yritysten, kiinteistöjen arvon sekä sukupolvien ja kulttuurien välisen tasapainon kannalta yhteiskunnassa, joka on nyt rakenteellisesti moniainen ja moniuskontoinen.

30. kehottaa tukemaan paikallis- ja alueviranomaisia näiden pyrkiessä uudelleenkäynnistämiseen sellaisten kokeilujen ja uusien hankkeiden ja ideoiden avulla, jotka syntyvät ajattelutavan muutosta edellyttävänä aikana kulttuurialan ja luovien toimialojen uudelleenkäynnistämiseksi. Kaupunkialueiden ja alueiden uudistamisessa tulisi hyödyntää yksinkertaisia hankkeita, joiden avulla kaikkien on helpompaa hankkia tietoa myös syrjäisillä ja syrjäisimmillä ja heikommin kehittyneillä alueilla. Tässä yhteydessä on integroitava ja osallistettava olemassa tai suunnitteilla olevaa kulttuuri-infrastruktuuria alueella ja toteutettava suunnitelmia historiallisen perinnön vaalimiseksi ja säilyttämiseksi alueilla.

31. pitää välttämättömänä, että suunnitellaan luovia ratkaisuja alueiden toipumista, uudelleentoiminnallistamista, uudelleenmäärittelyä ja hallintoa varten. Ratkaisut voivat ulottua tilanteeseen liittyvistä virtuaalisista ja aineettomista toimista fyysisiin toimiin paikan päällä, ja tässä yhteydessä voidaan hyödyntää esimerkiksi kuvataiteita, esittävää ja kertovaa taidetta, taideteollisuutta, viestintää, digitaalista valmistusta ja virtuaalitodellisuutta ja ottaa yhteisöt mukaan sellaisten helppokäyttöisten ja kestävien toimien kautta, jotka edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja yhteysverkostojen kehittämistä. Esimerkkinä tästä on taidereitti *Fiumara d'Arte*: maakuntien välinen ulkoilmakokoelma kansainvälisesti tunnettujen taiteilijoiden teoksia, jotka toimivat erityistapahtumien kautta katalysaattoreina uusille lahjakkuuksille, joilla on näin tilaisuus tehdä itseään tunnetuksi. Samalla voidaan kehittää paikallista kulttuuria vahvistamalla sen identiteettiä ja ominaispiirteitä ja luomalla ainutlaatuista ja paikkalähtöistä arvoa, jota ei voi siirtää muualle ja jossa kulttuuriset tekijät korostuvat myös Euroopan tasolla.

32. muistuttaa jo esittämistään näkemyksistä liittyen Euroopan kulttuuripääkaupungit -aloitteeseen, joka on auttanut tuomaan esiin Euroopan kulttuurien rikkautta, monimuotoisuutta ja yhteisiä piirteitä. Tätä ja muita aloitteita on jatkettava ja – samoin kuin Euroopan kulttuuriperintötunnus -aloitetta – hyödynnettävä vieläkin paremmin. On tärkeää kehittää kulttuurista ja luovaa osaamista erityisesti nuorten keskuudessa. Tässä yhteydessä ei pidä aliarvioida matkailun tai luokkaretkien merkitystä; ne kärsivät kulttuurialan ja luovien alojen tavoin tilanteesta, eikä niitä voi toteuttaa virtuaalisesti.

33. korostaa vapaaehtoistyön merkitystä kulttuuriperinnön suojelemissa ja suhtautuu siksi myönteisesti kohdennettuun kehoitukseen suojella kulttuuriperintöä Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelman puitteissa.

Yleistä

34. katsoo, että Euroopassa on edistettävä taiteellisen ja kulttuurisen luomistyön levittämistä mutta myös taiteilijoiden, kuraattorien, kriitikoiden ja muiden kulttuurialan toimijoiden sekä muiden alojen luovien työntekijöiden kansainvälistä esiin tuomista sellaisten ehdotuspyyntöjen avulla, joissa korostetaan taiteen ja kulttuurin yhteiskunnallista roolia ja joissa osallistetaan paikallisviranomaiset, alueet, varsinaiset kulttuuri-instituutit, oppilaitokset, sairaalat, turvakodit ja rangaistuslaitokset. Ne ovat keskeisessä asemassa hankkeissa, joilla pyritään uudistamaan syrjäisiä ja heikossa asemassa olevia kaupunkialueita ja kiinteistöjä. Hankkeissa olisi tehtävä eri maista olevien eurooppalaisten elinten välistä yhteistyötä, ja niihin olisi kuuluttava useissa EU-maissa toteutettava edistämisyhteistyö. Hankkeissa olisi tuotettava teoksia, joiden avulla voidaan omaperäisellä, innovatiivisella ja havaittavalla tavalla luoda yhteys yhteisöön ja auttaa näin kehittämään uusia elämänlaatumalleja sekä toteuttaa tarvittava muutos kulttuurin todellisen demokratisoinnin edistämiseksi ja kansalaisten osallistumisen laajentamiseksi. On myös edistettävä kulttuurialan hallinnon innovoinnin uusia muotoja ja vahvistettava kulttuurialan hanke- ja aloitehautomoita.

(7) Euroopan parlamentin 17. syyskuuta 2020 antama päätöslauselma Euroopan kulttuurisesta elpymisestä (2020/2708(RSP)).

35. pitää välttämättömänä uusien teosten tuottamista mutta ennen kaikkea integroidumpien, jäsennellympien ja tehokkaampien yhteiskunnallisten tavoitteiden tukemista taiteen ja kulttuurin kautta varsinkin covid-19-pandemiasta johtuvan ja systeemisen markkinakriisin aikana. Komitea kehottaa laatimaan erityisesti Italian hallituksen perustaman ja sponsoroinnin hyviä käytäntöjä luoneen "taidebonuksen" pohjalta tarjous- ja ehdotuspyyntöjä ja kilpailuja, joiden avulla voitaisiin edistää eurooppalaisten nykytaiteilijoiden ja kulttuurialan toimijoiden teosten tilaamista yksityishenkilöiden ja yritysten keskuudessa. Samalla ostajan tulee asettaa teokset julkisesti esille museoihin tietyksi ajaksi ja myös pyrkiä niiden näytteille asettamiseen kiertävissä näyttelyissä.

36. painottaa "kulttuuriklusterien" ja "luovien alueiden" osalta, että covid-19-kriisin johdosta kunnat ja alueet on asetettava osaamisverkostojen keskiöön, jotta voidaan hyödyntää täysipainoisesti ideoiden, pääoman ja ihmisten liikkuvuutta maailmanlaajuisessa verkottuneessa taloudessa. Paikallis- ja alueviranomaisen tuki on elintärkeää tällaisten klusterien kehittämiselle, mutta ne täytyy myös yhdistää eurooppalaisiin ja globaaleihin integroituihin ja laajennettaviin osaamisverkostoihin niiden tehokkuuden lisäämiseksi. Siksi EU:n toimielinten olisi tuettava taloudellisesti paikallis- ja alueviranomaisia sekä paikallisia toimijoita tällaisten hankkeiden toteuttamisessa.

37. kehottaa kohtelevaan kulttuurialaa ja luovia toimialoja perushyödykkeiden tuottajina, jotta niitä ei covid-19-pandemian kaltaisten uusien poikkeuksellisten tapahtumien yhteydessä rangaista sulkutoimilla. On tarpeen ennakoida ja laatia yhteiset suuntaviivat, jotta kyseiset alat voivat jatkaa toimintaansa, vaikkakin saavutettavuutta koskevin rajoituksin.

38. panee kiinnostuneena merkille Euroopan komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin ilmoittaman uusi eurooppalainen Bauhaus -aloitteen, joka sisältyy rakennusten perusparannusaaltoa koskevaan strategiaan. Komitean mielestä on edistettävä uutta eurooppalaista estetiikkaa, joka perustuu sosiaaliseen kauneuden tarpeeseen, nykyisten olosuhteiden välisiin sidoksiin, uudistamiseen ja ympäristönäkökohtiin sekä ekologisesti kestävien materiaalien kehittelyyn ja käyttöön milanolaisen *Superstudio Groupin* esimerkin mukaisesti.

39. vahvistaa tässä yhteydessä aiemmin esittämänsä kehotuksen lisätä uudessa kaupunkiagendassa 2030 investointeja kulttuuriin sekä kulttuuriperinnön, myös pois käytöstä jääneen tai hylätyn kulttuuriperinnön, osallistavaa ja kestävää uudelleenkäyttöä ja hallinnointia sekä säilyttämistä ja levittämistä koskeviin suunnitelmiin niin, että hyödynnetään kuntien innovatiivisia aloitteita sekä alueellisten toimijoiden ylläpitämiä yhteistyöprosesseja ⁽⁸⁾.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁸⁾ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta "Kulttuuri kunnianhimoisemmassa unionissa: alueiden ja kuntien rooli" (EUVL C 141, 29.4.2020, s. 39).

III

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – ETÄKOKOUS – AK:N 142. TÄYSISTUNTO, 3.2.2021–5.2.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Kahdeksas ympäristöohjelma”

(2021/C 106/09)

Yleisesittelijä:	Dimitrios KARNAVOS (EL, EPP), Kallithéan pormestari
Viiteasiakirja:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi vuoteen 2030 ulottuvasta yleisestä unionin ympäristöalan toimintaohjelmasta, Bryssel 14.10.2020 COM(2020) 652 final – 2020/0300 (COD)

I MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

Johdanto-osan 9 kappale

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kahdeksannen ympäristöohjelman olisi nopeutettava siirtymistä uusintavaan talouteen, joka antaa maapallolle enemmän kuin ottaa. Uusintavassa kasvumallissa otetaan huomioon se, että yhteiskuntiemme hyvinvointi ja vauraus riippuvat vakaasta ilmastosta, terveestä ympäristöstä ja kukoistavista ekosysteemeistä, jotka tarjoavat talouksillemme turvallisen toimintaympäristön. Kun maailman väestö ja luonnonvarojen kysyntä kasvavat edelleen, taloudellisen toiminnan olisi kehityttävä tavalla, joka ei aiheuta vahinkoa vaan kääntää ilmastomuutoksen suunnan ja parantaa ympäristön tilaa sen heikentämisen sijaan, minimoi saastumisen ja johtaa luonnonpääoman säilyttämiseen ja rikastuttamiseen. Näin varmistetaan uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen runsaus. Jatkuvan innovoinnin, uusiin haasteisiin mukautumisen ja yhdessä luomisen kautta uusintava talous lujittaa palautumis- ja selviytymiskykyä ja suojelee nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointia.	Kahdeksannen ympäristöohjelman olisi nopeutettava siirtymistä sellaiseen talouteen, joka antaa maapallolle enemmän kuin ottaa. Kestäväpohjaisessa kasvumallissa otetaan huomioon se, että yhteiskuntiemme hyvinvointi ja vauraus riippuvat vakaasta ilmastosta, terveestä ympäristöstä ja kukoistavista ekosysteemeistä, jotka tarjoavat talouksillemme turvallisen toimintaympäristön. Kun maailman väestö ja luonnonvarojen kysyntä kasvavat edelleen, taloudellisen toiminnan olisi kehityttävä kestävällä tavalla, joka ei aiheuta vahinkoa vaan joka hillitsemis- tai kompensointitoimenpiteiden ja paikallisympäristöä ja -yhteisöjä hyödyttävien maksuperusteisten järjestelyjen ansiosta kääntää ilmastomuutoksen suunnan ja parantaa ympäristön tilaa sen heikentämisen sijaan, jonka yhteydessä ympäristövaikutuksia seurataan jatkuvasti ja joka minimoi saastumisen ja johtaa luonnonpääoman säilyttämiseen ja rikastuttamiseen. Näin varmistetaan uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen runsaus. Jatkuvan innovoinnin, uusiin haasteisiin mukautumisen ja yhdessä luomisen kautta kestävä talous lujittaa palautumis- ja selviytymiskykyä ja suojelee nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointia.

Perustelu

- i) Taloudellisen toiminnan olisi oltava kestäväällä pohjalla ja kasvun olisi jatkuttava niin, että samalla huolehditaan ympäristönsuojelusta sekä paikallis ympäristön ja -yhteisöjen kestävästä kasvukehityksestä erityistoimenpiteiden ja seurantamekanismin tai -välineiden, esimerkiksi ympäristö- ja sosiaalivaikutusten hallintasuunnitelmien (Environmental and Social Management Plan, ESMP) avulla. ii) Uusintavan talouden käsitteeseen liittyy sellaisen mielikuvan riski, että luonto ja ympäristö on helppo saada uusiutumaan. Vaihtoehtoksi ehdotetaan ilmaisu "kestäväpohjainen kasvumalli".

Muutosehdotus 2

2 artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisena pitkän aikavälin tavoitteena on, että vuonna 2050 kansalaiset elävät hyvää elämää maapallon resurssien rajoissa uusinta-vassa taloudessa, jossa mitään ei tuhlaa, kasvihuonekaasujen nettopäästöjä ei synny ja talouskasvu ei edellytä resurssien käytön lisäämistä eikä aiheuta ympäristön pilaantumista. Terve ympäristö tukee kansalaisten hyvinvointia, luonnon monimuotoisuus kukoistaa sekä luonnonpääomaa suojellaan, ennallistetaan ja arvostetaan tavalla, joka vahvistaa kykyä sietää ilmastonmuutosta ja muita ympäristöriskejä. Unioni näyttää suuntaa nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin varmistamiselle maailmanlaajuisesti.	Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisena pitkän aikavälin tavoitteena on, että vuonna 2050 kansalaiset ja heidän paikallisyhteisönsä elävät hyvää elämää maapallon resurssien rajoissa kestävässä taloudessa, jossa mitään ei tuhlaa, kasvihuonekaasujen nettopäästöjä ei synny ja talouskasvu ei edellytä resurssien käytön lisäämistä eikä aiheuta ympäristön pilaantumista. Terve ympäristö tukee kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä ja parantaa ekosysteemipalveluja , luonnon monimuotoisuus kukoistaa sekä luonnonpääomaa suojellaan, ennallistetaan ja arvostetaan tavalla, joka vahvistaa kykyä sietää ilmastonmuutosta ja muita ympäristöriskejä. Kahdeksannella ympäristöohjelmalla pyritään vahvistamaan ympäristöpolitiikan ja terveyden välistä yhteyttä. Terveellistä elämää korostavan lähestymistavan on oltava perusta EU:n kaikelle toimintapolitiikalle ihmisten terveyden, terveen maapallon, terveen talouden ja terveen, kaikille mahdollisuuksia tarjoavan yhteiskunnan edistämiseksi. Unioni näyttää suuntaa nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin varmistamiselle maailmanlaajuisesti.

Perustelu

- i) Monista ympäristöpoliittisista toimista huolehtivat paitsi yksittäiset kansalaiset myös paikallisyhteisöt. ii) Terveystarkko-kohtaa olisi covid-19-pandemian aiheuttaman tilanteen vuoksi korostettava entistä enemmän. Lisäksi olisi tähdennettävä terveyden ja ympäristön välistä yhteyttä, koska sillä on olennaisen tärkeä merkitys. Paikallis- ja alueviranomaiset näkevät omissa yhteisöissään, miten ympäristöpolitiikka vaikuttaa terveyteen ja hyvinvointiin. iii) Myös ekosysteemipalvelujen käsite liittyy terveeseen ympäristöön.

Muutosehdotus 3

2 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kahdeksannella ympäristöohjelmalla on seuraavat kuusi aihekohtaista ensisijaista tavoitetta:	Kahdeksannella ympäristöohjelmalla on seuraavat kuusi aihekohtaista ensisijaista tavoitetta:
a) kasvihuonekaasupäästöjen peruuttamaton ja asteittainen vähentäminen sekä luonnollisten tai muiden nielujen aikaansaamien poistumien lisääminen unionissa , jotta saavutetaan vuodelle 2030 asetettu kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoite ja ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä asetuksen (EU) .../... mukaisesti ³² ;	a) kasvihuonekaasupäästöjen jatkuva ja asteittainen vähentäminen sekä poistumien lisääminen luonnollisten tai muiden nielujen tai hiilidioksidipäästöjen vähentämistä edistävien vihreiden investointien avulla unioni-, valtio-, alue- ja paikallistasolla , jotta saavutetaan vuodelle 2030 asetettu kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoite ja ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä asetuksen (EU) .../... mukaisesti ³² ;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
b) jatkuva edistyminen sopeutumiskyvyn parantamisessa, palautumis- ja selviytymiskyvyn vahvistamisessa sekä haavoittuvuuden vähentämisessä ilmastomuutoksen edessä; c) eteneminen kohti uusintavaa kasvumallia, jossa maapallolle annetaan enemmän kuin siltä otetaan, pyrkiminen talouskasvuun, joka ei edellytä resurssien käytön lisäämistä eikä aiheuta ympäristön pilaantumista, ja kiertotalouteen siirtymisen nopeuttaminen; d) pyrkimys saavuttaa saasteettomuustavoite, joka tähtää myrkyttömään ympäristöön, ilma, vesi ja maaperä mukaan lukien, ja kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin suojeleminen ympäristöön liittyviltä riskeiltä ja vaikutuksilta; e) luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, säilyttäminen ja ennallistaminen sekä luonnonpääoman, erityisesti ilman, veden, maaperän, metsien, makean veden, kosteikkojen ja meren ekosysteemien, parantaminen; f) ympäristökestävyyden edistäminen ja tuotantoon ja kulutukseen liittyvien keskeisten ympäristö- ja ilmastopaineiden vähentäminen erityisesti energian, teollisuuden kehittämisen, rakennusten, infrastruktuurin, liikkuvuuden ja elintarvikejärjestelmän aloilla.	b) jatkuvan tarpeen mukainen edistyminen sopeutumiskyvyn parantamisessa, palautumis- ja selviytymiskyvyn vahvistamisessa sekä haavoittuvuuden vähentämisessä ilmastomuutoksen edessä, eritoten haavoittuvissa alue- ja paikallisyhteisöissä; c) eteneminen kohti kestäväpohjaista kasvumallia, jossa maapallolle annetaan enemmän kuin siltä otetaan, pyrkiminen talouskasvuun, joka ei edellytä resurssien käytön lisäämistä eikä aiheuta ympäristön pilaantumista, ja kiertotalouteen siirtymisen nopeuttaminen; d) pyrkimys saavuttaa saasteettomuustavoite, joka tähtää myrkyttömään ympäristöön, ilma, vesi ja maaperä mukaan lukien, ja kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin suojeleminen ympäristöön liittyviltä riskeiltä ja vaikutuksilta; e) luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen suojeleminen, säilyttäminen ja ennallistaminen suojele-alueilla ja niiden ulkopuolella sekä luonnonpääoman, erityisesti ilman, veden, maaperän, metsien, makean veden, kosteikkojen ja meren ekosysteemien, parantaminen; f) ympäristökestävyyden edistäminen ja tuotantoon ja kulutukseen liittyvien keskeisten ympäristö- ja ilmastopaineiden vähentäminen erityisesti energian, teollisuuden kehittämisen, rakennusten, infrastruktuurin, liikkuvuuden ja elintarvikejärjestelmän aloilla tukeutumalla esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointiin ja muihin asianmukaisiin arviointeihin sekä kehittämällä menetelmiä ja välineitä vaikutusten kattavaa jatkuvaa seurantaa ja ympäristötehokkuuden jatkuvaa parantamista varten.

Perustelu

- i) Ilmaan päätyviä päästöjä voitaisiin vähentää paitsi luonnollisten ja muiden nielujen myös vihreiden ja kestäväpohjaisten investointien avulla. ii) Sopeutumiskyvyn parantaminen ja ilmastomuutokseen liittyvän palautumis- ja selviytymiskyvyn vahvistaminen koskee eritoten haavoittuvia alueita, kuten rannikkoalueita ja muita vastaavia. Voittaisiinkin sanoa, että kyse on pääasiassa alueellisesta ja paikallisesta ongelmasta. iii) Useimmilla f alakohdassa luetelluilla aloilla (energia, teollisuus, infrastruktuuri jne.) on noudatettava ympäristölupamenettelyä. Sen avulla voidaan jossain määrin varmistaa, että rakentaminen ja toiminta näillä aloilla on kestävyysperiaatteen mukaista. Onkin ratkaisevan tärkeää, että käytössä on mekanismi, jolla niiden ympäristötehokkuutta seurataan ja parannetaan jatkuvasti.

Muutosehdotus 4

3 artiklan 1 kohdan b alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
1. Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että a) – – b) lujitetaan politiikan kehittämiseen ja täytäntöönpanoon sovellettavaa yhdenmukaista lähestymistapaa erityisesti seuraavin tavoin: — valtavirtaistetaan 2 artiklassa vahvistetut ensisijaiset tavoitteet kaikkiin asiaankuuluviin strategioihin, lainsäädäntöaloitteisiin ja muihin aloitteisiin, ohjelmiin, investointeihin ja hankkeisiin unionin, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, jotta ne ja niiden täytäntöönpano eivät vaikeuta 2 artiklassa asetettujen ensisijaisten tavoitteiden saavuttamista; — maksimoidaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2014/52/EU ja 2001/42/EY täytäntöönpanosta saatavat hyödyt;	1. Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että a) – – b) lujitetaan politiikan kehittämiseen ja täytäntöönpanoon sovellettavaa yhdenmukaista lähestymistapaa erityisesti seuraavin tavoin: — valtavirtaistetaan 2 artiklassa vahvistetut ensisijaiset tavoitteet kaikkiin asiaankuuluviin strategioihin, lainsäädäntöaloitteisiin ja muihin aloitteisiin, ohjelmiin, investointeihin ja hankkeisiin unionin, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, jotta ne ja niiden täytäntöönpano eivät vaikeuta 2 artiklassa asetettujen ensisijaisten tavoitteiden saavuttamista; — kehitetään käytäntöjä ja täytäntöönpannaan toimintaa, joka tukee paikallis- ja alueviranomaisia niiden toteuttaessa tavoitteita; — vahvistetaan Euroopan komission ja alueiden komitean yhteistyötä ympäristöyhteistyön teknisen foorumin puitteissa ja tutkitaan, miten vuoropuhelua ja tietojen vaihtoa voitaisiin parantaa; — maksimoidaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2014/52/EU ja 2001/42/EY täytäntöönpanosta saatavat hyödyt;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
— kiinnitetään erityistä huomiota taloudellisten, ympäristö- ja sosiaalisten tavoitteiden välisiin synergioihin ja mahdollisiin kompromisseihin sen varmistamiseksi, että kansalaisten ravitsemukseen, asumiseen ja liikkuvuuteen liittyvät tarpeet täytetään kestäväällä tavalla niin, ettei ketään unohdeta; — arvioidaan säännöllisesti nykyisiä politiikkoja ja valmistellaan uusista aloitteista vaikutustenarviointeja, jotka perustuvat laajoihin kuulemismenettelyihin, jotka toteutetaan vastuullisten, osallistavien, tietoon perustuvien ja helposti toteutettavissa olevien menettelyjen mukaisesti ja joissa otetaan asianmukaisesti huomioon ennakoidut ympäristö- ja ilmastovaikutukset;	— kiinnitetään erityistä huomiota taloudellisten, ympäristö- ja sosiaalisten tavoitteiden välisiin synergioihin ja mahdollisiin kompromisseihin sen varmistamiseksi, että kansalaisten ravitsemukseen, asumiseen ja liikkuvuuteen liittyvät tarpeet täytetään kestäväällä tavalla niin, ettei ketään unohdeta; — varmistetaan, ettei 2 artiklan 1 kohdan mukaisen vuoteen 2050 tähtäävän pitkän aikavälin ensisijaisen tavoitteen saavuttaminen merkitse veronkorotuksia, korkeampia energiahintoja ja suurempaa sääntelytaakkaa Euroopan kuluttajille ja yrityksille; — arvioidaan säännöllisesti nykyisiä politiikkoja ja valmistellaan uusista aloitteista vaikutustenarviointeja, jotka perustuvat laajoihin kuulemismenettelyihin, jotka toteutetaan vastuullisten, osallistavien, tietoon perustuvien ja helposti toteutettavissa olevien menettelyjen mukaisesti ja joissa otetaan asianmukaisesti huomioon ennakoidut ympäristö- ja ilmastovaikutukset; — edistetään EU-, valtio-, alue- ja paikallistason viestintätoimia, joilla pyritään lisäämään erityisesti nuorten keskuudessa tietoisuutta ympäristöpolitiikan asianmukaisen täytäntöönpanon merkityksestä ja hyödyistä sekä sen kansalaisille, yrityksille ja maapallolle tuomasta lisäarvosta, jotta voidaan vahvistaa kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden sitoutumista ja osallistumista täytäntöönpanotoimiin;

Perustelu

- i) Ympäristöyhteistyön tekninen foorumi perustettiin vuonna 2012 ja otettiin sittemmin osaksi seitsemättä ympäristöohjelmaa. Kuten foorumin verkkosivuilla todetaan, sisällyttäminen seitsemänteen ympäristöohjelmaan loi sille vankan ja pitkäaikaisen perustan. Koska yhteistyöstä saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä, foorumin sisällyttäminen kahdeksanteen ympäristöohjelmaan olisi looginen askel, jolla varmistettaisiin sen saaman tuen jatkuminen. ii) Viestintää on parannettava edelleen, ja paikallis- ja alueviranomaisilla voi olla tässä yhteydessä tärkeä rooli.

Muutosehdotus 5

3 artiklan 1 kohdan d alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
d) mobilisoidaan kestäviä investointeja julkisista ja yksityisistä lähteistä, mukaan lukien unionin talousarviosta saatavilla olevat varat ja välineet, Euroopan investointipankin kautta ja kansallisella tasolla;	d) mobilisoidaan kestäviä investointeja julkisista ja yksityisistä lähteistä, mukaan lukien unionin talousarviosta saatavilla olevat varat ja välineet, Euroopan investointipankin kautta ja kansallisella tasolla huolehtien oikeanlaisista yhteisvaikutuksista ja varmistetaan samalla, että niillä tasoilla, joilla investointeja tarvitaan eniten ja hyödynnetään tehokkaimmin, on osoitettavissa riittävästi investointivaroja ja että paikallis- ja alueyhteisöillä on tarvittavat resurssit käytännön täytäntöönpanoa varten;

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaiset ovat monissa tapauksissa vahvasti mukana ympäristöpolitiikan täytäntöönpanossa. On olennaisen tärkeää varmistaa, että paikallis- ja alueyhteisöillä on käytettävissään riittävät resurssit. Myös silloin, kun politiikan toteuttamisesta vastaavat valtiotason viranomaiset, politiikan välittömiä ja välillisiä käytännön vaikutuksia hallitaan usein paikallis- ja aluetason toimin.

Muutosehdotus 6

3 artiklan 1 kohdan e alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
lakkautetaan asteittain ympäristön kannalta haitalliset tuet unionin ja kansallisella tasolla, käytetään mahdollisimman tehokkaasti markkinapohjaisia välineitä ja vihreän budjetoinnin välineitä, mukaan lukien sosiaalisesti oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseen käytettävät välineet , ja tuetaan yrityksiä ja muita sidosryhmiä luonnonpääoman standardoitujen tilipitokäytäntöjen kehittämisessä;	lakkautetaan asteittain ympäristön kannalta haitalliset tuet unionin ja kansallisella tasolla, käytetään mahdollisimman tehokkaasti markkinapohjaisia välineitä ja vihreän budjetoinnin välineitä ja tuetaan yrityksiä ja muita sidosryhmiä luonnonpääoman standardoitujen tilipitokäytäntöjen kehittämisessä huolehtien samalla siitä, että siirtymä on sosiaalisesti oikeudenmukainen kaikkien alueiden, kaupunkien ja kuntien kannalta;

Perustelu

Sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtymä olisi otettava huomioon kaikkien välineiden eikä ainoastaan vihreän budjetoinnin välineiden yhteydessä, ja sen olisi koskettava kaikkia alueita, kaupunkeja ja kuntia kaikkialla EU:ssa.

Muutosehdotus 7

3 artiklan 1 kohdan f alakohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
f) varmistetaan, että ympäristöpolitiikat ja -toimet perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon, lisätään ympäristötietopohjaa ja sen käyttöönottoa esimerkiksi tutkimuksen ja innovoinnin avulla, edistetään vihreää osaamista ja jatketaan ympäristö- ja ekosysteemitilinpidoon kehittämistä;	f) varmistetaan, että unioni-, valtio-, alue- ja paikallistasoon ympäristöpolitiikat ja -toimet perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon, lisätään ympäristötietopohjaa ja sen käyttöönottoa esimerkiksi tutkimuksen ja innovoinnin avulla, edistetään vihreää osaamista ja jatketaan ympäristö- ja ekosysteemitilinpidoon kehittämistä sekä edistetään myös aluetason vertailukelpoisiin indikaattoreihin pohjautuvan tieteellisen tietämyksen jatkuvaa parantamista tietoon perustuvaa päätöksentekoa silmällä pitäen;

Perustelu

Ehdotetun muutoksen avulla korostetaan kaikkien hallintotasojen ratkaisevaa roolia. Lisäksi pyritään vahvistamaan valmiuksia arvioida edistymistä kahdeksannen ympäristöohjelman yleistavoitteiden saavuttamisessa kaikilla tasoilla ja kiinnitetään tässä yhteydessä huomiota myös aluetason indikaattoreihin.

Muutosehdotus 8

3 artiklan 1 kohta – Lisätään g alakohdan jälkeen uusi h alakohta.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
—	h) varmistetaan yhteistoiminnallisen ja monitasoisen hallintotavan avulla paikallis- ja alueviranomaisten täysipainoinen osallistuminen ja yhteistyö niiden kanssa ympäristöpolitiikan kaikilla osa-alueilla;

Perustelu

Ehdotettu muutos auttaa tehostamaan politiikan kehittämistä ja täytäntöönpanoa.

Muutosehdotus 9

3 artiklan 1 kohta – Lisätään i alakohdan jälkeen uusi j alakohta.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
—	j) edistetään kahdeksannen ympäristöohjelman hyötyjä paikallis- ja aluetasolla olennaisena osana EU:n ympäristöpolitiikan vaikuttavaa ja tehokasta täytäntöönpanoa, kuten ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arvioinnissa esitetään;

Perustelu

On tärkeää tiedottaa kahdeksannen ympäristöohjelman hyödyistä ja edistää niitä, jotta ympäristöpolitiikan täytäntöönpanoa voidaan parantaa.

Muutosehdotus 10

3 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että mobilisoidaan laaja tuki ottamalla mukaan kansalaiset, työmarkkinaosapuolet ja muut sidosryhmät sekä kannustamalla kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia kaupunki- ja maaseutualueilla tekemään yhteistyötä kahdeksanteen ympäristöohjelmaan liittyvien strategioiden, politiikkojen ja lainsäädännön kehittämisessä ja täytäntöönpanossa.	Kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että mobilisoidaan laaja tuki ottamalla mukaan kansalaiset, työmarkkinaosapuolet ja muut sidosryhmät sekä kannustamalla kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia tekemään yhteistyötä kahdeksanteen ympäristöohjelmaan liittyvien strategioiden, politiikkojen ja lainsäädännön kehittämisessä ja täytäntöönpanossa. EU edistää kokonaisvaltaista paikka- ja aluelähtöistä toimintamallia, jossa otetaan huomioon kaikenlaisien yhteisöjen, esimerkiksi kaupunki- ja maaseutuyhteisöjen, mutta myös rannikko-, vuoristo-, saari-, saaristo- ja syrjäisimpien alueiden erityishaasteet ja -vahvuudet. Toimintamallissa kiinnitetään huomiota yhteisöjen ja niitä ympäröivien alueiden, etenkin kaupunkien lähialueiden, väliseen vuorovaikutukseen.

Perustelu

EU:ssa on monia erityyppisiä paikallis- ja alueyhteisöjä, joilla kaikilla on omat haasteensa ja vahvuutensa. Ympäristöpolitiikassa on usein vahva alueellinen komponentti, joka on mukautettava kulloiseenkin tilanteeseen kentällä. Seitsemännessä ympäristöohjelmassa on keskitytty lähinnä kaupunkiulottuvuuteen. Ehdotuksessa kahdeksanneksi ympäristöohjelmaksi mainitaan vain kaupunki- ja maaseutualueet. EU:n ympäristöpolitiikan tehokkaan täytäntöönpanon kannalta on keskeisen tärkeää ottaa huomioon EU:n yhteisöjen moninainen kirjo.

Muutosehdotus 11

4 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
1. Komissio arvioi säännöllisesti Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan kemikaaliviraston tuella unionin ja jäsenvaltioiden edistymistä 2 artiklassa säädettyjen ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa ja raportoi siitä säännöllisesti ottaen huomioon 3 artiklassa säädetty mahdollistavat edellytykset. 2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettussa arvioinnissa on otettava huomioon tietojen ja indikaattoreiden saatavuuden ja merkityksellisuuden viimeaikainen kehitys ja hyödynnettävä jäsenvaltioissa ja unionin tasolla saatavilla olevia tietoja, erityisesti Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan tilastojärjestelmän hallinnoimia tietoja. Kyseinen arviointi ei vaikuta olemassa oleviin ympäristö- ja ilmastopoliittikkaa koskeviin seuranta-, raportointi- ja hallintokehyksiin ja -toimenpiteisiin. 3. Euroopan ympäristökeskus ja Euroopan kemikaalivirasto tukevat komissiota tietojen ja tietämyksen saatavuuden ja merkityksellisuuden parantamisessa erityisesti toteuttamalla seuraavat toimet: a) näytön ja tietojen kerääminen, käsittely ja raportointi nykyaikaisilla digitaalisilla välineillä; b) työskentely seurantatiedoissa olevien merkityksellisten puutteiden korjaamiseksi; c) toimintapoliittisesti merkityksellisten ja systeemisten analyysien tekeminen ja poliittisten tavoitteiden täytäntöönpanon edistäminen unionin ja kansallisella tasolla; d) ympäristöön kohdistuvia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia koskevien tietojen integrointi ja muiden saatavilla olevien tietojen, esimerkiksi Copernicus-ohjelman tuottamien tietojen, täysimääräinen hyödyntäminen;	1. Komissio arvioi säännöllisesti Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan kemikaaliviraston tuella unionin ja jäsenvaltioiden edistymistä 2 artiklassa säädettyjen ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa ja raportoi siitä säännöllisesti ottaen huomioon 3 artiklassa säädetty mahdollistavat edellytykset. 2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettussa arvioinnissa on otettava huomioon tietojen ja indikaattoreiden saatavuuden ja merkityksellisuuden viimeaikainen kehitys ja hyödynnettävä jäsenvaltioissa ja unionin tasolla saatavilla olevia tietoja, erityisesti Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan tilastojärjestelmän hallinnoimia tietoja. Kyseinen arviointi ei vaikuta olemassa oleviin ympäristö- ja ilmastopoliittikkaa koskeviin seuranta-, raportointi- ja hallintokehyksiin ja -toimenpiteisiin. 3. Euroopan ympäristökeskus ja Euroopan kemikaalivirasto tukevat komissiota tietojen ja tietämyksen saatavuuden ja merkityksellisuuden parantamisessa erityisesti toteuttamalla seuraavat toimet: a) näytön ja tietojen kerääminen, käsittely ja raportointi nykyaikaisilla digitaalisilla välineillä; b) työskentely seurantatiedoissa olevien merkityksellisten puutteiden korjaamiseksi; c) toimintapoliittisesti merkityksellisten ja systeemisten analyysien tekeminen ja poliittisten tavoitteiden täytäntöönpanon edistäminen unionin, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla; d) ympäristöön kohdistuvia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia koskevien tietojen integrointi ja muiden saatavilla olevien tietojen, esimerkiksi Copernicus-ohjelman tuottamien tietojen, täysimääräinen hyödyntäminen;

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
e) tietojen saatavuuden parantaminen entisestään unionin ohjelmien avulla;	e) tietojen saatavuuden parantaminen entisestään unionin ohjelmien avulla;
f) avoimuuden ja vastuullisuuden varmistaminen;	f) tietojen saatavuuden ja yhteentoimivuuden parantaminen paikallis- ja aluetasolla;
g) kansalaisyhteiskunnan, viranomaisten, kansalaisten, työmarkkinaosapuolten ja yksityisen sektorin auttaminen tunnistamaan ilmasto- ja ympäristöriskit ja toteuttamaan toimia niiden ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä niihin sopeutumiseksi, ja kyseisten toimijoiden kannustaminen sitoutumaan tietoaukkojen korjaamiseen.	g) avoimuuden ja vastuullisuuden varmistaminen;
4. Komissio tarkastelee säännöllisesti tieto- ja tietämys-tarpeita unionin ja kansallisella tasolla, mukaan lukien Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan kemikaaliviraston valmiudet suorittaa 3 kohdassa tarkoitettut tehtävät.	h) kansalaisyhteiskunnan, kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten, kansalaisten, työmarkkinaosapuolten ja yksityisen sektorin auttaminen tunnistamaan ilmasto- ja ympäristöriskit ja toteuttamaan toimia niiden ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä niihin sopeutumiseksi, ja kyseisten toimijoiden kannustaminen sitoutumaan tietoaukkojen korjaamiseen; i) myönteisten ympäristöyhteyksien edistäminen kaupunki-, esikaupunki- ja maaseutualueiden välillä kestävän kehityksen tavoitteen 11 ”kestävät kaupungit ja yhteisöt” mukaisesti. 4. Komissio tarkastelee säännöllisesti tieto- ja tietämys-tarpeita unionin ja kansallisella tasolla sekä tarvittaessa alue- ja paikallistasolla , mukaan lukien Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan kemikaaliviraston valmiudet suorittaa 3 kohdassa tarkoitettut tehtävät.

Perustelu

Paikallis- ja alueviranomaisilla on tärkeä rooli ympäristöpolitiikan käytännön täytäntöönpanossa. Uutta seurantakehystä luotaessa olisi otettava nämä tasot huomioon ja asetettava lisäksi tietoa tarjolle, jotta voidaan tukea politiikan täytäntöönpanoa paikallis- ja alueyhteisöissä.

II POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu myönteisesti kahdeksanteen ympäristöohjelmaan, jossa määritellään vuoteen 2030 asti sovellettava ympäristö- ja ilmastopolitiikan strateginen lähestymistapa ja jossa noudatellaan vuoteen 2050 ulottuvaa pitkän aikavälin visiota hyvästä elämästä maapallon resurssien rajoissa ja keskitytään täytäntöönpanon ja seurannan parantamiseen.

2. katsoo, että kahdeksannen ympäristöohjelman on täydennettävä Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa merkittäväällä tavalla ja tuettava EU:n vihreää elpymistä pitkäjänteisyytensä ja ensisijaisten ympäristötavoitteidensa avulla.

3. toteaa, että kahdeksas ympäristöohjelma ei edeltäjistään poiketen sisällä toimenpiteitä, ja katsoo, ettei tästä saa tulla ennakkotapausta tulevia ympäristöohjelmia ajatellen. Komitea korostaa, että vihreän kehityksen ohjelmassa esitetään kahdeksannen ympäristöohjelman ensisijaisiin tavoitteisiin liittyviä toimia vain vuoteen 2024 asti, vaikka ympäristöohjelma jatkuu vuoteen 2030 saakka. Komitea kehottaaakin selventämään kahdeksannessa ympäristöohjelmassa sitä, miten ohjelman väliarvioinnin yhteydessä on tarkoitus määritellä uusia toimenpiteitä ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

4. on tyytyväinen siihen, että entistä tehokkaampi ja vaikuttavampi täytäntöönpano on asetettu kahdeksannessa ympäristöohjelmassa keskeiseksi painopisteeksi. Komitea peräänkuuluttaakin asianmukaisia välineitä ja resursseja sekä innovatiivisia toimintamalleja, jotka antavat paikallis- ja alueviranomaisille mahdollisuuden tarjota räätälöityjä ratkaisuja ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon parantamiseksi kentällä.

5. korostaa, ettei täytäntöönpano-ongelmia voida ratkaista vain antamalla yhä enemmän lainsäädäntöä. Tavoitearvojen saavuttamiseksi ja vaatimusten täyttämiseksi tarvitaan myös tukimekanismeja, uudenlaisia toimintatapoja ja innovointia.

6. korostaa Euroopan komission ja Euroopan alueiden komitean ympäristöyhteistyön teknisen foorumin myönteistä roolia ja tähdentää, että foorumin sisällyttäminen seitsemänteen ympäristöohjelmaan loi sille vankan pitkäaikaisen perustan. Komitea kehottaa tehostamaan kahdeksannen ympäristöohjelman avulla entisestään tämän ENVE-valiokunnan ja ympäristöasioiden pääosaston perustaman foorumin toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää vuoropuhelua ja koota tietoa paikallisista ja alueellisista haasteista ja ratkaisuista EU:n ympäristölainsäädännön soveltamisessa.

7. kehottaa vahvistamaan ympäristötietopohjaa, ottamaan digitaali- ja datateknologian tarjoamat mahdollisuudet käyttöön ja lisäämään luontoon perustuvien ratkaisujen ja sosiaalisen innovoinnin hyödyntämistä täytäntöönpanon parantamiseksi.

8. korostaa, että perinteinen, alakohtainen ympäristöpolitiikka on suurelta osin tehotonta, minkä vuoksi kahdeksannessa ympäristöohjelmassa olisi ympäristöpolitiikan tehostamiseksi omaksuttava yhdenmukainen lähestymistapa, vastattava ympäristöhaasteiden monitahoisuuteen, luotava synergiaa ja vältettävä yhteensopivuusongelmia seuraavien näkökohtien välillä:

a) erilaisten ympäristö-, energia- ja ilmastopolitiikkojen tavoitetasot, aikataulut, täytäntöönpanomenettelyt ja välineet

b) EU:n ympäristölainsäädännössä vahvistettujen raja-arvojen sekä lähdekohtaisissa politiikoissa vahvistettujen raja-arvojen taso ja toteuttamisaikataulu.

9. kiinnittää huomiota siihen, että kahdeksas ympäristöohjelma ja monivuotinen rahoituskehys 2021–2027 hyväksytään eri aikaan, ja toteaa jälleen kerran, että tulevia ympäristöohjelmia koskevat päätöksentekoprosessit tulee sovittaa yhteen monivuotisen rahoituskehysten aikataulun kanssa.

10. toteaa, että asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä ympäristön tilaa koskeva tehokas tietojen keruu, käsittely ja hyödyntäminen. Tämä on kuitenkin vielä hyvin vaihtelevasti ja usein alkeellisesti ja liiallisesti ihmistyöllä toteutettua, etenkin paikallisesti ja alueellisesti. Täten komitea korostaa koko EU:n kattavasti toteutettavia kehitystoimia ja investointeja, joilla tarvittava tiedonkäsittely voidaan toteuttaa yhtenäisesti korostaen yhteensopivuutta ja hyväksikäyttäen automaattisia tiedonvirtoja ja avoimia rajapintoja.

11. katsoo, että vahingon välttämisen periaate kuuluu terveellistä elämää korostavaan lähestymistapaan ja että sen olisi toimintapolitiikkojen yhdistämisen ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi oltava myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien ohjenuora.

12. kehottaa nivomaan ympäristö- ja ilmastopolitiikan sekä kiertotaloutta edistävät toimintalinjat kaikilta osin EU:n talousarvio-, talous- ja sosiaalipoliittisiin toimiin ja muistuttaa, että ympäristömyönteisissä elvytystoimissa olisi otettava huomioon alueelliset erot ja haasteet sekä huolehdittava siitä, ettei yhtäkään yhteisöä unohdeta.

13. toistaa kehotuksensa omaksua kokonaisvaltainen paikka- tai aluelähtöinen toimintamalli, sillä se on paras keino taata kaikille mahdollisuudet terveelliseen elämään, kun huomioon otetaan paikka- tai aluekohtaiset erityispiirteet, myös biokulttuurinen monimuotoisuus.

14. pitää myönteisenä sitoutumista Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan pohjautuvaan elpymisstrategiaan ja toistaa kantansa, jonka mukaan ympäristö-, ilmasto- ja siirtymähaasteet edellyttävät huomattavia vihreitä ja sinisiä investointeja ja innovaatioita kaikilla hallintotasoilla.

15. kehottaa tekemään kunnianhimoisia investointeja keskeisille vihreille aloille (esim. uusiutuvia energiamuotoja koskevat hankkeet, kiertotalous ja siirtyminen ympäristöystävällisiin liikennemuotoihin), sillä ne ovat tarpeen palautumis- ja selviytymiskyvyn parantamiseksi sekä kasvun ja työpaikkojen luomiseksi solidaarisessa, oikeudenmukaisessa, osallistavassa ja kestävässä yhteiskunnassa, ja korostaa niiden tuovan moninaisia hyötyjä taloudelle sekä ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille. Paikallis- ja alueviranomaisilla voi olla elpymisessä tärkeä rooli, ja ne olisi tarvittaessa otettava mukaan kyseisten investointien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

16. toteaa, että paikallis- ja aluehallinto on ratkaisevassa asemassa pyrittäessä saamaan kansalaiset, yritykset, tutkimuskeskukset, tiedemaailma ja paikalliset sidosryhmät mukaan ympäristöpolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon.

17. kehottaa luomaan toimivan monitasoisen hallintokehyksen ja kannustaa kaikkia hallintotasoja edistämään hallintotahojen välistä, alueiden välistä, kuntien välistä ja rajatylittävää yhteistyötä kahdeksannen ympäristöohjelman täytäntöönpanemiseksi.

18. toteaa, että tarvitaan lisää tutkimusta, tietoa ja tietämystä, jotta voidaan vastata erityisiin ympäristöhaasteisiin ja tартtua tilaisuuksiin erilaisissa paikallis- ja alueyhteisöissä, kun otetaan huomioon maaseudun väestökato, väestön ikääntyminen ja alueiden väliset erot, ja korostaa, että tämän tiedon ja tietämyksen olisi oltava julkisesti saatavilla ja helposti hyödynnettävissä.

19. toteaa niin ikään, että tarvitaan enemmän paikallista tietoa, jota on kerätty myös suoraan kansalaisilta tai yksityisiltä tahoilta, jotka kehittävät (maaperään, vesiin, lintujen tarkkailuun, elinympäristöihin tms.) liittyviä vihreitä hankkeita, ja kehottaa Euroopan komissiota ja paikallis- ja alueviranomaisia tekemään yhteistyötä ympäristöohjelman täytäntöönpanon parantamisen edellyttämän paikallisen tiedon hankkimiseksi.

20. kannattaa uuden seurantakehyksen luomista, kunhan nykyiset puitteet, esimerkiksi ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arviointi, otetaan asianmukaisesti huomioon. Komitea suosittaa, että AK ja paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan keskeisten indikaattoreiden määrittelemiseksi järjestettävään kuulemismenettelyyn, jotta voidaan varmistaa, että paikallinen ja alueellinen ulottuvuus tulee huomioiduksi asiaankuuluvalla tavalla.

21. peräänkuuluttaa jatkuvia toimia ympäristöseurannan (esim. biologinen monimuotoisuus, saasteettomuus, myrkyttömyys ja tarkistettu kiertotalousmalli) tehostamiseksi, ympäristöseurannan nivomista monialaisiin seurantavälineisiin (kestävän kehityksen tavoitteet, selviytymiskykyä kuvaava tulostaulu jne.) ja pääindikaattoreiden (kiertotalous, ilmasto ja energia, myrkyttömyys, biologinen monimuotoisuus, saasteettomuus, paineet, ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arviointi – täytäntöönpanoindikaattorit jne.) määrittelemistä sellaisten yleisten periaatteiden pohjalta kuin laadunvarmistus, tasapaino, sovellettavuus, priorisointi, joustavuus, aikataulut ja jaksoittaisuus.

22. katsoo, että uuden seurantakehyksen on pohjauduttava mahdollisimman pitkälti olemassa oleviin ympäristöpolitiikan sekä energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnoinnin seurantavälineisiin ja -indikaattoreihin ja siinä on nivottava tekniset raportointivaatimukset yhteen, jotta voidaan lähtökohtaisesti välttää päällekkäistä työtä ja pitää hallintorasitteet kurissa.

23. toteaa, että kahdeksannen ympäristöohjelman täytäntöönpanoa voidaan nopeuttaa esimerkiksi *Green City Accord* -aloitteen tai vihreämpien kaupunkien eurooppalaisen teemavuoden 2022 kaltaisten hankkeiden ja kaupunkiagendan avulla sekä sellaisin vapaaehtoisin toimin kuin kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopuolustus ja kaupunkiliikenteen seurantakeskus, ja että niitä olisi näin ollen edistettävä edelleen.

24. kannattaa ympäristökasvatuksen ja nuorisohankkeiden tehostamista ympäristötietoisuuden lisäämiseksi.

25. toteaa, että monien ympäristöpolitiikan osa-alueiden kattava täytäntöönpano edellyttää kansalaisten täysipainoista osallistumista päivittäisiin toimiin.

26. toteaa, että olisi kiinnitettävä enemmän huomiota kaupunkialueiden ja maaseudun toimijoiden väliin suhteisiin sekä siihen, että tietämykset maantieteelliset alueet, kuten vuoristoalueet, saaret, rannikot, syrjäisimmät alueet ja muut vastaavat, tarjoavat uskomattomia mahdollisuuksia vihreille investoinneille (esim. uusiutuvia energiamuotoja koskevat hankkeet).

27. kiinnittää huomiota haavoittuvien alueiden, kuten hiilialueiden ja hiili-intensiivisten alueiden, sekä syrjäisimpien alueiden tekemisiin sitoumuksiin, joiden tavoitteena on hiilestä irtautuminen vuoteen 2040 mennessä, ja kehottaa tukemaan näiden alueiden pyrkimyksiä nopeuttaa kokonaisvaltaisia muutosstrategioitaan, jotta niistä voi tulla testauslaboratorioita ja koeympäristöjä alan tavoitteiden saavuttamisen tiellä olevien esteiden käsittelyä varten.

28. yhtyy ympäristöohjelmaa koskevan ehdotuksen johdanto-osan 19 kappaleessa esitettyyn toteamukseen siitä, että jäsenvaltiot eivät voi yksin saavuttaa ohjelman tavoitteita riittävällä tavalla. Ehdotus ei nykymuodossaan näytä aiheuttavan toissijaisuusperiaatteen mukaisuuteen liittyviä ongelmia. Se ei myöskään ole ongelmallinen suhteellisuusperiaatteen noudattamisen suhteen.

29. kannattaa oikeuden saatavuutta koskevan EU-järjestelmän lujittamista ja pitää Århusin yleissopimukseen ehdotettuja muutoksia ⁽¹⁾ tervetulleina. Komitea korostaa tarvetta vahvistaa EU:n järjestelmää, joka koskee tiedon saantia, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa. Se kehottaa komissiota edistämään vuoropuhelua AK:n ja paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, jotta voidaan varmistaa, että paikallis- ja alueyhteisöillä on käytettävissään asianmukaiset oikeussuojakeinot ja ne voivat osallistua täysipainoisesti EU:n ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon parantamiseen.

30. ehdottaa, että pohditaan mahdollisuutta perustaa ympäristöyhteistyön teknisen foorumin yhteyteen lähettiläsverkosto ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon edistämiseksi kaikilla hallintotasoilla sellaisella tavalla, joka sopii yhteen esimerkiksi seuraavien nykytoimien kanssa ja täydentää niitä: TAIEX-vertaisväline, ympäristöpolitiikan täytäntöönpanon arviointi, Green City Accord -aloite ja Natura 2000 -verkoston luonnonmaantieteellinen prosessi.

Bryssel 5. helmikuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Asiaa koskeviin asiakirjoihin pääsee tutustumaan ja lisätietoja löytyy lehdistötiedotteesta osoitteesta https://ec.europa.eu/environment/news/commission-proposes-improve-public-scrutiny-eu-acts-related-environment-2020-10-14_en

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI